

PRILOG I.
SAŽETAK OPISA SVOJSTAVA LIJEKA

1. NAZIV LIJEKA

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju

2. KVALITATIVNI I KVANTITATIVNI SASTAV

Jedan ml sadrži 10 mg ranibizumaba*. Jedna bočica sadrži 2,3 mg ranibizumaba u 0,23 ml otopine. To osigurava upotrebljivu količinu za isporuku jednokratne doze od 0,05 ml koja sadrži 0,5 mg ranibizumaba odraslim bolesnicima te za isporuku jednokratne doze od 0,02 ml koja sadrži 0,2 mg ranibizumaba prijevremeno rođenoj dojenčadi.

* Ranibizumab je fragment humaniziranog monoklonskog antitijela proizvedenog na stanicama *Escherichia coli* tehnologijom rekombinantne DNA.

Za cjeloviti popis pomoćnih tvari vidjeti dio 6.1.

3. FARMACEUTSKI OBLIK

Otopina za injekciju.

Bistra, bezbojna do blijedo smečkastožuta vodena otopina.

4. KLINIČKI PODACI

4.1 Terapijske indikacije

Lucentis je indiciran u odraslih za:

- Liječenje neovaskularne (vlažne) senilne makularne degeneracije (AMD)
- Liječenje poremećaja vida uzrokovanog dijabetičkim makularnim edemom (DME)
- Liječenje proliferativne dijabetičke retinopatije (PDR)
- Liječenje poremećaja vida uzrokovanog makularnim edemom nastalim kao posljedica okluzije retinalne vene (okluzije njezina ogranka ili okluzije centralne retinalne vene (RVO))
- Liječenje poremećaja vida uzrokovanog neovaskularizacijom žilnice (CNV)

Lucentis je indiciran u prijevremeno rođene dojenčadi za:

- Liječenje retinopatije nedonoščadi (ROP) s bolešću zone I (stadij 1+, 2+, 3 ili 3+), zone II (stadij 3+) ili AP-ROP-om (agresivnim posteriornim ROP-om).

4.2 Doziranje i način primjene

Lucentis mora primjenjivati kvalificirani oftalmolog s iskustvom u primjeni intravitrealnih injekcija.

Doziranje

Odrasli

Preporučena doza Lucentisa u odraslih iznosi 0,5 mg u obliku jednokratne intravitrealne injekcije. Ova doza odgovara injekcijskom volumenu od 0,05 ml. Interval između dviju doza ubrizganih u isto oko mora biti najmanje četiri tjedna.

Liječenje u odraslih započinje jednom injekcijom mjesečno sve dok se ne postigne maksimalna oštrina vida i/ili dok nema znakova aktivnosti bolesti tj. nema promjene u oštrini vida i u drugim znakovima i simptomima bolesti na kontinuiranoj terapiji. U bolesnika s vlažnim AMD-om, DME-om, PDR-om i RVO-om moguće je da će u početku biti potrebno tri ili više uzastopnih mjesečnih injekcija.

Nakon toga, liječnik utvrđuje intervale praćenja i liječenja koji se trebaju temeljiti na aktivnosti bolesti, procijenjenim parametrima vidne oštine i/ili anatomskim parametrima.

Ako po liječnikovom mišljenju parametri vidne oštine i anatomski parametri upućuju na to da bolesnik nema koristi od nastavka liječenja, primjenu Lucentisom potrebno je prekinuti.

Praćenje aktivnosti bolesti može uključivati klinički pregled, funkcionalno testiranje ili tehnike slikovne dijagnostike (npr. optičku koherentnu tomografiju ili fluoresceinsku angiografiju).

Ako se bolesnici liječe prema režimu „liječi i produži“ (engl. *treat and extend*), nakon što se postigne maksimalna oština vida i/ili nema znakova aktivnosti bolesti, intervali liječenja mogu se postupno produžiti dok se ne vrate znakovi aktivnosti bolesti ili oštećenja vida. Interval liječenja smije se produžiti za najviše dva tjedna u jednom koraku za vlažni AMD te za najviše jedan mjesec u jednom koraku za DME. Za PDR i RVO, intervali liječenja također se mogu postupno produžiti, međutim postojeći podaci nedostadni su da bi se donio zaključak o duljini tih intervala. Ako se ponovno vrati aktivnost bolesti, interval liječenja treba sukladno tome skratiti.

Liječenje oštećenja vida uzrokovanog CNV-om treba odrediti individualno za svakog bolesnika na temelju aktivnosti bolesti. Nekim bolesnicima će možda biti potrebna samo jedna injekcija tijekom prvih 12 mjeseci; drugima će možda trebati učestalija primjena, uključujući i primjenu injekcije jednom mjesečno. Za CNV nastao kao posljedica patološke miopije (PM), mnogim bolesnicima će možda biti potrebna samo jedna ili dvije injekcije tijekom prve godine (vidjeti dio 5.1).

Liječenje Lucentisom i laserska fotokoagulacija kod DME-a te kod makularnog edema posljedičnog BRVO-u

Postoje izvjesna iskustva vezana uz istodobno provođenje terapije Lucentisom i laserske fotokoagulacije (vidjeti dio 5.1). Primjenjuje li ih se istoga dana, Lucentis je potrebno dati najmanje 30 minuta nakon laserske fotokoagulacije. Lucentis se može primijeniti u bolesnika koji su ranije podvrgavani laserskoj fotokoagulaciji.

Fotodinamska terapija Lucentisom i verteporfinom u CNV-u posljedičnom PM-u Nema iskustava s istodobnom primjenom Lucentisa i verteporfina.

Prijevremeno rođena dojenčad

Preporučena doza Lucentisa u prijevremeno rođene dojenčadi iznosi 0,2 mg u obliku intravitrealne injekcije. Ova doza odgovara injekcijskom volumenu od 0,02 ml. U prijevremeno rođene dojenčadi se liječenje ROP-a započinje jednom injekcijom po oku i može se primijeniti obostrano istoga dana. Ukupno se smiju primijeniti do tri injekcije po oku unutar šest mjeseci od početka liječenja ako postoje znakovi aktivnosti bolesti. Većina bolesnika (78%) u 24-tjednom RAINBOW kliničkom ispitivanju primila je jednu injekciju po oku. Bolesnici koji su u ovom kliničkom ispitivanju bili liječeni s 0,2 mg nisu imali potrebu za dodatnim liječenjem u naknadnom dugotrajnom produžetku ispitivanja koje je pratilo bolesnike do pete godine starosti (vidjeti dio 5.1). Primjena više od tri injekcije po oku nije ispitana. Interval između dviju doza ubrizganih u isto oko mora biti najmanje četiri tjedna.

Posebne populacije

Oštećenje jetre

Lucentis nije ispitivan u bolesnika s oštećenjem jetre. Međutim, za tu populaciju bolesnika nisu potrebne nikakve posebne mjere.

Oštećenje bubrega

Bolesnicima s oštećenjem bubrega nije potrebno prilagoditi dozu (vidjeti dio 5.2).

Starije osobe

Starijim osobama nije potrebno prilagoditi dozu. Postoji ograničeno iskustvo u bolesnika starijih od 75 godina s DME-om.

Pedijatrijska populacija

Sigurnost i djelotvornost Lucentisa u djece i adolescenata mlađih od 18 godina za druge indikacije osim retinopatije nedonoščadi nisu ustanovljene. Dostupni podaci u bolesnika u dobi od 12 do 17 godina s oštećenjem vida uzrokovanim CNV-om opisani su u dijelu 5.1, ali ne mogu se dati nikakve preporuke za doziranje.

Način primjene

Bočica za jednokratnu uporabu isključivo za intravitrealnu primjenu.

Budući da je volumen sadržan u bočici (0,23 ml) veći od preporučene doze (0,05 ml za odrasle i 0,02 ml za nedonoščad), dio volumena sadržanog u bočici mora se baciti prije primjene.

Lucentis treba prije primjene vizualno pregledati radi prisutnosti čestica i promjene boje.

Za informacije o pripremi Lucentisa vidjeti dio 6.6.

Injekcije treba primjenjivati u aseptičnim uvjetima, što uključuje kiruršku dezinfekciju ruku, sterilne rukavice, sterilni prekrivač, sterilni spekulum za očni kapak (ili ekvivalentni instrument) i raspoloživost sterilne paracenteze (ako bude potrebno). Prije provođenja intravitrealnog postupka treba pažljivo provjeriti bolesnikovu anamnezu s obzirom na reakcije preosjetljivosti (vidjeti dio 4.4). Prije injekcije potrebno je primijeniti odgovarajuću anesteziju i topikalni baktericid širokog spektra za dezinfekciju kože oko oka, očnog kapka i površine oka, u skladu s lokalnom praksom.

Odrasli

U odraslih iglu za injekciju treba uvesti 3,5-4,0 mm posteriorno od limbusa u vitrealnu šupljinu, u smjeru središta očne jabučice, pri čemu treba izbjegavati horizontalni meridijan. Zatim se injicira volumen injekcije od 0,05 ml; za svaku sljedeću injekciju treba upotrijebiti drugo mjesto na bjeloočnici.

Pedijatrijska populacija

Za liječenje prijevremeno rođene dojenčadi mora se upotrijebiti precizna štrcaljka malog volumena koja se isporučuje s iglom za injekciju (30G x ½") u kompletu VISASURE (vidjeti također dio 6.6).

U prijevremeno rođene dojenčadi iglu za injekciju treba uvesti u oko 1,0 do 2,0 mm posteriorno od limbusa, pri čemu igla treba biti usmjerena prema očnom živcu. Zatim se injicira volumen injekcije od 0,02 ml.

4.3 Kontraindikacije

Preosjetljivost na djelatnu tvar ili neku od pomoćnih tvari navedenih u dijelu 6.1.

Bolesnici s aktivnim infekcijama oka ili periokularnog područja ili sa sumnjom na te infekcije.

Bolesnici s aktivnom teškom intraokularnom upalom.

4.4 Posebna upozorenja i mjere opreza pri uporabi

Sljedivost

Kako bi se poboljšala sljedivost bioloških lijekova, naziv i broj serije primijenjenog lijeka potrebno je jasno evidentirati.

Reakcije povezane s intravitrealnim injekcijama

Primjena intravitrealnih injekcija, uključujući primjenu Lucentisa, bila je povezana s pojavom endoftalmitisa, intraokularne upale, regmatogene ablacije mrežnice, razderotine mrežnice i jatrogene

traumatske katarakte (vidjeti dio 4.8). Pri primjeni Lucentisa treba se uvijek služiti odgovarajućom tehnikom aseptične primjene injekcije. Osim toga, bolesnike treba pratiti tjedan dana nakon injekcije, kako bi se moglo započeti rano liječenje ako se pojavi infekcija. Bolesnike treba uputiti da bez odgađanja prijave bilo koji simptom koji ukazuje na endoftalmitis ili na bilo koje drugo gore navedeno stanje.

Porasti intraokularnog tlaka

U odraslih je bilo slučajeva prolaznih porasta intraokularnog tlaka (IOT) unutar 60 minuta nakon injekcije Lucentisa. Također su uočeni slučajevi produljenog porasta intraokularnog tlaka (vidjeti dio 4.8). Stoga treba pratiti intraokularni tlak i perfuziju glave optičkog živca i primjereno intervenirati.

Bolesnike treba obavijestiti o simptomima tih potencijalnih nuspojava i uputiti da obavijeste svog liječnika ako se pojave znakovi poput boli u oku ili povećane nelagode, pogoršanja crvenila oka, zamagljenog ili smanjenog vida, povećanog broja malih čestica u vidnom polju ili povećane osjetljivosti na svjetlo (vidjeti dio 4.8).

Primjena u oba oka

Podaci o primjeni Lucentisa u oba oka (uključujući primjenu u istom danu) su ograničeni i ne ukazuju na povećani rizik od sistemskih štetnih događaja u usporedbi s primjenom u jedno oko.

Imunogenost

Postoji potencijal za imunogenost Lucentisa. Budući da postoji mogućnost povećane sistemske izloženosti u bolesnika s DME-om, kod ove populacije bolesnika ne može se isključiti povećani rizik za razvoj preosjetljivosti. Bolesnike također treba uputiti da prijave pogoršanje intraokularne infekcije, što može biti klinički znak pripisiv intraokularnom stvaranju antitijela.

Istodobna primjena s drugim anti-VEGF-om (vaskularni endotelni faktor rasta)

Lucentis se ne smije primjenjivati istodobno s drugim anti-VEGF lijekovima (sistemskim ili okularnim).

Nedavanje Lucentisa u odraslih

Dozu ne treba dati, a liječenje ne treba nastaviti ranije od roka predviđenog za primjenu iduće doze, u slučaju:

- da se najbolje korigirana vidna oština (BCVA) smanjila za ≥ 30 slova u odnosu na prethodnu kontrolu;
- da je intraokularni tlak ≥ 30 mmHg;
- puknuća mrežnice;
- subretinalnog krvarenja koje zahvaća središte fovee, ili krvarenja koje zahvaća $\geq 50\%$, ukupne površine lezije;
- intraokularnog kirurškog zahvata obavljenog unutar prethodnih 28 dana ili planiranog unutar idućih 28 dana.

Razderotina pigmentnog epitela mrežnice

Čimbenici rizika povezani s razderotinom pigmentnog epitela mrežnice nastalom nakon primjene anti-VEGF lijekova u svrhu liječenja vlažnog AMD-a a potencijalno i drugih oblika CNV-a, uključuju opsežnu i/ili visoku ablaciju pigmentnog epitela mrežnice. U bolesnika u kojih postoje spomenuti čimbenici rizika za nastanak razderotine pigmentnog epitela mrežnice, terapiju ranibizumabom je potrebno započeti oprezno.

Regmatogena ablacija mrežnice ili makularne rupe u odraslih

U osoba s regmatogenom ablacijom mrežnice ili sa 3. ili 4. stupnjem makularnih rupa, liječenje treba prekinuti.

Pedijatrijska populacija

Upozorenja i mjere opreza za odrasle vrijede i za prijevremeno rođenu dojenčad s ROP-om. Dugoročni sigurnosni profil u prijevremeno rođene dojenčadi s ROP-om ispitivao se u produžetku ispitivanja RAINBOW do pete godine starosti. Sigurnosni profil ranibizumaba 0,2 mg tijekom produžetka ispitivanja bio je u skladu s onim opaženim u glavnom ispitivanju nakon 24 tjedna (vidjeti dio 4.8).

Populacije s ograničenim podacima

Iskustva u liječenju osoba oboljelih od DME-a uzrokovanoga šećernom bolešću tipa I su ograničena. Lucentis nije ispitivan u bolesnika koji su ranije dobivali intravitrealne injekcije te u bolesnika u kojih postoje aktivne sistemske infekcije ili u bolesnika s istodobnim bolestima očiju poput ablacije mrežnice ili makularne rupe. Postoji ograničeno iskustvo vezano uz terapiju Lucentisom u dijabetičara s HbA1c vrijednosti višom od 108 mmol/mol (12%), a nema iskustva u bolesnika s hipertenzijom koja nije primjereno kontrolirana. Ovaj manjak informacija liječnik treba uzeti u obzir prilikom liječenja takvih bolesnika.

Nema dovoljno podataka da bi se donio zaključak o učinku Lucentisa u bolesnika s RVO-om u kojih je došlo do ireverzibilnog gubitka vidne funkcije zbog ishemije.

U bolesnika s PM-om postoje ograničeni podaci o učinku Lucentisa u bolesnika koji su se prethodno neuspješno podvrgnuli verteporfin fotodinamskoj terapiji (vPDT) terapiji. Također, iako je dosljedan učinak uočen u ispitanika s lezijama ispod fovee ili uz nju, nema dovoljno podataka da bi se mogao donijeti zaključak o učinku Lucentisa u ispitanika s PM-om i lezijama izvan fovee.

Sistemske učinci nakon intravitrealne primjene

Nakon intravitrealne injekcije VEGF inhibitora zabilježeni su sistemski štetni događaji koji uključuju krvarenja koja nisu povezana s okom te arterijske tromboembolijske događaje.

Podaci o sigurnosti primjene u svrhu liječenja bolesnika s DME-om, makularnim edemom nastalog uslijed RVO-a i CNV-om nastalim uslijed PM-a a koji su prethodno pretrpjeli moždani udar ili imali prolazne ishemijske napadaje su ograničeni. Pri liječenju ovakvih bolesnika potrebno je biti oprezan (vidjeti dio 4.8).

4.5 Interakcije s drugim lijekovima i drugi oblici interakcija

Nisu provedena formalna ispitivanja interakcija.

Za zajedničku primjenu fotodinamske terapije (PDT) verteporfinom i Lucentisa kod vlažnog AMD-a i PM-a, vidjeti dio 5.1.

Za zajedničku primjenu laserske fotokoagulacije i Lucentisa kod DME-a i BRVO-a, vidjeti dijelove 4.2 i 5.1.

U kliničkim ispitivanjima za liječenje oštećenja vida uzrokovanog DME-om, ishod s obzirom na oštrinu vida ili centralnu retinalnu debljinu u bolesnika liječenih Lucentisom nije bio pod utjecajem istodobnog liječenja tiazolidindionima.

Pedijatrijska populacija

Nisu provedena ispitivanja interakcija.

4.6 Plodnost, trudnoća i dojenje

Žene reproduktivne dobi/kontracepcija u žena

Žene u reproduktivnoj dobi moraju koristiti učinkovitu kontracepciju tijekom liječenja.

Trudnoća

Nema kliničkih podataka o primjeni ranibizumaba u trudnoći. Ispitivanja u cinomolgus majmuna ne ukazuju na izravne ili neizravne štetne učinke na trudnoću ili embrionalni/fetalni razvoj (vidjeti dio 5.3). Sustavna izloženost ranibizumabu pri oftalmičkoj primjeni je niska, no zbog mehanizma njegova djelovanja, ranibizumab se mora smatrati kao potencijalno teratogen i embriotoksičan/fetotoksičan. Stoga se ranibizumab ne smije koristiti tijekom trudnoće, osim ako očekivana korist ne nadmašuje mogući rizik za plod. Ženama koje žele zanijeti, a liječene su ranibizumabom, ne preporučuje se zanijeti barem 3 mjeseca nakon zadnje doze ranibizumaba.

Dojenje

Na temelju vrlo ograničenih podataka, ranibizumab se može izlučiti u majčino mlijeko u malim količinama. Učinak ranibizumaba na dojeno novorođenče/dojenče nije poznat. Kao mjera opreza, tijekom primjene Lucentisa dojenje se ne preporučuje.

Plodnost

Nema dostupnih podataka o plodnosti.

4.7 Utjecaj na sposobnost upravljanja vozilima i rada sa strojevima

Liječenje može izazvati privremene poremećaje vida, što može utjecati na sposobnost upravljanja vozilima ili rada sa strojevima (vidjeti dio 4.8). Bolesnici u kojih se jave ti znakovi, ne smiju voziti ni rukovati strojevima, sve dok ti privremeni poremećaji vida ne prođu.

4.8 Nuspojave

Sažetak sigurnosnog profila

Većina nuspojava uočenih nakon primjene Lucentisa povezana je s postupkom primjene intravitrealne injekcije.

Najučestalije prijavljene okularne nuspojave nakon ubrizgavanja Lucentisa su: bol u oku, hiperemija oka, povišeni intraokularni tlak, vitritis, ablacija staklovine, krvarenje mrežnice, poremećaj vida, plutajući opaciteti u staklovini, krvarenje konjunktive, iritacija oka, osjećaj stranog tijela u oku, pojačano suzenje, blefaritis, suho oko i svrbež oka.

Najučestalije prijavljene nuspojave koje nisu vezane uz oko su glavobolja, nazofaringitis i artralgiya.

Manje učestalo prijavljene, ali ozbiljnije nuspojave uključuju endoftalmitis, sljepoću, ablaciju mrežnice, razderotinu mrežnice i jatrogenu traumatsku kataraktu (vidjeti dio 4.4).

Nuspojave koje su se pojavile nakon primjene Lucentisa u kliničkim ispitivanjima sažete su u tablici u nastavku.

Tablični popis nuspojava

Nuspojave su podijeljene prema organskim sustavima i učestalosti koja se definira kao: vrlo često ($\geq 1/10$), često ($\geq 1/100$ i $< 1/10$), manje često ($\geq 1/1000$ i $< 1/100$), rijetko ($\geq 1/10\ 000$ i $< 1/1000$), vrlo rijetko ($< 1/10\ 000$), nepoznato (ne može se procijeniti iz dostupnih podataka). Unutar svake grupe učestalosti nuspojave su prikazane u padajućem nizu prema ozbiljnosti.

Infekcije i infestacije

Vrlo često

Nazofaringitis

Često

Infekcija mokraćnog sustava *

Poremećaji krvi i limfnog sustava

Često

Anemija

Poremećaji imunološkog sustava

Često

Preosjetljivost

Psihijatrijski poremećaji

Često

Anksioznost

Poremećaji živčanog sustava

Vrlo često

Glavobolja

Poremećaji oka

Vrlo često

Vitritis, ablacija staklovine, krvarenje mrežnice, poremećaj vida, bol u oku, plutajući opaciteti u staklovini, krvarenje konjunktive, iritacija oka, osjećaj stranog tijela u očima, pojačano suzenje, blefaritis, suho oko, hiperemija oka, svrbež oka.

Često

Degeneracija mrežnice, poremećaj mrežnice, ablacija mrežnice, razderotina mrežnice, ablacija pigmentnog epitela mrežnice, razderotina pigmentnog epitela mrežnice, smanjenje vidne oštine, vitrealno krvarenje, poremećaj staklovine, uveitis, iritis, iridociklitis, katarakta, subkapsularna katarakta, opacifikacija stražnje kapsule, punktiformni keratitis, abrazija rožnice, zamućenje u prednjoj očnoj sobici, zamućen vid, krvarenje na mjestu injekcije, krvarenje oka, konjunktivitis, alergijski konjunktivitis, iscjedak iz oka, fotopsija, fotofobija, osjećaj neugode u oku, edem ocnog kapka, bol u ocnom kapku, hiperemija konjunktive.

Manje često

Sljepoća, endoftalmitis, hipopion, hifema, keratopatija, adhezija šarenice, depoziti rožnice, edem rožnice, strije rožnice, bol na mjestu injekcije, iritacija na mjestu injekcije, neuobičajen osjet u oku, nadražaj ocnog kapka.

Poremećaji dišnog sustava, prsišta i sredoprsja

Često

Kašalj

Poremećaji probavnog sustava

Često

Mučnina

Poremećaji kože i potkožnog tkiva

Često

Alergijske reakcije (osip, urtikarija, svrbež, eritem)

Poremećaji mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva
Vrlo često Artralgija

Pretrage
Vrlo često Povišeni intraokularni tlak

Nuspojave su definirane kao štetni događaji (u najmanje 0,5 postotnih bodova bolesnika) koji su se javili s većom stopom (najmanje 2 postotna boda) u bolesnika koji su primali terapiju Lucentisom 0,5 mg nego u onih koji su primali kontrolnu terapiju (placebo postupak ili PDT verteporfinom).

* uočeno samo u populaciji bolesnika s DME-om

Nuspojave vezane uz skupinu kojoj lijek pripada

U ispitivanjima faze III kod vlažnog AMD-a, ukupna učestalost krvarenja koja nisu bila vezana uz oko kao štetnih događaja koje je bilo moguće povezati sa sustavnom VEGF (čimbenik rasta vaskularnog endotela) inhibicijom bila je blago povećana u bolesnika liječenih ranibizumabom. Nije, međutim, bilo dosljednog uzorka u različitim krvarenjima. Postoji teoretski rizik za arterijske tromboembolijske događaje koji uključuju moždani udar i infarkt miokarda, nakon intravitrealne primjene VEGF inhibitora. Zapažena je niska stopa incidencije arterijskih tromboembolijskih događaja u kliničkim ispitivanjima Lucentisa u bolesnika s AMD-om, DME-om, PDR-om, RVO-om i CNV-om te nije bilo većih razlika među skupinama liječenih ranibizumabom u usporedbi s kontrolnim skupinama.

Pedijatrijska populacija

Sigurnost Lucentisa 0,2 mg ispitivana je u 6-mjesečnom kliničkom ispitivanju (RAINBOW), koje je uključivalo 73 prijevremeno rođene dojenčadi s ROP-om liječenih ranibizumabom 0,2 mg (vidjeti dio 5.1). Okularne nuspojave prijavljene u više od jednog bolesnika liječenog ranibizumabom 0,2 mg bile su krvarenje mrežnice i krvarenje konjunktive. Nuspojave koje nisu vezane uz oko a prijavljene su u više od jednog bolesnika liječenog ranibizumabom 0,2 mg bile su nazofaringitis, anemija, kašalj, infekcija mokraćnog sustava i alergijske reakcije. Nuspojave ustanovljene kod indikacija za odrasle smatraju se primjenjivima i na prijevremeno rođenu dojenčad s ROP-om, iako nisu sve opažene u ispitivanju RAINBOW.

Dugoročni sigurnosni profil u prijevremeno rođene dojenčadi s ROP-om ispitivao se do pete godine starosti u produžetku ispitivanja RAINBOW te nisu uočeni novi sigurnosni signali. Sigurnosni profil ranibizumaba 0,2 mg tijekom produžetka ispitivanja bio je u skladu s onim opaženim u glavnom ispitivanju nakon 24 tjedna.

Prijavljivanje sumnji na nuspojavu

Nakon dobivanja odobrenja lijeka važno je prijavljivanje sumnji na njegove nuspojave. Time se omogućuje kontinuirano praćenje omjera koristi i rizika lijeka. Od zdravstvenih radnika se traži da prijave svaku sumnju na nuspojavu lijeka putem nacionalnog sustava prijave nuspojava: **navedenog u Dodatku V**.

4.9 Predoziranje

Slučajevi slučajnog predoziranja prijavljeni su iz kliničkih ispitivanja kod vlažnog AMD-a i nakon stavljanja lijeka u promet. Nuspojave povezane s ovim prijavljenim slučajevima bile su povećani intraokularni tlak, prolazna sljepoća, smanjena vidna oštrina oka, edem rožnice, bol rožnice i bol u oku. Ako dođe do predoziranja, potrebno je pratiti intraokularni tlak i liječiti ga, ako liječnik koji liječi bolesnika ocijeni da je to nužno.

5. FARMAKOLOŠKA SVOJSTVA

5.1 Farmakodinamička svojstva

Farmakoterapijska skupina: oftalmici, lijekovi za liječenje neovaskularizacije; ATK oznaka: S01LA04

Mehanizam djelovanja

Ranibizumab je fragment humaniziranog rekombinantnog monoklonskog antitijela na ljudski čimbenik rasta vaskularnog endotela A (VEGF-A). Visokim se afinitetom veže na izoforme VEGF-A (npr. na VEGF₁₁₀, VEGF₁₂₁ i VEGF₁₆₅), čime se sprječava vezanje VEGF-A na njegove receptore VEGFR-1 i VEGFR-2. Vezanjem VEGF-A na njegove receptore dolazi do proliferacije endotelnih stanica i neovaskularizacije, te se povećava vaskularna propusnost, a smatra se da to sve doprinosi razvoju neovaskularnog oblika senilne makularne degeneracije, patološke miopije i CNV-a ili nastanku poremećaja vida uzrokovanog bilo dijabetičkim makularnim edemom, bilo makularnim edemom posljedičnim RVO-u u odraslih i retinopatijom nedonoščadi u prijevremeno rođene dojenčadi.

Klinička djelotvornost i sigurnost

Liječenje vlažnog AMD-a

Kod vlažnog AMD-a, klinička sigurnost primjene i djelotvornost Lucentisa ispitivani su u tri randomizirana, dvostruko maskirana ispitivanja kontrolirana placebo postupkom (prividno dane injekcije) ili aktivnim lijekom u trajanju od 24 mjeseca u bolesnika s neovaskularnim AMD-om. U ta ispitivanja je bilo uključeno ukupno 1323 bolesnika (879 u aktivnoj, a 444 u kontrolnoj skupini).

U ispitivanju FVF2598g (MARINA), 716 bolesnika s minimalno klasičnim ili okultnim lezijama bez klasične komponente randomizirani su u omjeru 1:1:1 da bi primili mjesečne injekcije Lucentisa u dozi od 0,3 mg, Lucentisa u dozi od 0,5 mg ili prividno dane injekcije.

U ispitivanju FVF2587g (ANCHOR), 423 bolesnika s predominantno klasičnim CNV lezijama randomizirani su u omjeru 1:1:1 na primanje 0,3 mg Lucentisa mjesečno, 0,5 mg Lucentisa mjesečno ili verteporfin PDT (na početku te svaka 3 mjeseca nakon toga, ako je fluoresceinska angiografija pokazala da vaskularno propuštanje i dalje traje ili da se javio recidiv).

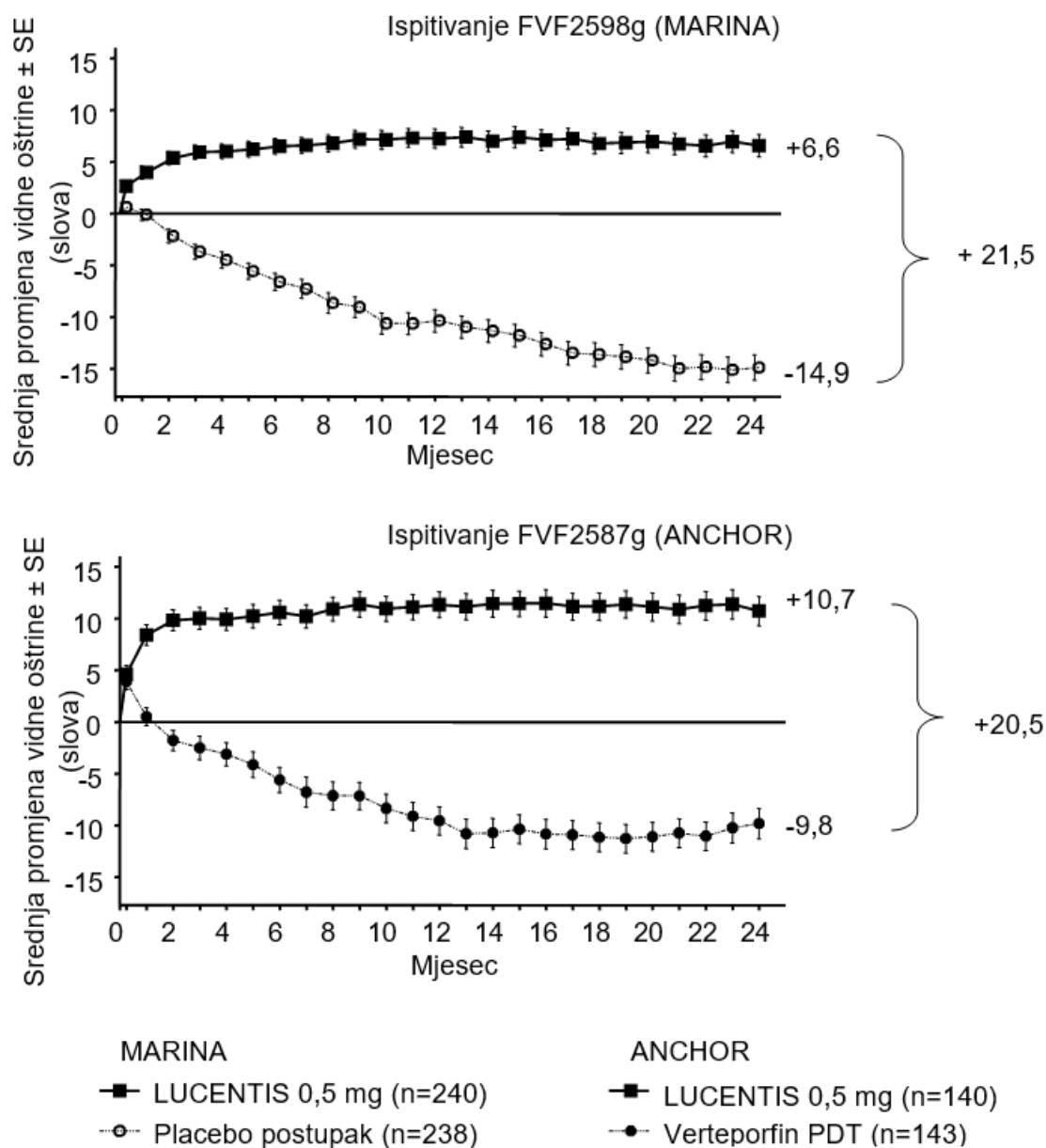
Ključni pokazatelji ishoda sažeto su prikazani u Tablici 1 i na Slici 1.

Tablica 1 Ishodi ispitivanja FVF2598g (MARINA) i FVF2587g (ANCHOR) u 12. i 24. mjesecu

Pokazatelj ishoda	Mjesec	FVF2598g (MARINA)		FVF2587g (ANCHOR)	
		Placebo postupak (n=238)	Lucentis 0,5 mg (n=240)	Verteporfin PDT (n=143)	Lucentis 0,5 mg (n=140)
Smanjenje vidne oštine za <15 slova (%) ^a (zadržavanje vida, primarna mjera ishoda)	12. mjesec	62%	95%	64%	96%
	24. mjesec	53%	90%	66%	90%
Povećanje vidne oštine za ≥15 slova (%) ^a	12. mjesec	5%	34%	6%	40%
	24. mjesec	4%	33%	6%	41%
Srednja vrijednost promjene vidne oštine (slova) (SD) ^a	12. mjesec	-10,5 (16,6)	+7,2 (14,4)	-9,5 (16,4)	+11,3 (14,6)
	24. mjesec	-14,9 (18,7)	+6,6 (16,5)	-9,8 (17,6)	+10,7 (16,5)

^a p<0,01

Slika 1 Srednja vrijednost promjene vidne oštine od početnog stanja do 24. mjeseca u ispitivanju FVF2598g (MARINA) i ispitivanju FVF2587g (ANCHOR)

Rezultati iz oba ispitivanja ukazuju da kontinuirano liječenje ranibizumabom može koristiti i bolesnicima koji su izgubili ≥ 15 slova najbolje korigirane vidne oštine (BCVA) u prvoj godini liječenja.

Statistički značajne koristi za vidnu funkciju prema navodima bolesnika bile su uočene u oba ispitivanja, MARINA i ANCHOR, uz liječenje ranibizumabom u odnosu na kontrolnu skupinu, mjereno pomoću upitnika NEI VFQ-25.

U ispitivanju FVF3192g (PIER), 184 bolesnika sa svim oblicima neovaskularnog AMD-a bilo je randomizirano u omjeru 1:1:1 na primanje 0,3 mg Lucentisa, 0,5 mg Lucentisa ili prividno dane injekcije jedanput mjesečno kroz 3 uzastopne doze, a zatim jednu dozu svaka 3 mjeseca. Od 14. mjeseca ispitivanja, bolesnici koji su samo prividno primali injekcije mogli su primiti ranibizumab, a od 19. mjeseca bilo je moguće češće liječenje. Bolesnici koji su u ispitivanju PIER liječeni Lucentisom primili su prosječno ukupno 10 injekcija.

Nakon početnog poboljšanja vidne oštine (nakon doziranja jednom mjesečno), ona se, u prosjeku, smanjila u bolesnika koji su Lucentis nastavili primati jednom svaka tri mjeseca te se u 12. mjesecu vratila na početnu razinu, a taj se učinak zadržao kod većine bolesnika liječenih ranibizumabom (82%) u 24. mjesecu. Ograničeni podaci dobiveni od ispitanika liječenih placebo postupkom koji su kasnije primili ranibizumab ukazuju da se rani početak liječenja može povezati s boljim očuvanjem vidne oštine.

Podaci iz dvaju ispitivanja (MONT BLANC, BPD952A2308 i DENALI, BPD952A2309) provedenih nakon dobivanja odobrenja potvrdili su djelotvornost Lucentisa, ali nisu pokazali dodatni učinak kombinirane primjene verteporfina (Visudyne PDT) i Lucentisa u usporedbi s monoterapijom Lucentisom.

Liječenje oštećenja vida uzrokovanog CNV-om koji je posljedica PM-a

Klinička sigurnost i djelotvornost Lucentisa u bolesnika s oštećenjem vida uzrokovanim CNV-om kod PM-a procijenjene su na temelju 12-mjesečnih podataka iz dvostruko slijepog, kontroliranog ključnog ispitivanja F2301 (RADIANCE). U tom ispitivanju 277 bolesnika bilo je randomizirano u omjeru 2:2:1 u sljedeće skupine:

- I. skupina (ranibizumab 0,5 mg, režim doziranja utvrđen prema kriterijima „stabilnosti“ definiranim kao izostanak promjene BCVA u usporedbi s dvije prethodne mjesečne evaluacije).
- II. skupina (ranibizumab 0,5 mg, režim doziranja utvrđen prema kriterijima „aktivnosti bolesti“ definiranim kao oštećenje vida koje se može pripisati intra- ili subretinalnoj tekućini ili aktivnom propuštanju uzrokovanom CNV lezijom procijenjeno optičkom koherentnom tomografijom i/ili fluoresceinskom angiografijom).
- III. skupina (vPDT – bolesnici su smjeli primati terapiju ranibizumabom od 3. mjeseca).

U II. skupini, koja je primala preporučeno doziranje (vidjeti dio 4.2), 50,9% bolesnika trebalo je 1 ili 2 injekcije, 34,5% trebalo je 3 do 5 injekcija, a 14,7% trebalo je 6 do 12 injekcija tijekom 12-mjesečnog razdoblja ispitivanja. 62,9% bolesnika II. skupine nije trebalo injekcije u drugih 6 mjeseci ispitivanja.

Ključni ishodi ispitivanja RADIANCE sažeti su u Tablici 2 i Slici 2.

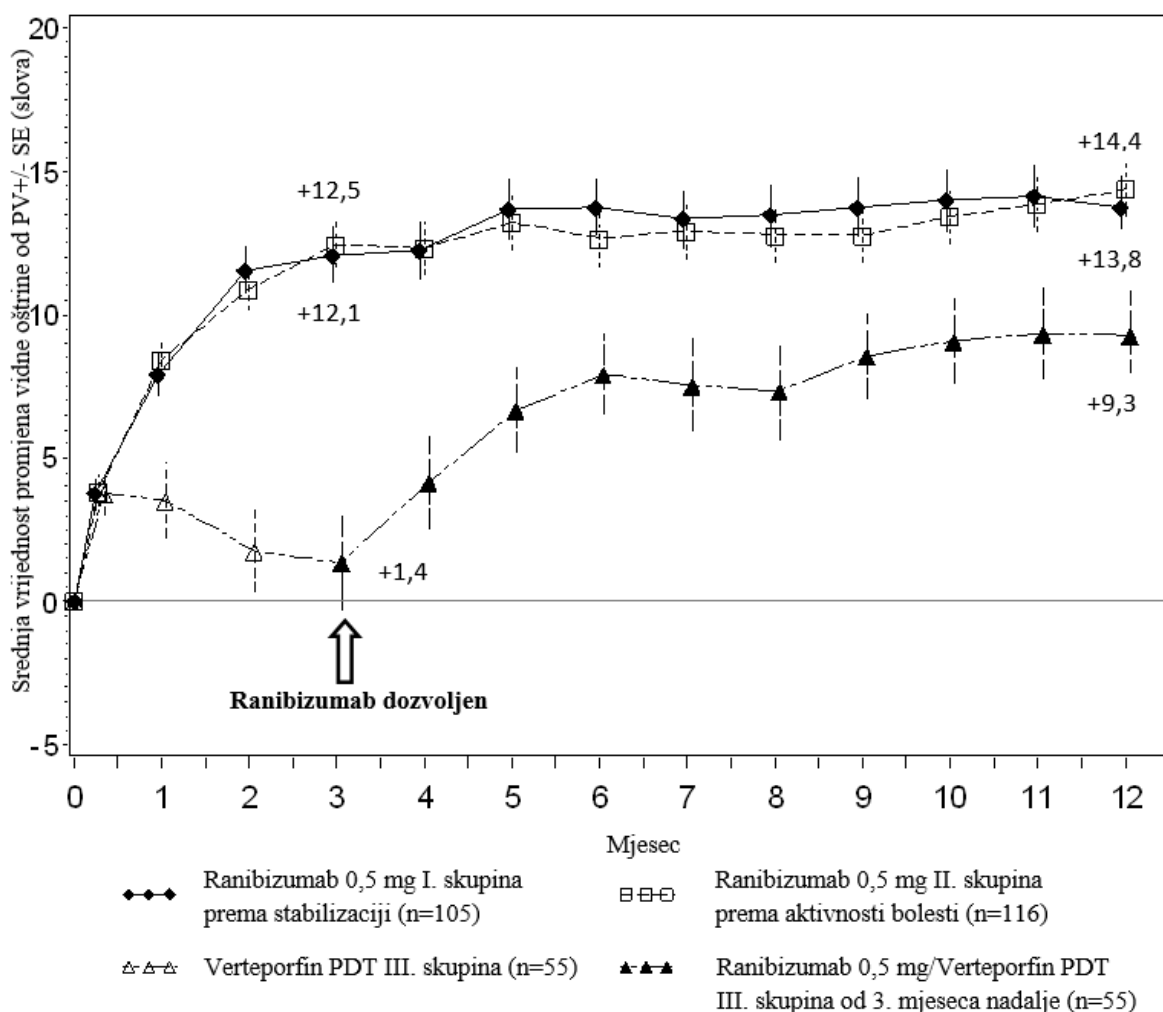
Tablica 2 Ishodi nakon 3. i 12. mjeseca (RADIANCE)

	I. skupina Ranibizumab 0,5 mg „stabilnost vida“ (n=105)	II. skupina Ranibizumab 0,5 mg „aktivnost bolesti“ (n=116)	III. skupina vPDT^b (n=55)
3. mjesec			
Srednja prosječna promjena BCVA od 1. do 3. mjeseca u usporedbi s početnom vrijednošću ^a (slova)	+10,5	+10,6	+2,2
Udio bolesnika s povećanjem za: ≥15 slova, ili dosegnutih ≥84 slova u BCVA-u	38,1%	43,1%	14,5%
12. mjesec			
Broj injekcija do 12. mjeseca:			
Srednja vrijednost	4,6	3,5	N/P
Medijan	4,0	2,5	N/P
Srednja prosječna promjena BCVA od 1. do 12. mjeseca u usporedbi s početnom vrijednošću (slova)	+12,8	+12,5	N/P
Udio bolesnika s povećanjem za: ≥15 slova, ili dosegnutih ≥84 slova u BCVA-u	53,3%	51,7%	N/P

^a $p < 0,00001$ usporedba s vPDT kontrolom

^b Komparativna kontrola do 3. mjeseca. Bolesnici randomizirani na vPDT smjeli su primati terapiju ranibizumabom od 3. mjeseca (u III. skupini 38 bolesnika primalo je ranibizumab od 3. mjeseca)

Slika 2 Srednja vrijednost promjene BCVA od početne vrijednosti tijekom vremena do 12. mjeseca (RADIANCE)

Poboljšanje vida bilo je popraćeno smanjenjem centralne debljine mrežnice.

Koristi koje su prijavili bolesnici bile su uočene u skupinama koje su primale terapiju ranibizumabom u odnosu na vPDT (p-vrijednost <0,05) u smislu poboljšanja kompozitnog rezultata i na nekoliko podljestvica (opći vid, aktivnosti koje zahtijevaju vid na blizinu, mentalno zdravlje i ovisnost) upitnika NEI VFQ-25.

Liječenje oštećenja vida uzrokovanog CNV-om (koji nije posljedica PM-a i vlažnog AMD-a)

Klinička sigurnost i djelotvornost Lucentisa u bolesnika s oštećenjem vida uzrokovanim CNV-om procijenjene su na temelju 12-mjesečnih podataka dvostruko slijepog, ključnog, placebo postupkom kontroliranog ispitivanja G2301 (MINERVA). U tom ispitivanju 178 odraslih bolesnika bilo je randomizirano u omjeru 2:1 da primaju:

- ranibizumab 0,5 mg na početku, nakon čega slijedi individualizirani režim doziranja utvrđen na temelju aktivnosti bolesti koja se procjenjuje s obzirom na vidnu oštrinu i/ili anatomske parametre (npr. oštećenje vidne oštine, tekućina unutar ili ispod mrežnice, krvarenje ili propuštanje);
- prividnu injekciju na početku, nakon čega slijedi individualizirani režim liječenja utvrđen na temelju aktivnosti bolesti.

Nakon 2. mjeseca svi su bolesnici primali otvorenu terapiju ranibizumabom prema potrebi.

Ključne mjere ishoda iz ispitivanja MINERVA sažete su u Tablici 3 i Slici 3. Bilo je opaženo poboljšanje vida koje je bilo popraćeno smanjenjem centralne retinalne debljine tijekom 12-mjesečnog razdoblja.

Srednji broj injekcija primijenjenih tijekom 12 mjeseci bio je 5,8 u skupini koja je primala ranibizumab u usporedbi s 5,4 u onih bolesnika koji su primali prividne injekcije i koji su mogli primiti ranibizumab od 2. mjeseca nadalje. U skupini s prividnim injekcijama, 7 od 59 bolesnika nije primilo nikakvu terapiju ranibizumabom u ispitivano oko tijekom 12-mjesečnog razdoblja.

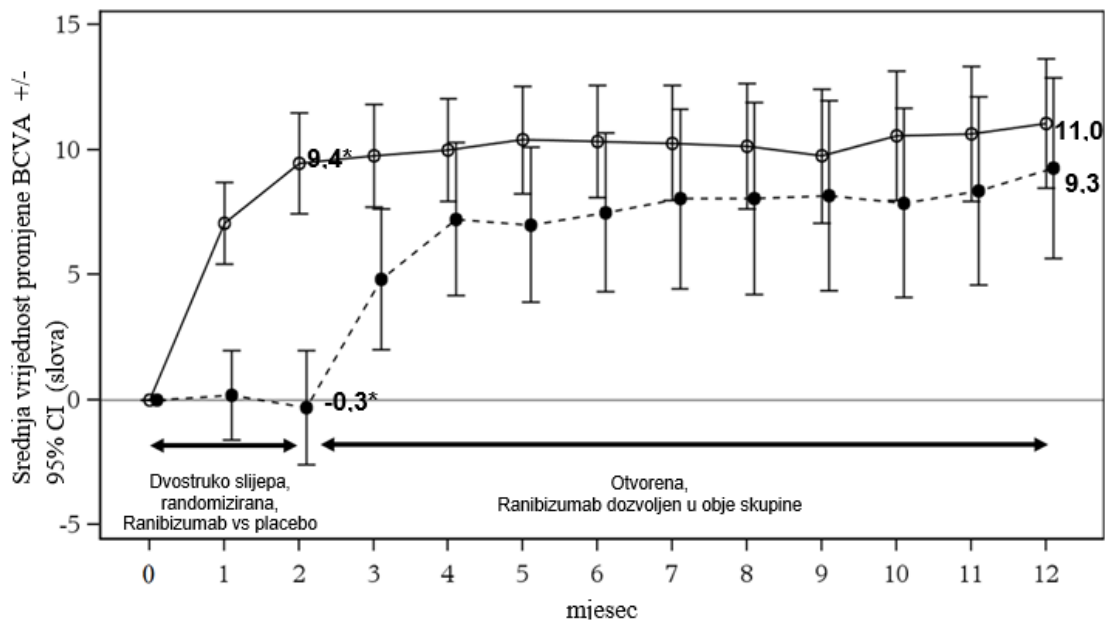
Tablica 3 Ishodi nakon 2. mjeseca (MINERVA)

	Ranibizumab 0,5 mg (n=119)	Placebo postupak (n=59)
Srednja vrijednost promjene BCVA od početne vrijednosti do 2. mjeseca ^a	9,5 slova	-0,4 slova
Bolesnici s povećanjem od ≥ 15 slova u odnosu na početnu vrijednost ili koji su dosegli 84 slova nakon 2 mjeseca	31,4%	12,3%
Bolesnici bez smanjenja za >15 slova u odnosu na početnu vrijednost nakon 2 mjeseca	99,2%	94,7%
Smanjenje CSFT-a ^b od početne vrijednosti do 2. mjeseca ^a	77 μm	-9,8 μm

^a Jednostrani $p < 0,001$ za usporedbu s prividnom kontrolom

^b CSFT – centralna retinalna debljina

Slika 3 Srednja vrijednost promjene u odnosu na početni BCVA tijekom vremena do 12. mjeseca (MINERVA)

Terapija: —○— Ranibizumab 0,5 mg (N=119) -●- Placebo (N=59)

* Opaženi srednji BCVA može se razlikovati od srednjeg BCVA dobivenog metodom najmanjih kvadrata (primjenjivo samo nakon 2. mjeseca)

Kada se uspoređivao ranibizumab s placebo postupkom u kontrolnoj skupini nakon 2 mjeseca, bio je opažen dosljedan učinak liječenja kako ukupno tako i u podskupinama prema početnoj etiologiji:

Tablica 4 Učinak liječenja ukupno i u podskupinama prema početnoj etiologiji

Ukupno i prema početnoj etiologiji	Učinak liječenja u odnosu na placebo postupak [slova]	Broj bolesnika [n] (terapija + placebo postupak)
Ukupno	9,9	178
Angioidne pruge	14,6	27
Postupalna korioretinopatija	6,5	28
Centralna serozna korioretinopatija	5,0	23
Idiopatska korioretinopatija	11,4	63
Razne etiologije ^a	10,6	37

^a obuhvaća različite etiologije niske učestalost pojavljivanja koje nisu uključene u ostale podskupine

U ključnom ispitivanju G2301 (MINERVA), pet bolesnika adolescenata u dobi od 12 do 17 godina s oštećenjem vida uslijed CNV-a primilo je otvorenu terapiju ranibizumabom 0,5 mg na početku nakon čega je slijedio individualizirani režim doziranja kao za odraslu populaciju. BCVA se poboljšao od početne vrijednosti do 12. mjeseca u svih pet bolesnika, a kretala se od 5 do 38 slova (srednja vrijednost 16,6 slova). Poboljšanje vida bilo je popraćeno stabilizacijom ili smanjenjem centralne retinalne debljine tijekom 12-mjesečnog razdoblja. Srednji broj injekcija ranibizumaba primijenjenih u ispitivano oko tijekom 12 mjeseci bio je 3 (u rasponu od 2 do 5). Općenito se terapija ranibizumabom dobro podnosila.

Liječenje poremećaja vida uzrokovanog DME-om

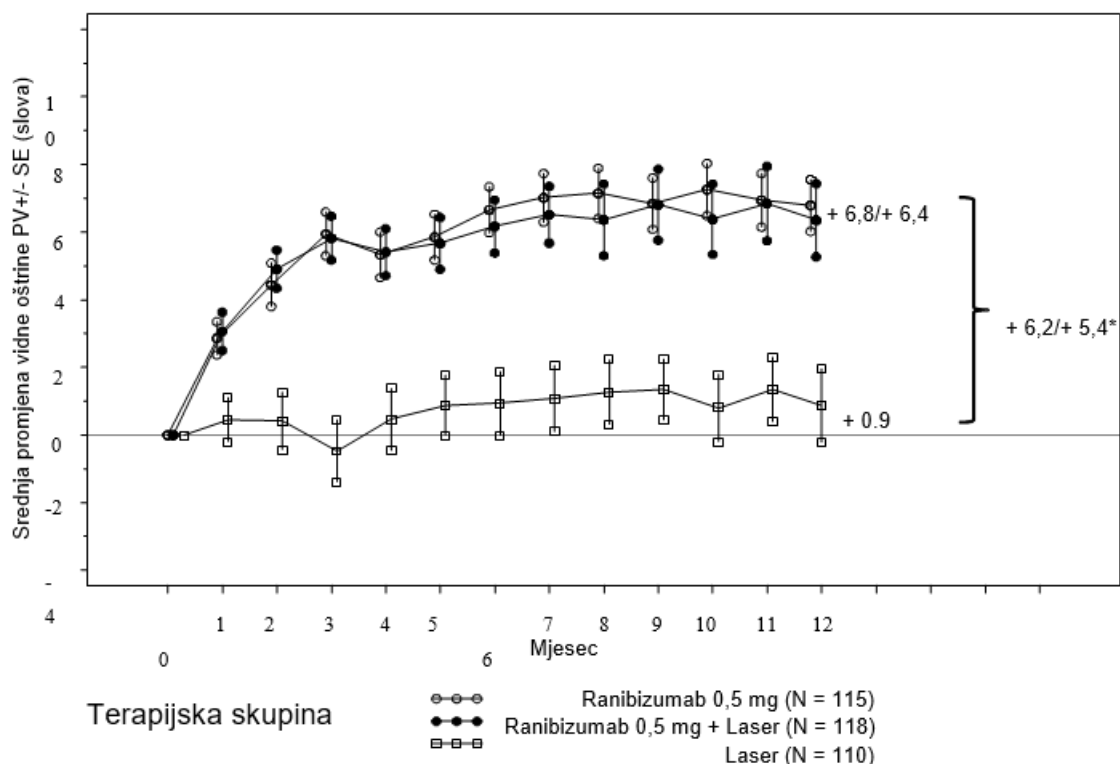
Djelotvornost i sigurnost Lucentisa procjenjivana je u okviru tri randomizirana, kontrolirana ispitivanja u trajanju od najmanje 12 mjeseci. Ukupno je 868 bolesnika uključeno u ova ispitivanja (708 u ispitivanoj skupini, a 160 u kontrolnoj).

U ispitivanju faze II D2201 (RESOLVE), 151 bolesnik liječen je ranibizumabom (6 mg/ml, n=51, 10 mg/ml, n=51) ili prividno liječen (n=49), intravitrealnim injekcijama jednom mjesečno. Srednja prosječna promjena BCVA od 1. mjeseca do 12. mjeseca u usporedbi s početnom vrijednošću bila je +7,8 ($\pm 7,72$) slova u bolesnika liječenih ranibizumabom (n=102), u usporedbi sa -0,1 ($\pm 9,77$) slova za prividno liječene bolesnike; a srednja promjena BCVA u 12. mjesecu u odnosu na početnu vrijednost bila je 10,3 ($\pm 9,1$) slova u usporedbi s -1,4 ($\pm 14,2$) slova ($p < 0,0001$ za terapijsku razliku).

U ispitivanju faze III D2301 (RESTORE), 345 bolesnika bilo je randomizirano u omjeru 1:1:1 na primanje ranibizumaba 0,5 mg u monoterapiji i prividne laserske fotokoagulacije, kombinacije ranibizumaba 0,5 mg i laserske fotokoagulacije ili prividne injekcije i laserske fotokoagulacije. 240 bolesnika koji su prethodno dovršili 12-mjesečno ispitivanje RESTORE uključeno je u otvoreni, multicentrični, 24-mjesečni produžetak ispitivanja (RESTORE Produžetak). Bolesnici su bili liječeni ranibizumabom 0,5 mg prema potrebi (p.p.) u isto oko kao u glavnom ispitivanju (D2301 RESTORE).

Ključne mjere ishoda sažete su u Tablici 5 (RESTORE i Produžetak) i na Slici 4 (RESTORE).

Slika 4 Srednja vrijednost promjene vidne oštrote od početne vrijednosti tijekom vremena ispitivanja D2301 (RESTORE)

PV=početna vrijednost; SE=standardna pogreška srednje vrijednosti

* Razlika u metodi najmanjih kvadrata, $p < 0,0001/0,0004$ na temelju dvosmjernog stratificiranog Cochran-Mantel-Haenszel testa

Učinak nakon 12 mjeseci bio je dosljedan u većini podskupina. Međutim, ispitanici s početnim BCVA-om >73 slova i makularnim edemom s centralnom retinalnom debljinom $<300 \mu\text{m}$ čini se da nisu imali koristi od liječenja ranibizumabom u usporedbi s laserskom fotokoagulacijom.

Tablica 5 Ishodi u 12. mjesecu u ispitivanju D2301 (RESTORE) te u 36. mjesecu u ispitivanju D2301-E1 (RESTORE Produžetak)

Mjere ishoda u 12. mjesecu u usporedbi s početnim vrijednostima u ispitivanju D2301 (RESTORE)	Ranibizumab 0,5 mg n=115	Ranibizumab 0,5 mg + laser n=118	Laser n=110
Srednja prosječna promjena BCVA od 1. mjeseca do 12. mjeseca ^a (±SD)	6,1 (6,4) ^a	5,9 (7,9) ^a	0,8 (8,6)
Srednja promjena BCVA u 12. mjesecu (±SD)	6,8 (8,3) ^a	6,4 (11,8) ^a	0,9 (11,4)
Dobiveno ≥15 slova ili BCVA ≥84 slova u 12. mjesecu (%)	22,6	22,9	8,2
Srednji broj injekcija (mjeseci 0-11)	7,0	6,8	7,3 (placebo postupak)
Mjera ishoda u 36. mjesecu u ispitivanju D2301-E1 (RESTORE Produžetak) u usporedbi s početnom vrijednošću u ispitivanju D2301 (RESTORE)	Prethodni ranibizumab 0,5 mg n=83	Prethodni ranibizumab 0,5 mg + laser n=83	Prethodni laser n=74
Srednja promjena BCVA u 24. mjesecu (SD)	7,9 (9,0)	6,7 (7,9)	5,4 (9,0)
Srednja promjena BCVA u 36. mjesecu (SD)	8,0 (10,1)	6,7 (9,6)	6,0 (9,4)
Dobiveno ≥15 slova ili BCVA ≥84 slova u 36. mjesecu (%)	27,7	30,1	21,6
Srednji broj injekcija (mjeseci 12-35)*	6,8	6,0	6,5

^ap<0,0001 za usporedbe skupine koja je primala ranibizumab naspram skupine s laserskom terapijom. n u D2301-E1 (RESTORE Produžetak) označava broj bolesnika s vrijednošću na početku ispitivanja D2301 (RESTORE) (0. mjesec) i na posjetu u 36. mjesecu.

* Udio bolesnika kojima nije bilo potrebno liječenje ranibizumabom tijekom faze produžetka bio je 19% u skupini koja je prethodno primala ranibizumab, 25% u skupini s ranibizumabom + laserskom terapijom odnosno 20% u skupini s laserskom terapijom.

Statistički značajne koristi prema navodima bolesnika za većinu funkcija povezanih s vidom bile su uočene uz liječenje ranibizumabom (s laserskom terapijom ili bez) u odnosu na kontrolnu skupinu, mjereno upitnikom NEI VFQ-25. Za ostale podljestvice ovog upitnika nisu se mogle ustanoviti nikakve terapijske razlike.

Dugoročni sigurnosi profil ranibizumaba uočen u 24-mjesečnom produžetku ispitivanja u skladu je s poznatim sigurnosnim profilom za Lucentis.

U ispitivanju faze IIIb D2304 (RETAIN), 372 bolesnika bilo je randomizirano u omjeru 1:1:1 na primanje:

- ranibizumaba 0,5 mg s konkomitantnom laserskom fotokoagulacijom po režimu „liječi i produži“ (LIP),
- ranibizumaba 0,5 mg kao monoterapije po LIP režimu,
- ranibizumaba 0,5 mg kao monoterapije po režimu p.p..

U svim skupinama, ranibizumab je primijenjen mjesečno sve dok BCVA nije bio stabilan na najmanje tri uzastopne mjesečne procjene. Na LIP režimu, ranibizumab je bio primijenjen u intervalima liječenja od 2-3 mjeseca. U svim skupinama, mjesečna terapija ponovno je započeta nakon smanjenja BCVA zbog progresije DME-a te nastavljena dok opet nije postignut stabilan BCVA.

Broj planiranih posjeta za primjenu terapije nakon početne 3 injekcije za LIP režim bio je 13, odnosno 20 za p.p. režim. Uz oba LIP režima, više od 70% bolesnika održalo je svoj BCVA uz prosječnu učestalost posjeta od ≥ 2 mjeseca.

Ključne mjere ishoda sažete su u Tablici 6.

Tablica 6 Ishodi u ispitivanju D2304 (RETAIN)

Mjera ishoda u usporedbi s početnom vrijednošću	LIP ranibizumab 0,5 mg + laser n=117	LIP samo ranibizumab 0,5 mg n=125	p.p. ranibizumab 0,5 mg n=117
Srednja prosječna promjena BCVA od 1. mjeseca do 12. mjeseca (SD)	5,9 (5,5) ^a	6,1 (5,7) ^a	6,2 (6,0)
Srednja prosječna promjena BCVA od 1 mjeseca do 24. mjeseca (SD)	6,8 (6,0)	6,6 (7,1)	7,0 (6,4)
Srednja promjena BCVA od 24. mjeseca (SD)	8,3 (8,1)	6,5 (10,9)	8,1 (8,5)
Dobiveno ≥ 15 slova ili BCVA ≥ 84 slova u 24. mjesecu (%)	25,6	28,0	30,8
Srednji broj injekcija (mjeseci 0-23)	12,4	12,8	10,7

^ap<0,0001 za procjenu neinferiornosti prema režimu p.p.

U ispitivanjima DME-a, poboljšanje BCVA bilo je popraćeno smanjenjem tijekom vremena u srednjem CSFT-u u svim terapijskim skupinama.

Liječenje PDR-a

Klinička sigurnost i djelotvornost Lucentisa u bolesnika s PDR-om procijenjene su u Protokolu S koji je ocjenjivao liječenje intravitrealnim injekcijama ranibizumaba 0,5 mg u usporedbi s panretinalnom fotokoagulacijom (PRP). Primarni ishod bio je promjena u srednjoj vidnoj oštini nakon 2 godine. Dodatno, promjena u težini dijabetičke retinopatije (DR) procijenjena je na temelju fotografija očne pozadine koristeći ocjenu težine dijabetičke retinopatije (engl. *diabetic retinopathy severity score*, DRSS).

Protokol S bio je multicentrično, randomizirano, aktivno kontrolirano ispitivanje neinferiornosti s paralelnim skupinama faze III u koje je bilo uključeno 305 bolesnika (394 ispitivanih očiju) s PDR-om sa ili bez DME-a na početku. Ispitivanje je uspoređivalo intravitrealne injekcije ranibizumaba 0,5 mg sa standardnim liječenjem PRP-om. Ukupno je 191 oko (48,5%) bilo randomizirano na ranibizumab 0,5 mg, a 203 oka (51,5%) bila su randomizirana na PRP. Ukupno je 88 očiju (22,3%) imalo DME na početku: 42 (22,0%) u ranibizumab skupini i 46 (22,7%) očiju u PRP skupini.

U ovom je ispitivanju promjena u srednjoj vidnoj oštini nakon 2 godine bila je +2,7 slova u grupi koja je primala ranibizumab u usporedbi s -0,7 slova u grupi liječenoj PRP-om. Razlika u srednjoj vrijednosti dobivenoj metodom najmanjih kvadrata bila je 3,5 slova (95% CI: [0,2 do 6,7]).

Nakon 1 godine, u 41,8% očiju došlo je do poboljšanja za ≥ 2 koraka u DRSS-u kad su bila liječena ranibizumabom (n=189) u usporedbi s 14,6% očiju liječenih PRP-om (n=199). Procijenjena razlika između ranibizumaba i lasera bila je 27,4% (95% CI: [18,9; 35,9]).

Tablica 7 Poboljšanje ili pogoršanje u DRSS-u za ≥ 2 ili ≥ 3 koraka nakon 1 godine u Protokolu S (LOCF metoda)

Kategorizirana promjena u odnosu na početno stanje	Protokol S		
	Ranibizumab 0,5 mg (N=189)	PRP (N=199)	Razlika u udjelu (%), CI
Poboljšanje za ≥ 2 koraka			
n (%)	79 (41,8%)	29 (14,6%)	27,4 (18,9; 35,9)
Poboljšanje za ≥ 3 koraka			
n (%)	54 (28,6%)	6 (3,0%)	25,7 (18,9; 32,6)
Pogoršanje za ≥ 2 koraka			
n (%)	3 (1,6%)	23 (11,6%)	-9,9 (-14,7; -5,2)
Pogoršanje za ≥ 3 koraka			
n (%)	1 (0,5%)	8 (4,0%)	-3,4 (-6,3; -0,5)
DRSS = ocjena težine dijabetičke retinopatije, n = broj bolesnika koji su ispunjavali uvjet prilikom posjeta, N = ukupni broj ispitivanih očiju.			

Nakon 1 godine u skupini liječenoj ranibizumabom u Protokolu S, poboljšanje u DRSS-u od ≥ 2 koraka bilo je konzistentno u očima bez DME-a (39,9%) i s DME-om na početku (48,8%).

Analiza dvogodišnjih podataka iz Protokola S pokazala je da je 42,3% (n=80) očiju u skupini liječenoj ranibizumabom imalo poboljšanje DRSS-a za ≥ 2 koraka u odnosu na početni, u usporedbi s 23,1% (n=46) očiju u PRP skupini. U skupini liječenoj ranibizumabom, poboljšanje DRSS-a za ≥ 2 koraka u odnosu na početni bilo je opaženo u 58,5% (n=24) očiju s DME-om na početku te u 37,8% (n=56) očiju bez DME-a.

DRSS je također procijenjena u tri odvojena aktivno kontrolirana ispitivanja DME faze III (ranibizumab 0,5 mg prema potrebi u odnosu na laser) koja su uključivala ukupno 875 bolesnika, od kojih je otprilike 75% bilo azijskog porijekla. U metaanalizi ovih ispitivanja, 48,4% od 315 bolesnika s ocjenjivim DRSS rezultatima u podskupini bolesnika s umjereno teškom ili težom neproliferativnom DR (NPDR) na početku, doživjelo je poboljšanje od ≥ 2 koraka u DRSS-u u 12. mjesecu kad su liječeni ranibizumabom (n=192) naspram 14,6% bolesnika koji su liječeni laserom (n=123). Procijenjena razlika između ranibizumaba i lasera bila je 29,9% (95% CI: [20,0; 39,7]). U 405 bolesnika s ocjenjivim DRSS-om s umjerenom ili lakšom NPDR, poboljšanje od ≥ 2 koraka u DRSS-u uočeno je u 1,4% bolesnika u skupini koja je liječena ranibizumabom, odnosno 0,9% bolesnika u skupini koja je liječena laserom.

Liječenje vidnoga poremećaja uzrokovanog makularnim edemom posljedičnim RVO-u

Sigurnost kliničke primjene i djelotvornost Lucentisa u bolesnika čiji je poremećaj vida nastao zbog makularnoga edema posljedičnoga RVO-u, procjenjivana je u okviru randomiziranih, dvostruko-maskiranih, kontroliranih ispitivanja BRAVO i CRUISE u koje su u prvom slučaju bili uključeni bolesnici s BRVO-om (n=397), a u drugom slučaju bolesnici s CRVO-om (n=392). U okviru oba ispitivanja, ispitanici su primali ili injekcije ranibizumaba u dozi od 0,3 mg ili 0,5 mg ili prividno dane injekcije. Nakon 6 mjeseci, bolesnike prvotno uvrštene u skupinu s prividno davanjem injekcijama prebacilo se na liječenje ranibizumabom u dozi od 0,5 mg.

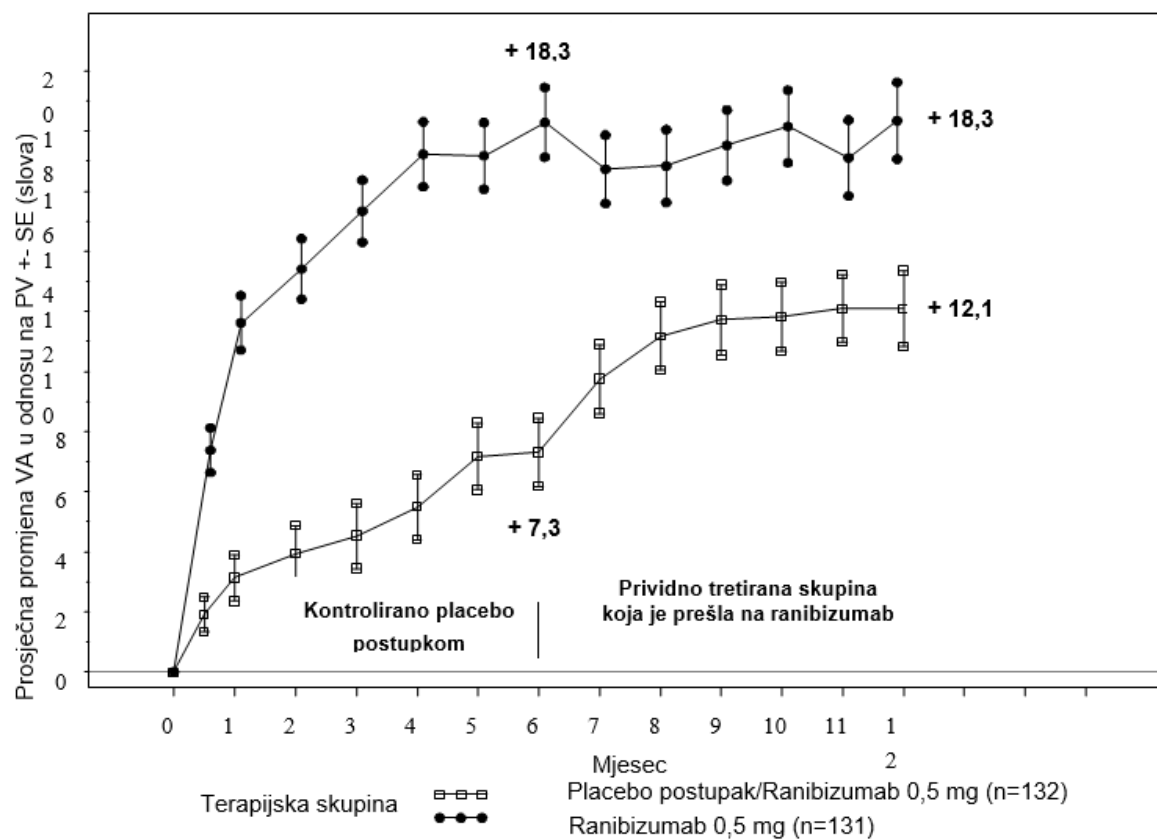
Ključni pokazatelji ishoda iz ispitivanja BRAVO i CRUISE sažeto su prikazani u Tablici 8 te na Slikama 5 i 6.

Tablica 8 Ishodi nakon 6 i 12 mjeseci (ispitivanje BRAVO i CRUISE)

	BRAVO		CRUISE	
	Placebo postupak/ Lucentis 0,5 mg (n=132)	Lucentis 0,5 mg (n=131)	Placebo postupak/Lucentis 0,5 mg (n=130)	Lucentis 0,5 mg (n=130)
Srednja promjena oštine vida nakon 6 mjeseci liječenja ^a (slova) (SD) (primarna mjera ishoda)	7,3 (13,0)	18,3 (13,2)	0,8 (16,2)	14,9 (13,2)
Srednja promjena BCVA nakon 12 mjeseci liječenja (slova) (SD)	12,1 (14,4)	18,3 (14,6)	7,3 (15,9)	13,9 (14,2)
Povećanje vidne oštine za ≥15 slova nakon 6 mjeseci ^a (%)	28,8	61,1	16,9	47,7
Povećanje vidne oštine za ≥15 slova nakon 12 mjeseci (%)	43,9	60,3	33,1	50,8
Udio (%) bolesnika u kojih liječenje nije dalo rezultata te su u razdoblju od 12 mjeseci podvrgnuti laseru	61,4	34,4	NP	NP

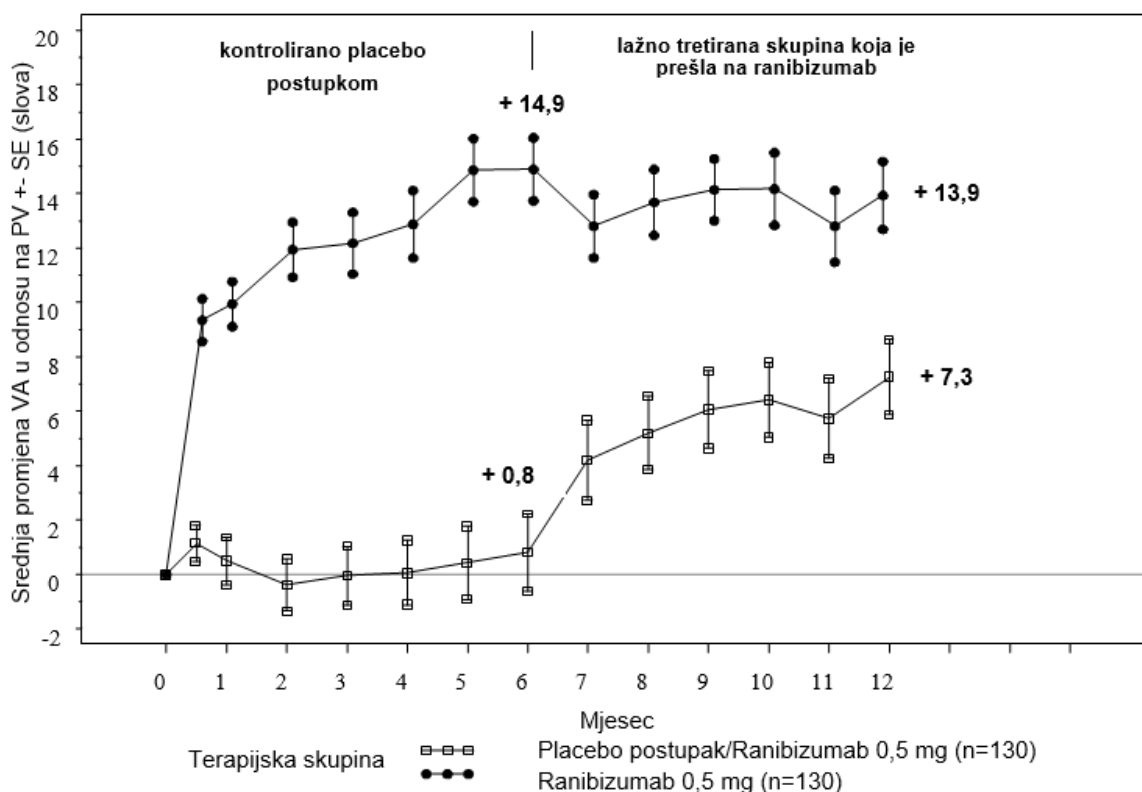
^ap<0,0001 za oba ispitivanja

Slika 5 Srednja vrijednost promjene od početnog BCVA kroz razdoblje do 6.mjeseca i 12. mjeseca (ispitivanje BRAVO)

PV=početna vrijednost; SE=standardna pogreška srednje vrijednosti

Slika 6 Srednja vrijednost promjene od početnog BCVA kroz razdoblje do 6. mjeseca i 12. mjeseca (ispitivanje CRUISE)

PV=početna vrijednost; SE=standardna pogreška srednje vrijednosti

U oba ispitivanja, poboljšanje vida bilo je popraćeno stalnim i značajnim smanjenjem makularnoga edema na koje su ukazivali rezultati mjerenja centralne debljine mrežnice.

U bolesnika s CRVO-om (ispitivanje CRUISE i ispitivanje HORIZON koje je predstavljalo njegov nastavak): Ispitanici koji su nakon prvih 6 mjeseci prividnog primanja injekcija primili ranibizumab, nisu postigli poboljšanje oštine vida do 24. mjeseca (~6) usporedivo s bolesnicima koji su ranibizumabom liječeni od samoga početka ispitivanja (~12).

Statistički značajne koristi prema navodima bolesnika u podljestvicama povezanim s vidom na blizinu i na daljinu bile su uočene uz liječenje ranibizumabom u odnosu na kontrolnu skupinu, mjereno upitnikom NEI VFQ-25.

Dugoročna (24-mjesečna) klinička sigurnost i djelotvornost Lucentisa u bolesnika s oštećenjem vida zbog makularnog edema uslijed RVO-a bile su procijenjene u ispitivanjima BRIGHTER (BRVO) i CRYSTAL (CRVO). U oba ispitivanja ispitanci su primali dozu od 0,5 mg ranibizumaba prema potrebi (p.p.) u skladu s individualnim kriterijima stabilizacije. BRIGHTER je bilo aktivno kontrolirano randomizirano ispitivanje s 3 skupine u kojem se uspoređivalo 0,5 mg ranibizumaba primijenjenog kao monoterapija ili u kombinaciji s dodatkom laserske fotokoagulacije sa samom laserskom fotokoagulacijom. Nakon 6 mjeseci, ispitanci u skupini s laserom mogli su primiti 0,5 mg ranibizumaba. CRYSTAL je bilo ispitivanje s jednom skupinom, koja je primala 0,5 mg ranibizumaba kao monoterapiju.

Ključne mjere ishoda iz ispitivanja BRIGHTER i CRYSTAL prikazane su u Tablici 9.

Tablica 9 Ishodi u 6. i 24. mjesecu (BRIGHTER i CRYSTAL)

	BRIGHTER			CRYSTAL
	Lucentis 0,5 mg N=180	Lucentis 0,5 mg + Laser N=178	Laser* N=90	Lucentis 0,5 mg N=356
Srednja promjena u BCVA-u u 6. mjesecu ^a (slova) (SD)	+14,8 (10,7)	+14,8 (11,13)	+6,0 (14,27)	+12,0 (13,95)
Srednja promjena u BCVA-u u 24. mjesecu ^b (slova) (SD)	+15,5 (13,91)	+17,3 (12,61)	+11,6 (16,09)	+12,1 (18,60)
Povećanje od ≥15 slova u BCVA-u u 24. mjesecu (%)	52,8	59,6	43,3	49,2
Srednji broj injekcija (SD) (mjeseci 0-23)	11,4 (5,81)	11,3 (6,02)	NP	13,1 (6,39)
^a p<0,0001 za obje usporedbe u ispitivanju BRIGHTER u 6. mjesecu: Lucentis 0,5 mg naspram laser i Lucentis 0,5 mg + laser naspram laser. ^b p<0,0001 za nultu hipotezu u ispitivanju CRYSTAL da srednja promjena u 24. mjesecu od početne vrijednosti iznosi nula. * Počevši od 6. mjeseca bilo je dopušteno liječenje s 0,5 mg ranibizumaba (24 bolesnika bilo je liječeno samo laserom).				

U ispitivanju BRIGHTER, ranibizumab 0,5 mg s dodatkom laserske terapije pokazao je neinferiornost u odnosu na monoterapiju ranibizumabom od početka do 24. mjeseca (95% CI -2,8 ; 1,4).

U oba ispitivanja bilo je opaženo brzo i statistički značajno smanjenje od početne vrijednosti u centralnoj retinalnoj debljini u 1. mjesecu. Taj se učinak održao do 24. mjeseca.

Učinak liječenja ranibizumabom bio je sličan bez obzira na prisutnost retinalne ishemije. U ispitivanju BRIGHTER, bolesnici u kojih je ishemija bila prisutna (N=46) ili odsutna (N=133) i koji su bili liječeni monoterapijom ranibizumabom imali su srednju promjenu u odnosu na početnu vrijednost od +15,3 odnosno +15,6 slova u 24. mjesecu. U ispitivanju CRYSTAL, bolesnici u kojih je ishemija bila prisutna (N=53) ili odsutna (N=300) i koji su bili liječeni monoterapijom ranibizumabom imali su srednju promjenu od +15,0 odnosno +11,5 slova u odnosu na početnu vrijednost.

Učinak u smislu poboljšavanja vida bio je opažen u svih bolesnika liječenih monoterapijom s 0,5 mg ranibizumaba bez obzira na trajanje njihove bolesti u oba ispitivanja, BRIGHTER i CRYSTAL. U bolesnika s trajanjem bolesti od <3 mjeseca u 1. mjesecu uočeno je povećanje vidne oštine od 13,3 odnosno 10,0 slova; te od 17,7 odnosno 13,2 slova u 24. mjesecu u ispitivanjima BRIGHTER i CRYSTAL. Odgovarajući porast vidne oštine u bolesnika s trajanjem bolesti od ≥12 mjeseci bio je 8,6 odnosno 8,4 slova u predmetnim ispitivanjima. Potrebno je razmotriti započinjanje liječenja u vrijeme dijagnosticiranja.

Dugoročni sigurnosni profil ranibizumaba uočen u 24-mjesečnim ispitivanjima u skladu je s poznatim sigurnosnim profilom Lucentisa.

Pedijatrijska populacija

Liječenje ROP-a u prijevremeno rođene dojenčadi

Klinička sigurnost i djelotvornost Lucentisa 0,2 mg za liječenje ROP-a u prijevremeno rođene dojenčadi procjenjivane su na temelju 6-mjesečnih podataka iz randomiziranog, otvorenog ispitivanja

superiornosti H2301 s 3 paralelne skupine (RAINBOW), koje je osmišljeno radi ocjenjivanja ranibizumaba 0,2 mg i 0,1 mg primijenjenog u obliku intravitrealne injekcije u usporedbi s laserskom terapijom. Bolesnici prikladni za ispitivanje imali su jednu od sljedećih stanja mrežnice u svakom oku:

- Bolest zone I, stadij 1+, 2+, 3 ili 3+, ili
- Bolest zone II, stadij 3+, ili
- Agresivni posteriorni (AP)-ROP

U ovom je ispitivanju 225 bolesnika bilo randomizirano u omjeru 1:1:1 na intravitrealno primanje ranibizumaba 0,2 mg (n=74), 0,1 mg (n=77) ili laserske terapije (n=74).

Uspješnost liječenja, mjerena odsutnošću aktivnog ROP-a i odsutnošću nepovoljnih strukturalnih ishoda u oba oka 24 tjedna nakon prvog liječenja u sklopu ispitivanja, bila je najveća uz ranibizumab 0,2 mg (80%) u usporedbi s laserskom terapijom (66,2%) (vidjeti Tablicu 10). Većina bolesnika liječenih ranibizumabom 0,2 mg (78,1%) primila je jednu injekciju po oku.

Tablica 10 Ishodi u 24. tjednu (RAINBOW)

Liječenje	Uspješnost liječenja					
	n/M (%)	95% CI	Usporedba	Omjer izgleda (OR) ^a	95% CI	p-vrijednost ^b
Ranibizumab 0,2 mg (N=74)	56/70 (80,0)	(0,6873, 0,8861)	Ranibizumab 0,2 mg naspram lasera	2,19	(0,9932, 4,8235)	0,0254
Laserska terapija (N=74)	45/68 (66,2)	(0,5368, 0,7721)				

CI = interval pouzdanosti, M = ukupni broj bolesnika kojima nije nedostajala vrijednost za primarni ishod djelotvornosti (uključujući imputirane vrijednosti), n = broj bolesnika bez aktivnog ROP-a i bez nepovoljnog strukturalnog ishoda u oba oka 24 tjedna nakon prvog liječenja u sklopu ispitivanja (uključujući imputirane vrijednosti).

Ako je bolesnik umro ili promijenio ispitivano liječenje prije ili u 24. tjednu, smatralo se da je bolesnik imao aktivan ROP i nepovoljne strukturalne ishode u 24. tjednu.

^a Omjer izgleda izračunava se korištenjem Cochran-Mantel-Haenszelovog testa sa zonom ROP-a na početku (zona I i II; prema CRF-u) kao stratifikacijskim čimbenikom.

^b p-vrijednost za uspoređivanje po parovima je jednostrana. Za mjeru primarnog ishoda unaprijed utvrđena razina značajnosti za jednostranu p-vrijednost iznosila je 0,025.

Tijekom 24 tjedna ispitivanja manje je bolesnika u skupini koja je primala ranibizumab 0,2 mg prešlo na drugi način liječenja zbog izostanka odgovora u usporedbi sa skupinom koja je primala lasersku terapiju (14,9% u odnosu na 24,3%). Nepovoljni strukturalni ishodi bili su rjeđe prijavljivani za ranibizumab 0,2 mg (1 bolesnik, 1,4%) u usporedbi s laserskom terapijom (7 bolesnika, 10,1%).

Dugoročna djelotvornost i sigurnost ranibizumaba 0,2 mg za liječenje ROP-a u prijevremeno rođene dojenčadi bili su procijenjeni u ispitivanju H2301E1 (RAINBOW produžetak), produžetak ispitivanja H2301 (RAINBOW), u kojem su bolesnici praćeni do njihovog 5. rođendana.

Primarni cilj bio je procijeniti funkciju vida pri posjetu bolesnika na njegov 5. rođendan koristeći ETDRS (engl. *Early Treatment Diabetic Retinopathy Study*) metodu ispitivanja vida s Lea optotip simbolima za procjenu oštine vida oka koje bolje vidi (oko s višim ETDRS rezultatom).

ETDRS rezultat zabilježen u bolesnika koji su završili posjet na 5. rođendan je 83,3% (45/54) za bolesnike koji su primali ranibizumab 0,2 mg odnosno 76,6% (36/47) za skupinu koja je primala lasersku terapiju. Srednja vrijednost dobivena metodom najmanjih kvadrata (engl. *least squares*, LS) bila je brojčano viša u skupini s ranibizumabom 0,2 mg (66,8 [1.95]) u usporedbi s laserski liječenom

skupinom (62,1 [2,18]) s razlikom u LS srednjoj vrijednosti ETDRS rezultata od 4,7 (95% CI: -1,1; 10,5). Ishodi kategorija oštine vida za oko koje bolje vidi u bolesnika na 5. rođendan prikazani su u tablici 11.

Tablica 11 Ishodi oštine vida za oko koje bolje vidi¹ u bolesnika pri posjetu na 5. rođendan

Kategorija oštine vida	Ranibizumab 0,2 mg N=61 n (%)	Laser N=54 n (%)
≥1 do ≤34 slova	1 (1,6)	2 (3,7)
≥35 do ≤70 slova	24 (39,3)	23 (42,6)
≥71 slova	20 (32,8)	11 (20,4)
¹ Oko koje bolje vidi je oko koje ima viši rezultat ETDRS slova pri posjetu na 5. rođendan. Ako oba oka imaju isti rezultat ETDRS slova, onda je desno oko određeno kao oko koje bolje vidi.		

Europska agencija za lijekove izuzela je obvezu podnošenja rezultata ispitivanja lijeka Lucentisa u svim podskupinama pedijatrijske populacije kod neovaskularnog AMD-a, poremećaja vida uzrokovanog DME-om, poremećaja vida uzrokovanog makularnim edemom nastalim kao posljedica RVO-a, oštećenja vida uzrokovanog CNV-om i dijabetičkom retinopatijom (vidjeti dio 4.2 za informacije o pedijatrijskoj primjeni). Osim toga, Europska agencija za lijekove izuzela je obvezu podnošenja rezultata ispitivanja lijeka Lucentis u sljedećim podskupinama pedijatrijske populacije za ROP: novorođenčad rođena u terminu, dojenčad, djeca i adolescenti.

5.2 Farmakokinetička svojstva

Nakon mjesečnih intravitrealnih primjena Lucentisa u bolesnika s neovaskularnim AMD-om, koncentracije ranibizumaba u serumu bile su općenito niske, a maksimalne razine (C_{max}) bile su općenito ispod koncentracije ranibizumaba nužne za inhibiciju 50% biološke aktivnosti VEGF-a (11-27 ng/ml, procijenjeno testom stanične proliferacije *in vitro*). C_{max} bila je razmjerna dozi u rasponu doza od 0,05 do 1,0 mg/oku. Koncentracije u serumu kod ograničenog broja bolesnika s DME-om ukazuju na to da se ne može isključiti malo viša sustavna izloženost u usporedbi s onima zabilježenim u bolesnika s neovaskularnim AMD-om. Koncentracije ranibizumaba u serumu u bolesnika sa RVO-om bile su slične ili malo više u usporedbi s onim zabilježenim u bolesnika s neovaskularnim AMD-om.

Na temelju analize populacijske farmakokinetike i uklanjanja ranibizumaba iz seruma bolesnika s neovaskularnim AMD-om liječenih dozom od 0,5 mg, prosječno poluvrijeme eliminacije ranibizumaba iz staklovine iznosi oko 9 dana. Procjenjuje se da pri mjesečnoj intravitrealnoj primjeni Lucentisa 0,5 mg/oku, C_{max} ranibizumaba u serumu, postignut otprilike 1 dan nakon primjene doze, općenito iznosi od 0,79 do 2,90 ng/ml, a C_{min} se općenito procjenjuje na 0,07 do 0,49 ng/ml. Procjenjuje se da su koncentracije ranibizumaba u serumu oko 90 000 puta niže od koncentracije ranibizumaba u staklovini.

Bolesnici s oštećenjem bubrega: nisu provedena formalna ispitivanja farmakokinetike Lucentisa u bolesnika s oštećenjem bubrega. U analizi populacijske farmakokinetike u bolesnika s neovaskularnim AMD-om, 68% (136 od 200) bolesnika imalo je oštećenje bubrega (46,5% blago [50-80 ml/min], 20% umjereno [30-50 ml/min], a 1,5% teško [<30 ml/min]). U bolesnika s RVO-om, 48,2% (253 od 525) bolesnika imalo je oštećenje bubrega (36,4% blago, 9,5% umjereno, a 2,3% teško). Sistemski je klirens bio malo snižen, no to nije bilo klinički značajno.

Oštećenje jetre: nisu provedena formalna ispitivanja farmakokinetike Lucentisa u bolesnika s oštećenjem jetre.

Pedijatrijska populacija

Nakon intravitrealne primjene Lucentisa prijevremeno rođenoj dojenčadi s ROP-om u dozi od 0,2 mg (po oku), koncentracije ranibizumaba u serumu bile su više od onih opaženih u odraslih bolesnika s neovaskularnim AMD-om koji su primili 0,5 mg u jedno oko. Na temelju populacijske farmakokinetičke analize, razlika u C_{max} bila je približno 16 puta veća, dok je razlika u AUC_{inf} bila približno 12 puta veća. Prividni sistemski poluvijek iznosio je približno 6 dana. PK/PD analiza pokazala je da ne postoji jasna veza između sistemskih koncentracija ranibizumaba i sistemskih koncentracija VEGF-a.

5.3 Neklinički podaci o sigurnosti primjene

Obostrana intravitrealna primjena ranibizumaba cinomolgus majmunima u dozama od 0,25 mg/oku do 2,0 mg/oku jednom svaka 2 tjedna do 26 tjedana rezultirala je oftalmičkim učincima ovisnim o dozi.

Intraokularno, uočeni su porasti, o dozi ovisnih, zamućenja i stanica u prednjoj očnoj sobici, s vrhuncem 2 dana nakon injekcije. Jačina upalnog odgovora općenito se smanjila sa sljedećim injekcijama ili tijekom oporavka. U stražnjem segmentu uočene su leteće mutnine i infiltracija vitreusa stanicama, također s tendencijom ovisnosti o dozi, i općenito su se zadržavali sve do kraja razdoblja liječenja. U ispitivanju koje je trajalo 26 tjedana, težina vitrealne upale povećavala se s brojem injekcija. Međutim, uočena je reverzibilnost nakon oporavka. Priroda i trenutak pojave upale u stražnjem segmentu upućuju na imunološki posredovan odgovor antitijelima, no to ne mora biti klinički značajno. U nekih je životinja nakon razmjerno dugog razdoblja jake upale uočena pojava katarakte, što upućuje na zaključak da se promjene na leći javljaju kao sekundarna pojava nakon teške upale. Nakon primjene intravitrealnih injekcija uočen je prolazan porast intraokularnog tlaka, neovisno o dozi.

Mikroskopske promjene na oku bile su povezane s upalom i nisu ukazivale na degenerativni proces. U optičkom disku nekih očiju uočene su granulomatozne upalne promjene. Tijekom razdoblja oporavka te su se promjene u stražnjem segmentu smanjile ili su potpuno nestale u nekim slučajevima.

Nakon intravitrealne primjene nisu uočeni znakovi sistemske toksičnosti. U podskupini životinja koje su primale lijek nađena su serumska i vitrealna antitijela na ranibizumab.

Ne postoje podaci o karcinogenosti niti mutagenosti.

U gravidnih ženki majmuna, intravitrealna primjena ranibizumaba koja je rezultirala maksimalnom sustavnom izloženošću 0,9-7 puta većom od one u najgorem slučaju kliničke izloženosti nije izazvala razvojnu toksičnost niti teratogenost, te nije imala utjecaja na težinu ili strukturu posteljice, iako bi se, na temelju njegovog farmakološkog učinka, ranibizumab trebao smatrati potencijalno teratogenim i embrio-/fetotoksičnim.

Odsutnost ranibizumabom-posredovanih učinaka na embrio-fetalni razvoj vjerojatno je povezana uglavnom s nemogućnošću da Fab fragment prođe kroz posteljicu. Ipak, opisan je slučaj s visokim razinama ranibizumaba u serumu majke i prisutnošću ranibizumaba u serumu fetusa, što navodi na zaključak da je anti-ranibizumab protutijelo djelovalo kao proteinski nosač (koji sadrži Fc regiju) za ranibizumab, čime se smanjuje njegov klirens iz seruma majke i omogućuje njegov prijenos kroz posteljicu. Budući da su istraživanja embrio-fetalnog razvoja provedena u zdravih gravidnih ženki, a bolesti (poput šećerne bolesti) mogu modificirati propusnost posteljice za Fab fragment, rezultate ispitivanja treba tumačiti s oprezom.

6. FARMACEUTSKI PODACI

6.1 Popis pomoćnih tvari

α,α -trehaloza dihidrat
histidinklorid hidrat
histidin
polisorbat 20
voda za injekcije

6.2 Inkompatibilnosti

Zbog nedostatka ispitivanja kompatibilnosti, ovaj lijek se ne smije miješati s drugim lijekovima.

6.3 Rok valjanosti

3 godine

6.4 Posebne mjere pri čuvanju lijeka

Čuvati u hladnjaku (2°C – 8°C).

Ne zamrzavati.

Bočicu čuvati u vanjskom pakiranju radi zaštite od svjetlosti.

Prije primjene, neotvorena bočica može se držati na sobnoj temperaturi (25°C) do 24 sata.

6.5 Vrsta i sadržaj spremnika

Pakiranje samo s bočicom

Jedna bočica (staklo tipa I) s čepom (klorobutilna guma) koja sadrži 0,23 ml sterilne otopine.

Pakiranje s bočicom + igla s filterom

Jedna bočica (staklo tipa I) s čepom (klorobutilna guma) koja sadrži 0,23 ml sterilne otopine i 1 tupa igla s filterom (18G x 1½", 1,2 mm x 40 mm, 5 µm).

Na tržištu se ne moraju nalaziti sve veličine pakiranja.

6.6 Posebne mjere za zbrinjavanje i druga rukovanja lijekom

Pakiranje samo s bočicom

Bočica je samo za jednokratnu uporabu. Nakon primjene injekcije sav neiskorišteni lijek mora se baciti. Bočica na kojoj ima znakova oštećenja ili neovlaštenog otvaranja ne smije se koristiti. Sterilnost se može jamčiti samo ako je sigurnosna naljepnica netaknuta.

Za pripremu i intravitrealnu injekciju potrebni su sljedeći medicinski proizvodi za jednokratnu uporabu:

- igla s filterom promjera pora od 5 µm (18G)
- sterilna štrcaljka od 1 ml (sadrži 0,05 ml oznaku) i igla za injekciju (30G x ½"), za odrasle bolesnike
- precizna sterilna štrcaljka malog volumena koja se isporučuje s iglom za injekciju (30G x ½") u kompletu VISISURE, za prijevremeno rođenu dojenčad

Ovi medicinski proizvodi nisu uključeni u ovo pakiranje.

Pakiranje s bočicom + igla s filterom

Bočica i igla s filterom su samo za jednokratnu uporabu. Ponovna uporaba može dovesti do infekcije ili drugih bolesti/ozljeda. Sve su komponente sterilne. Komponente pakiranja na kojem ima znakova oštećenja ili neovlaštenog otvaranja ne smiju se koristiti. Sterilnost se može jamčiti samo ako je sigurnosna naljepnica na pakiranju komponenti netaknuta.

Za pripremu i intravitrealnu injekciju potrebni su sljedeći medicinski proizvodi za jednokratnu uporabu:

- igla s filterom promjera pora od 5 µm (18G x 1½", 1,2 mm x 40 mm, priložena)
- sterilna štrcaljka od 1 ml (sadrži 0,05 ml oznaku, nije uključena u ovo pakiranje) i igla za injekciju (30G x ½", nije uključena u ovo pakiranje), za odrasle bolesnike
- precizna sterilna štrcaljka malog volumena koja se isporučuje s iglom za injekciju (30G x ½") u kompletu VISISURE (nije uključen u ovo pakiranje), za prijevremeno rođenu dojenčad

Kako biste pripremili Lucentis za intravitrealnu primjenu **odraslima**, molimo da se pridržavate sljedećih uputa:

1. Prije izvlačenja sadržaja bočice, skinite zatvarač bočice i očistite septum bočice (npr. tupferom natopljenim 70%-tnim alkoholom).
2. Na štrcaljku od 1 ml stavite iglu s filterom promjera pora 5 µm (18G x 1½", 1,2 mm x 40 mm) koristeći aseptičku tehniku. Iglu s filterom gurajte kroz sredinu čepa bočice sve dok igla ne dotakne dno bočice.
3. Iz bočice izvucite svu tekućinu, držeći ju u uspravnom položaju, lagano nagnutu kako bi se olakšalo potpuno izvlačenje.
4. Prilikom pražnjenja bočice osigurajte da se klip štrcaljke povuče dovoljno unazad kako bi se potpuno ispraznila igla s filterom.
5. Tupu iglu s filterom ostavite u bočici, a štrcaljku odvojite od tupe igle s filterom. Igla s filterom se ne smije koristiti za primjenu intravitrealne injekcije već se nakon izvlačenja sadržaja iz bočice treba baciti.
6. Iglu za injekciju (30G x ½", 0,3 mm x 13 mm) treba aseptički i čvrsto spojiti na štrcaljku.
7. Pažljivo skinite zatvarač s igle za injekciju, a da pritom ne odvojite iglu za injekciju od štrcaljke.

Napomena: Čvrsto držite bazu igle za injekciju prilikom skidanja zatvarača.

8. Pažljivo istisnite zrak zajedno sa suviškom otopine i prilagodite dozu do oznake 0,05 ml na štrcaljki. Štrcaljka je spremna za injiciranje.

Napomena: Iglu za injekciju nemojte brisati. Klip štrcaljke nemojte potezati unazad.

Nakon primjene injekcije nemojte ponovno stavljati poklopac na iglu ili je odvajati od štrcaljke. Odložite upotrijebljenu štrcaljku zajedno s iglom u spremnik za oštre predmete sukladno nacionalnim propisima.

Primjena u pedijatrijskoj populaciji

Kako biste pripremili Lucentis za intravitrealnu primjenu u **prijevremeno rođene dojenčadi**, molimo da se pridržavate uputa za uporabu koje su uključene u komplet VISISURE.

7. NOSITELJ ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET

Novartis Europharm Limited
Vista Building
Elm Park, Merrion Road
Dublin 4
Irska

8. BROJ(EVI) ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET

EU/1/06/374/002
EU/1/06/374/004

9. DATUM PRVOG ODOBRENJA/DATUM OBNOVE ODOBRENJA

Datum prvog odobrenja: 22. siječnja 2007.
Datum posljednje obnove odobrenja: 11. studenog 2016.

10. DATUM REVIZIJE TEKSTA

Detaljnije informacije o ovom lijeku dostupne su na internetskoj stranici Europske agencije za lijekove
<http://www.ema.europa.eu>.

1. NAZIV LIJEKA

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju u napunjenoj štrcaljki

2. KVALITATIVNI I KVANTITATIVNI SASTAV

Jedan ml sadrži 10 mg ranibizumaba*. Jedna napunjena štrcaljka sadrži 0,165 ml, što je jednako 1,65 mg ranibizumaba. Volumen jedne napunjene štrcaljke koji je moguće ekstrahirati iznosi 0,1 ml. Time se dobiva iskoristiva količina za primjenu jedne doze od 0,05 ml koja sadrži 0,5 mg ranibizumaba.

* Ranibizumab je fragment humaniziranog monoklonskog antitijela proizvedenog na stanicama *Escherichia coli* tehnologijom rekombinantne DNA.

Za cjeloviti popis pomoćnih tvari vidjeti dio 6.1.

3. FARMACEUTSKI OBLIK

Otopina za injekciju.

Bistra, bezbojna do blijedo smečkastožuta vodena otopina.

4. KLINIČKI PODACI

4.1 Terapijske indikacije

Lucentis je indiciran u odraslih za:

- Liječenje neovaskularne (vlažne) senilne makularne degeneracije (AMD)
- Liječenje poremećaja vida uzrokovanog dijabetičkim makularnim edemom (DME)
- Liječenje proliferativne dijabetičke retinopatije (PDR)
- Liječenje poremećaja vida uzrokovanog makularnim edemom nastalim kao posljedica okluzije retinalne vene (okluzije njezina ogranka ili okluzije centralne retinalne vene (RVO))
- Liječenje poremećaja vida uzrokovanog neovaskularizacijom žilnice (CNV)

4.2 Doziranje i način primjene

Lucentis mora primjenjivati kvalificirani oftalmolog s iskustvom u primjeni intravitrealnih injekcija.

Doziranje

Preporučena doza Lucentisa iznosi 0,5 mg u obliku jednokratne intravitrealne injekcije. Ova doza odgovara injekcijskom volumenu od 0,05 ml. Interval između dviju doza ubrizganih u isto oko mora biti najmanje četiri tjedna.

Liječenje započinje jednom injekcijom mjesečno sve dok se ne postigne maksimalna oština vida i/ili dok nema znakova aktivnosti bolesti tj. nema promjene u oštini vida i u drugim znakovima i simptomima bolesti na kontinuiranoj terapiji. U bolesnika s vlažnim AMD-om, DME-om, PDR-om i RVO-om moguće je da će u početku biti potrebno tri ili više uzastopnih mjesečnih injekcija.

Nakon toga, liječnik utvrđuje intervale praćenja i liječenja koji se trebaju temeljiti na aktivnosti bolesti, procijenjenim parametrima vidne oštine i/ili anatomskim parametrima.

Ako po liječnikovom mišljenju parametri vidne oštine i anatomske parametri upućuju na to da bolesnik nema koristi od nastavka liječenja, primjenu Lucentisom potrebno je prekinuti.

Praćenje aktivnosti bolesti može uključivati klinički pregled, funkcionalno testiranje ili tehnike slikovne dijagnostike (npr. optičku koherentnu tomografiju ili fluoresceinsku angiografiju).

Ako se bolesnici liječe prema režimu „liječi i produži“ (engl. *treat and extend*), nakon što se postigne maksimalna oštrina vida i/ili nema znakova aktivnosti bolesti, intervali liječenja mogu se postupno produžiti dok se ne vrate znakovi aktivnosti bolesti ili oštećenja vida. Interval liječenja smije se produžiti za najviše dva tjedna u jednom koraku za vlažni AMD te za najviše jedan mjesec u jednom koraku za DME. Za PDR i RVO, intervali liječenja također se mogu postupno produžiti, međutim postojeći podaci nedostatni su da bi se donio zaključak o duljini tih intervala. Ako se ponovno vrati aktivnost bolesti, interval liječenja treba sukladno tome skratiti.

Liječenje oštećenja vida uzrokovanog CNV-om treba odrediti individualno za svakog bolesnika na temelju aktivnosti bolesti. Nekim bolesnicima će možda biti potrebna samo jedna injekcija tijekom prvih 12 mjeseci; drugima će možda trebati učestalija primjena, uključujući i primjenu injekcije jednom mjesečno. Za CNV nastao kao posljedica patološke miopije (PM), mnogim bolesnicima će možda biti potrebna samo jedna ili dvije injekcije tijekom prve godine (vidjeti dio 5.1).

Liječenje Lucentisom i laserska fotokoagulacija kod DME-a te kod makularnog edema posljedičnog BRVO-u

Postoje izvjesna iskustva vezana uz istodobno provođenje terapije Lucentisom i laserske fotokoagulacije (vidjeti dio 5.1). Primjenjuje li ih se istoga dana, Lucentis je potrebno dati najmanje 30 minuta nakon laserske fotokoagulacije. Lucentis se može primijeniti u bolesnika koji su ranije podvrgavani laserskoj fotokoagulaciji.

Fotodinamska terapija Lucentisom i verteporfinom u CNV-u posljedičnom PM-u

Nema iskustava s istodobnom primjenom Lucentisa i verteporfina.

Posebne populacije

Oštećenje jetre

Lucentis nije ispitivan u bolesnika s oštećenjem jetre. Međutim, za tu populaciju bolesnika nisu potrebne nikakve posebne mjere.

Oštećenje bubrega

Bolesnicima s oštećenjem bubrega nije potrebno prilagoditi dozu (vidjeti dio 5.2).

Starije osobe

Starijim osobama nije potrebno prilagoditi dozu. Postoji ograničeno iskustvo u bolesnika starijih od 75 godina s DME-om.

Pedijatrijska populacija

Sigurnost i djelotvornost Lucentisa u djece i adolescenata mlađih od 18 godina nisu ustanovljene. Dostupni podaci u bolesnika u dobi od 12 do 17 godina s oštećenjem vida uzrokovanim CNV-om opisani su u dijelu 5.1.

Način primjene

Napunjena štrcaljka za jednokratnu uporabu isključivo za intravitrealnu primjenu. Napunjena štrcaljka sadrži više od preporučene doze od 0,5 mg. Ukupni volumen koji je moguće izvući iz napunjene štrcaljke (0,1 ml) ne smije se u cijelosti primijeniti. Višak volumena potrebno je izbaciti prije primjene injekcije. Injiciranje cjelokupnog volumena napunjene štrcaljke može dovesti do predoziranja. Da biste izbacili mjehuriće zraka zajedno s viškom lijeka, lagano potisnite klip sve dok rub ispod kupole gumenog čepa ne bude u ravnini s crnom linijom oznake doze na štrcaljki (odgovara količini od 0,05 ml, tj. 0,5 mg ranibizumaba).

Lucentis treba prije primjene vizualno pregledati radi prisutnosti čestica i promjene boje.

Injekcije treba primjenjivati u aseptičnim uvjetima, što uključuje kiruršku dezinfekciju ruku, sterilne rukavice, sterilni prekrivač, sterilni spekulum za očni kapak (ili ekvivalentni instrument) i raspoloživost sterilne paracenteze (ako bude potrebno). Prije provođenja intravitrealnog postupka treba pažljivo provjeriti bolesnikovu anamnezu s obzirom na reakcije preosjetljivosti (vidjeti dio 4.4). Prije injekcije potrebno je primijeniti odgovarajuću anesteziju i topikalni baktericid širokog spektra za dezinfekciju kože oko oka, očnog kapka i površine oka, u skladu s lokalnom praksom.

Za informacije o pripremi Lucentisa vidjeti dio 6.6.

Iglu za injekciju treba uvesti 3,5-4,0 mm posteriorno od limbusa u vitrealnu šupljinu, u smjeru središta očne jabučice, pri čemu treba izbjegavati horizontalni meridijan. Zatim se injicira volumen injekcije od 0,05 ml; za svaku sljedeću injekciju treba upotrijebiti drugo mjesto na bjeloočnici. Svaka napunjena štrcaljka mora se koristiti samo za primjenu na jednom oku.

4.3 Kontraindikacije

Preosjetljivost na djelatnu tvar ili neku od pomoćnih tvari navedenih u dijelu 6.1.

Bolesnici s aktivnim infekcijama oka ili periokularnog područja ili sa sumnjom na te infekcije.

Bolesnici s aktivnom teškom intraokularnom upalom.

4.4 Posebna upozorenja i mjere opreza pri uporabi

Sljedivost

Kako bi se poboljšala sljedivost bioloških lijekova, naziv i broj serije primijenjenog lijeka potrebno je jasno evidentirati.

Reakcije povezane s intravitrealnim injekcijama

Primjena intravitrealnih injekcija, uključujući primjenu Lucentisa, bila je povezana s pojavom endoftalmitisa, intraokularne upale, regmatogene ablacije mrežnice, razderotine mrežnice i jatrogene traumatske katarakte (vidjeti dio 4.8). Pri primjeni Lucentisa treba se uvijek služiti odgovarajućom tehnikom aseptične primjene injekcije. Osim toga, bolesnike treba pratiti tjedan dana nakon injekcije, kako bi se moglo započeti rano liječenje ako se pojavi infekcija. Bolesnike treba uputiti da bez odgađanja prijave bilo koji simptom koji ukazuje na endoftalmitis ili na bilo koje drugo gore navedeno stanje.

Porasti intraokularnog tlaka

Bilo je slučajeva prolaznih porasta intraokularnog tlaka (IOT) unutar 60 minuta nakon injekcije Lucentisa. Također su uočeni slučajevi produljenog porasta intraokularnog tlaka (vidjeti dio 4.8). Stoga treba pratiti intraokularni tlak i perfuziju glave optičkog živca i primjereno intervenirati.

Bolesnike treba obavijestiti o simptomima tih potencijalnih nuspojava i uputiti da obavijeste svog liječnika ako se pojave znakovi poput boli u oku ili povećane nelagode, pogoršanja crvenila oka, zamagljenog ili smanjenog vida, povećanog broja malih čestica u vidnom polju ili povećane osjetljivosti na svjetlo (vidjeti dio 4.8).

Primjena u oba oka

Podaci o primjeni Lucentisa u oba oka (uključujući primjenu u istom danu) su ograničeni i ne ukazuju na povećani rizik od sistemskih štetnih događaja u usporedbi s primjenom u jedno oko.

Imunogenost

Postoji potencijal za imunogenost Lucentisa. Budući da postoji mogućnost povećane sistemske izloženosti u bolesnika s DME-om, kod ove populacije bolesnika ne može se isključiti povećani rizik za razvoj preosjetljivosti. Bolesnike također treba uputiti da prijave pogoršanje intraokularne infekcije, što može biti klinički znak pripisiv intraokularnom stvaranju antitijela.

Istodobna primjena s drugim anti-VEGF-om (vakularni endotelni faktor rasta)

Lucentis se ne smije primjenjivati istodobno s drugim anti-VEGF lijekovima (sistemskim ili okularnim).

Nedavanje Lucentisa

Dozu ne treba dati, a liječenje ne treba nastaviti ranije od roka predviđenog za primjenu iduće doze, u slučaju:

- da se najbolje korigirana vidna oština (BCVA) smanjila za ≥ 30 slova u odnosu na prethodnu kontrolu;
- da je intraokularni tlak ≥ 30 mmHg;
- pukotine mrežnice;
- subretinalnog krvarenja koje zahvaća središte fovee, ili krvarenja koje zahvaća $\geq 50\%$, ukupne površine lezije;
- intraokularnog kirurškog zahvata obavljenog unutar prethodnih 28 dana ili planiranog unutar idućih 28 dana.

Razderotina pigmentnog epitela mrežnice

Čimbenici rizika povezani s razderotinom pigmentnog epitela mrežnice nastalom nakon primjene anti-VEGF lijekova u svrhu liječenja vlažnog AMD-a a potencijalno i drugih oblika CNV-a, uključuju opsežnu i/ili visoku ablaciju pigmentnog epitela mrežnice. U bolesnika u kojih postoje spomenuti čimbenici rizika za nastanak razderotine pigmentnog epitela mrežnice, terapiju ranibizumabom je potrebno započeti oprezno.

Regmatogena ablacija mrežnice ili makularne rupe

U osoba s regmatogenom ablacijom mrežnice ili sa 3. ili 4. stupnjem makularnih rupa, liječenje treba prekinuti.

Populacije s ograničenim podacima

Iskustva u liječenju osoba oboljelih od DME-a uzrokovanoga šećernom bolešću tipa I su ograničena. Lucentis nije ispitivan u bolesnika koji su ranije dobivali intravitrealne injekcije te u bolesnika u kojih postoje aktivne sistemske infekcije, ili u bolesnika s istodobnim bolestima očiju poput ablacije mrežnice ili makularne rupe. Postoji ograničeno iskustvo vezano uz terapiju Lucentisom u dijabetičara s HbA1c vrijednosti višom od 108 mmol/mol (12%), a nema iskustva u bolesnika s hipertenzijom koja nije primjereno kontrolirana. Ovaj manjak informacija liječnik treba uzeti u obzir prilikom liječenja takvih bolesnika.

Nema dovoljno podataka da bi se donio zaključak o učinku Lucentisa u bolesnika s RVO-om u kojih je došlo do ireverzibilnog gubitka vidne funkcije zbog ishemije.

U bolesnika s PM-om postoje ograničeni podaci o učinku Lucentisa u bolesnika koji su se prethodno neuspješno podvrgnuli verteporfin fotodinamskoj terapiji (vPDT) terapiji. Također, iako je dosljedan učinak uočen u ispitanika s lezijama ispod fovee ili uz nju, nema dovoljno podataka da bi se mogao donijeti zaključak o učinku Lucentisa u ispitanika s PM-om i lezijama izvan fovee.

Sistemiški učinci nakon intravitrealne primjene

Nakon intravitrealne injekcije VEGF inhibitora zabilježeni su sistemiški štetni događaji koji uključuju krvarenja koja nisu povezana s okom te arterijske tromboembolijske događaje.

Podaci o sigurnosti primjene u svrhu liječenja bolesnika s DME-om, makularnim edemom nastalog uslijed RVO-a i CNV-om nastalim uslijed PM-a a koji su prethodno pretrpjeli moždani udar ili imali prolazne ishemijske napadaje su ograničeni. Pri liječenju ovakvih bolesnika potrebno je biti oprezan (vidjeti dio 4.8).

4.5 Interakcije s drugim lijekovima i drugi oblici interakcija

Nisu provedena formalna ispitivanja interakcija.

Za zajedničku primjenu fotodinamske terapije (PDT) verteporfinom i Lucentisa kod vlažnog AMD-a i PM-a, vidjeti dio 5.1.

Za zajedničku primjenu laserske fotokoagulacije i Lucentisa kod DME-a i BRVO-a, vidjeti dijelove 4.2 i 5.1.

U kliničkim ispitivanjima za liječenje oštećenja vida uzrokovanog DME-om, ishod s obzirom na oštrinu vida ili centralnu retinalnu debljinu u bolesnika liječenih Lucentisom nije bio pod utjecajem istodobnog liječenja tiazolidindionima.

4.6 Plodnost, trudnoća i dojenje

Žene reproduktivne dobi/kontracepcija u žena

Žene u reproduktivnoj dobi moraju koristiti učinkovitu kontracepciju tijekom liječenja.

Trudnoća

Nema kliničkih podataka o primjeni ranibizumaba u trudnoći. Ispitivanja u cinomolgus majmuna ne ukazuju na izravne ili neizravne štetne učinke na trudnoću ili embrionalni/fetalni razvoj (vidjeti dio 5.3). Sustavna izloženost ranibizumabu pri oftalmičkoj primjeni je niska, no zbog mehanizma njegova djelovanja, ranibizumab se mora smatrati kao potencijalno teratogen i embriotoksičan/fetotoksičan. Stoga se ranibizumab ne smije koristiti tijekom trudnoće, osim ako očekivana korist ne nadmašuje mogući rizik za plod. Ženama koje žele zanijeti, a liječene su ranibizumabom, ne preporučuje se zanijeti barem 3 mjeseca nakon zadnje doze ranibizumaba.

Dojenje

Na temelju vrlo ograničenih podataka, ranibizumab se može izlučiti u majčino mlijeko u malim količinama. Učinak ranibizumaba na dojeno novorođenče/dojenče nije poznat. Kao mjera opreza, tijekom primjene Lucentisa dojenje se ne preporučuje.

Plodnost

Nema dostupnih podataka o plodnosti.

4.7 Utjecaj na sposobnost upravljanja vozilima i rada sa strojevima

Liječenje može izazvati privremene poremećaje vida, što može utjecati na sposobnost upravljanja vozilima ili rada sa strojevima (vidjeti dio 4.8). Bolesnici u kojih se jave ti znakovi, ne smiju voziti ni rukovati strojevima, sve dok ti privremeni poremećaji vida ne prođu.

4.8 Nuspojave

Sažetak sigurnosnog profila

Većina nuspojava uočenih nakon primjene Lucentisa povezana je s postupkom primjene intravitrealne injekcije.

Najučestalije prijavljene okularne nuspojave nakon ubrizgavanja Lucentisa su: bol u oku, hiperemija oka, povišeni intraokularni tlak, vitritis, ablacija staklovine, krvarenje mrežnice, poremećaj vida, plutajući opaciteti u staklovini, krvarenje konjunktive, iritacija oka, osjećaj stranog tijela u oku, pojačano suzenje, blefaritis, suho oko i svrbež oka.

Najučestalije prijavljene nuspojave koje nisu vezane uz oko su glavobolja, nazofaringitis i artralgiya.

Manje učestalo prijavljene, ali ozbiljnije nuspojave uključuju endoftalmitis, sljepoću, ablaciju mrežnice, razderotinu mrežnice i jatrogenu traumatsku kataraktu (vidjeti dio 4.4).

Nuspojave koje su se pojavile nakon primjene Lucentisa u kliničkim ispitivanjima sažete su u tablici u nastavku.

Tablični popis nuspojava[#]

Nuspojave su podijeljene prema organskim sustavima i učestalosti koja se definira kao: vrlo često ($\geq 1/10$), često ($\geq 1/100$ i $< 1/10$), manje često ($\geq 1/1000$ i $< 1/100$), rijetko ($\geq 1/10\ 000$ i $< 1/1000$), vrlo rijetko ($< 1/10\ 000$), nepoznato (ne može se procijeniti iz dostupnih podataka). Unutar svake grupe učestalosti nuspojave su prikazane u padajućem nizu prema ozbiljnosti.

Infekcije i infestacije

Vrlo često

Nazofaringitis

Često

Infekcija mokraćnog sustava *

Poremećaji krvi i limfnog sustava

Često

Anemija

Poremećaji imunološkog sustava

Često

Preosjetljivost

Psijhijatrijski poremećaji

Često

Anksioznost

Poremećaji živčanog sustava

Vrlo često

Glavobolja

Poremećaji oka

Vrlo često

Vitritis, ablacija staklovine, krvarenje mrežnice, poremećaj vida, bol u oku, plutajući opaciteti u staklovini, krvarenje konjunktive, iritacija oka, osjećaj stranog tijela u očima, pojačano suzenje, blefaritis, suho oko, hiperemija oka, svrbež oka.

<i>Često</i>	Degeneracija mrežnice, poremećaj mrežnice, ablacija mrežnice, razderotina mrežnice, ablacija pigmentnog epitela mrežnice, razderotina pigmentnog epitela mrežnice, smanjenje vidne oštine, vitrealno krvarenje, poremećaj staklovine, uveitis, iritis, iridociklitis, katarakta, subkapsularna katarakta, opacifikacija stražnje kapsule, punktiformni keratitis, abrazija rožnice, zamućenje u prednjoj očnoj sobici, zamućen vid, krvarenje na mjestu injekcije, krvarenje oka, konjunktivitis, alergijski konjunktivitis, iscjedak iz oka, fotopsija, fotofobija, osjećaj neugode u oku, edem očnog kapka, bol u očnom kapku, hiperemija konjunktive.
<i>Manje često</i>	Sljepoća, endoftalmitis, hipopion, hifema, keratopatija, adhezija šarenice, depoziti rožnice, edem rožnice, strije rožnice, bol na mjestu injekcije, iritacija na mjestu injekcije, neuobičajen osjet u oku, nadražaj očnog kapka.

Poremećaji dišnog sustava, prsišta i sredoprsja

<i>Često</i>	Kašalj
--------------	--------

Poremećaji probavnog sustava

<i>Često</i>	Mučnina
--------------	---------

Poremećaji kože i potkožnog tkiva

<i>Često</i>	Alergijske reakcije (osip, urtikarija, svrbež, eritem)
--------------	--

Poremećaji mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva

<i>Vrlo često</i>	Artralgija
-------------------	------------

Pretrage

<i>Vrlo često</i>	Povišeni intraokularni tlak
-------------------	-----------------------------

Nuspojave su definirane kao štetni događaji (u najmanje 0,5 postotnih bodova bolesnika) koji su se javili s većom stopom (najmanje 2 postotna boda) u bolesnika koji su primali terapiju Lucentisom 0,5 mg nego u onih koji su primali kontrolnu terapiju (placebo postupak ili PDT verteporfinom).

* uočeno samo u populaciji bolesnika s DME-om

Nuspojave vezane uz skupinu kojoj lijek pripada

U ispitivanjima faze III kod vlažnog AMD-a, ukupna učestalost krvarenja koja nisu bila vezana uz oko kao štetnih događaja koje je bilo moguće povezati sa sustavnom VEGF (čimbenik rasta vaskularnog endotela) inhibicijom bila je blago povećana u bolesnika liječenih ranibizumabom. Nije, međutim, bilo dosljednog uzorka u različitim krvarenjima. Postoji teoretski rizik za arterijske tromboembolijske događaje koji uključuju moždani udar i infarkt miokarda, nakon intravitrealne primjene VEGF inhibitora. Zapažena je niska stopa incidencije arterijskih tromboembolijskih događaja u kliničkim ispitivanjima Lucentisa u bolesnika s AMD-om, DME-om, PDR-om, RVO-om i CNV-om te nije bilo većih razlika među skupinama liječenih ranibizumabom u usporedbi s kontrolnim skupinama.

Prijavljivanje sumnji na nuspojavu

Nakon dobivanja odobrenja lijeka važno je prijavljivanje sumnji na njegove nuspojave. Time se omogućuje kontinuirano praćenje omjera koristi i rizika lijeka. Od zdravstvenih radnika se traži da prijave svaku sumnju na nuspojavu lijeka putem nacionalnog sustava prijave nuspojava: [navedenog u Dodatku V](#).

4.9 Predoziranje

Slučajevi slučajnog predoziranja prijavljeni su iz kliničkih ispitivanja kod vlažnog AMD-a i nakon stavljanja lijeka u promet. Nuspojave povezane s ovim prijavljenim slučajevima bile su povećani intraokularni tlak, prolazna sljepoća, smanjena vidna oštrina oka, edem rožnice, bol rožnice i bol u oku. Ako dođe do predoziranja, potrebno je pratiti intraokularni tlak i liječiti ga, ako liječnik koji liječi bolesnika ocijeni da je to nužno.

5. FARMAKOLOŠKA SVOJSTVA

5.1 Farmakodinamička svojstva

Farmakoterapijska skupina: oftalmici, lijekovi za liječenje neovaskularizacije; ATK oznaka: S01LA04

Mehanizam djelovanja

Ranibizumab je fragment humaniziranog rekombinantnog monoklonskog antitijela na ljudski čimbenik rasta vaskularnog endotela A (VEGF-A). Visokim se afinitetom veže na izoforme VEGF-A (npr. na VEGF₁₁₀, VEGF₁₂₁ i VEGF₁₆₅), čime se sprječava vezanje VEGF-A na njegove receptore VEGFR-1 i VEGFR-2. Vezanjem VEGF-A na njegove receptore dolazi do proliferacije endotelnih stanica i neovaskularizacije, te se povećava vaskularna propusnost, a smatra se da to sve doprinosi razvoju neovaskularnog oblika senilne makularne degeneracije, patološke miopije i CNV-a ili nastanku poremećaja vida uzrokovanog bilo dijabetičkim makularnim edemom, bilo makularnim edemom posljedičnim RVO-u.

Klinička djelotvornost i sigurnost

Liječenje vlažnog AMD-a

Kod vlažnog AMD-a, klinička sigurnost primjene i djelotvornost Lucentisa ispitivani su u tri randomizirana, dvostruko maskirana ispitivanja kontrolirana placebo postupkom (prividno dane injekcije) ili aktivnim lijekom u trajanju od 24 mjeseca u bolesnika s neovaskularnim AMD-om. U ta ispitivanja je bilo uključeno ukupno 1323 bolesnika (879 u aktivnoj, a 444 u kontrolnoj skupini).

U ispitivanju FVF2598g (MARINA), 716 bolesnika s minimalno klasičnim ili okultnim lezijama bez klasične komponente randomizirani su u omjeru 1:1:1 da bi primili mjesečne injekcije Lucentisa u dozi od 0,3 mg, Lucentisa u dozi od 0,5 mg ili prividno dane injekcije.

U ispitivanju FVF2587g (ANCHOR), 423 bolesnika s predominantno klasičnim CNV lezijama randomizirani su u omjeru 1:1:1 na primanje 0,3 mg Lucentisa mjesečno, 0,5 mg Lucentisa mjesečno ili verteporfin PDT (na početku te svaka 3 mjeseca nakon toga, ako je fluoresceinska angiografija pokazala da vaskularno propuštanje i dalje traje ili da se javio recidiv).

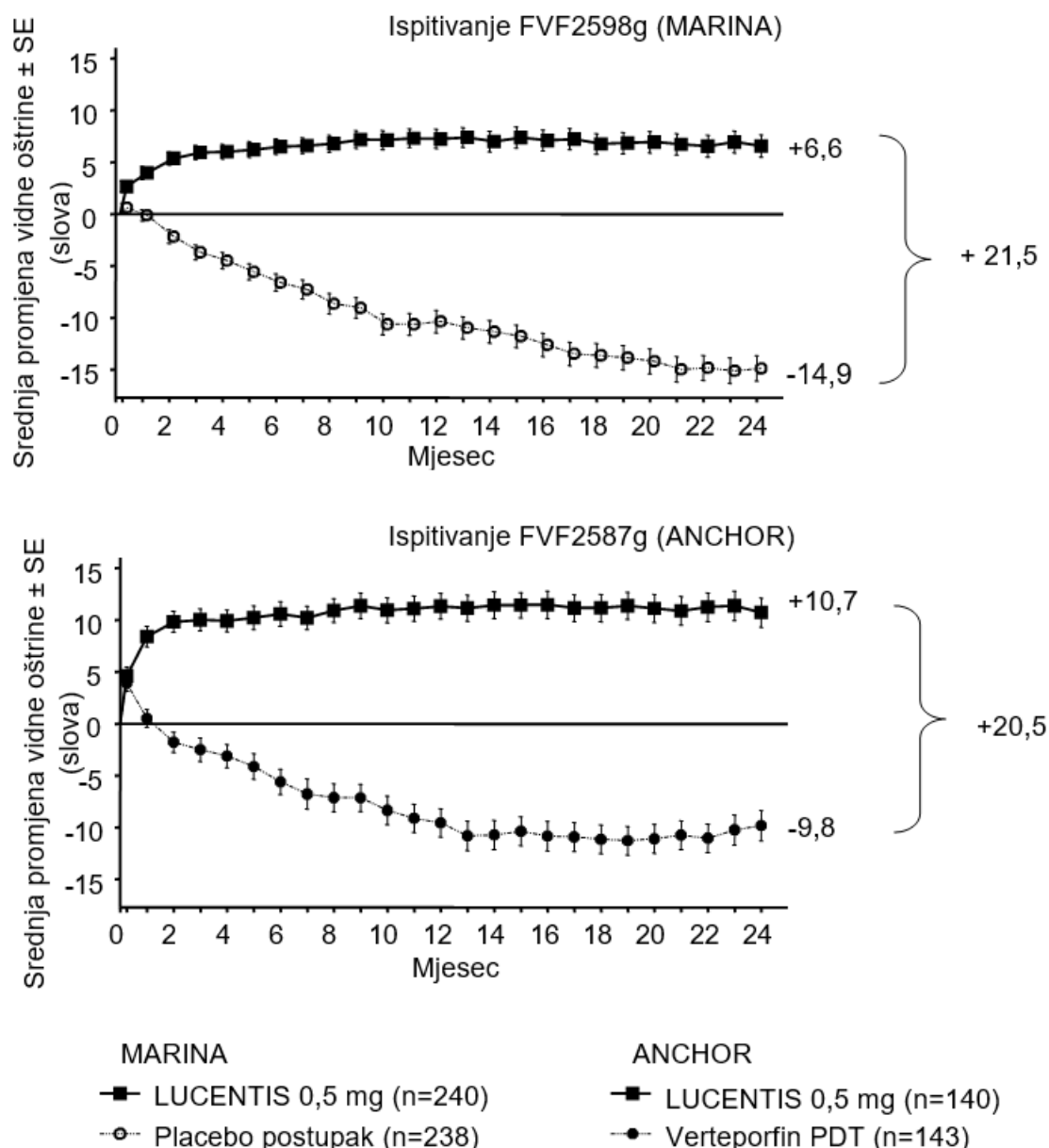
Ključni pokazatelji ishoda sažeto su prikazani u Tablici 1 i na Slici 1.

Tablica 1 Ishodi ispitivanja FVF2598g (MARINA) i FVF2587g (ANCHOR) u 12. i 24. mjesecu

Pokazatelj ishoda	Mjesec	FVF2598g (MARINA)		FVF2587g (ANCHOR)	
		Placebo postupak (n=238)	Lucentis 0,5 mg (n=240)	Verteporfin PDT (n=143)	Lucentis 0,5 mg (n=140)
Smanjenje vidne oštrine za <15 slova (%) ^a (zadržavanje vida, primarna mjera ishoda)	12. mjesec	62%	95%	64%	96%
	24. mjesec	53%	90%	66%	90%
Povećanje vidne oštrine za ≥15 slova (%) ^a	12. mjesec	5%	34%	6%	40%
	24. mjesec	4%	33%	6%	41%
Srednja vrijednost promjene vidne oštrine (slova) (SD) ^a	12. mjesec	-10,5 (16,6)	+7,2 (14,4)	-9,5 (16,4)	+11,3 (14,6)
	24. mjesec	-14,9 (18,7)	+6,6 (16,5)	-9,8 (17,6)	+10,7 (16,5)

^a p<0,01

Slika 1 Srednja vrijednost promjene vidne oštine od početnog stanja do 24. mjeseca u ispitivanju FVF2598g (MARINA) i ispitivanju FVF2587g (ANCHOR)

Rezultati iz oba ispitivanja ukazuju da kontinuirano liječenje ranibizumabom može koristiti i bolesnicima koji su izgubili ≥ 15 slova najbolje korigirane vidne oštine (BCVA) u prvoj godini liječenja.

Statistički značajne koristi za vidnu funkciju prema navodima bolesnika bile su uočene u oba ispitivanja, MARINA i ANCHOR, uz liječenje ranibizumabom u odnosu na kontrolnu skupinu, mjereno pomoću upitnika NEI VFQ-25.

U ispitivanju FVF3192g (PIER), 184 bolesnika sa svim oblicima neovaskularnog AMD-a bilo je randomizirano u omjeru 1:1:1 na primanje 0,3 mg Lucentisa, 0,5 mg Lucentisa ili prividno dane injekcije jedanput mjesečno kroz 3 uzastopne doze, a zatim jednu dozu svaka 3 mjeseca. Od 14. mjeseca ispitivanja, bolesnici koji su samo prividno primali injekcije mogli su primiti ranibizumab, a od 19. mjeseca bilo je moguće češće liječenje. Bolesnici koji su u ispitivanju PIER liječeni Lucentisom primili su prosječno ukupno 10 injekcija.

Nakon početnog poboljšanja vidne oštine (nakon doziranja jednom mjesečno), ona se, u prosjeku, smanjila u bolesnika koji su Lucentis nastavili primati jednom svaka tri mjeseca te se u 12. mjesecu vratila na početnu razinu, a taj se učinak zadržao kod većine bolesnika liječenih ranibizumabom (82%) u 24. mjesecu. Ograničeni podaci dobiveni od ispitanika liječenih placebo postupkom koji su kasnije primili ranibizumab ukazuju da se rani početak liječenja može povezati s boljim očuvanjem vidne oštine.

Podaci iz dvaju ispitivanja (MONT BLANC, BPD952A2308 i DENALI, BPD952A2309) provedenih nakon dobivanja odobrenja potvrdili su djelotvornost Lucentisa, ali nisu pokazali dodatni učinak kombinirane primjene verteporfina (Visudyne PDT) i Lucentisa u usporedbi s monoterapijom Lucentisom.

Liječenje oštećenja vida uzrokovanog CNV-om koji je posljedica PM-a

Klinička sigurnost i djelotvornost Lucentisa u bolesnika s oštećenjem vida uzrokovanim CNV-om kod PM-a procijenjene su na temelju 12-mjesečnih podataka iz dvostruko slijepog, kontroliranog ključnog ispitivanja F2301 (RADIANCE). U tom ispitivanju 277 bolesnika bilo je randomizirano u omjeru 2:2:1 u sljedeće skupine:

- I. skupina (ranibizumab 0,5 mg, režim doziranja utvrđen prema kriterijima „stabilnosti“ definiranim kao izostanak promjene BCVA u usporedbi s dvije prethodne mjesečne evaluacije).
- II. skupina (ranibizumab 0,5 mg, režim doziranja utvrđen prema kriterijima „aktivnosti bolesti“ definiranim kao oštećenje vida koje se može pripisati intra- ili subretinalnoj tekućini ili aktivnom propuštanju uzrokovanom CNV lezijom procijenjeno optičkom koherentnom tomografijom i/ili fluoresceinskom angiografijom).
- III. skupina (vPDT – bolesnici su smjeli primati terapiju ranibizumabom od 3. mjeseca).

U II. skupini, koja je primala preporučeno doziranje (vidjeti dio 4.2), 50,9% bolesnika trebalo je 1 ili 2 injekcije, 34,5% trebalo je 3 do 5 injekcija, a 14,7% trebalo je 6 do 12 injekcija tijekom 12-mjesečnog razdoblja ispitivanja. 62,9% bolesnika II. skupine nije trebalo injekcije u drugih 6 mjeseci ispitivanja.

Ključni ishodi ispitivanja RADIANCE sažeti su u Tablici 2 i Slici 2.

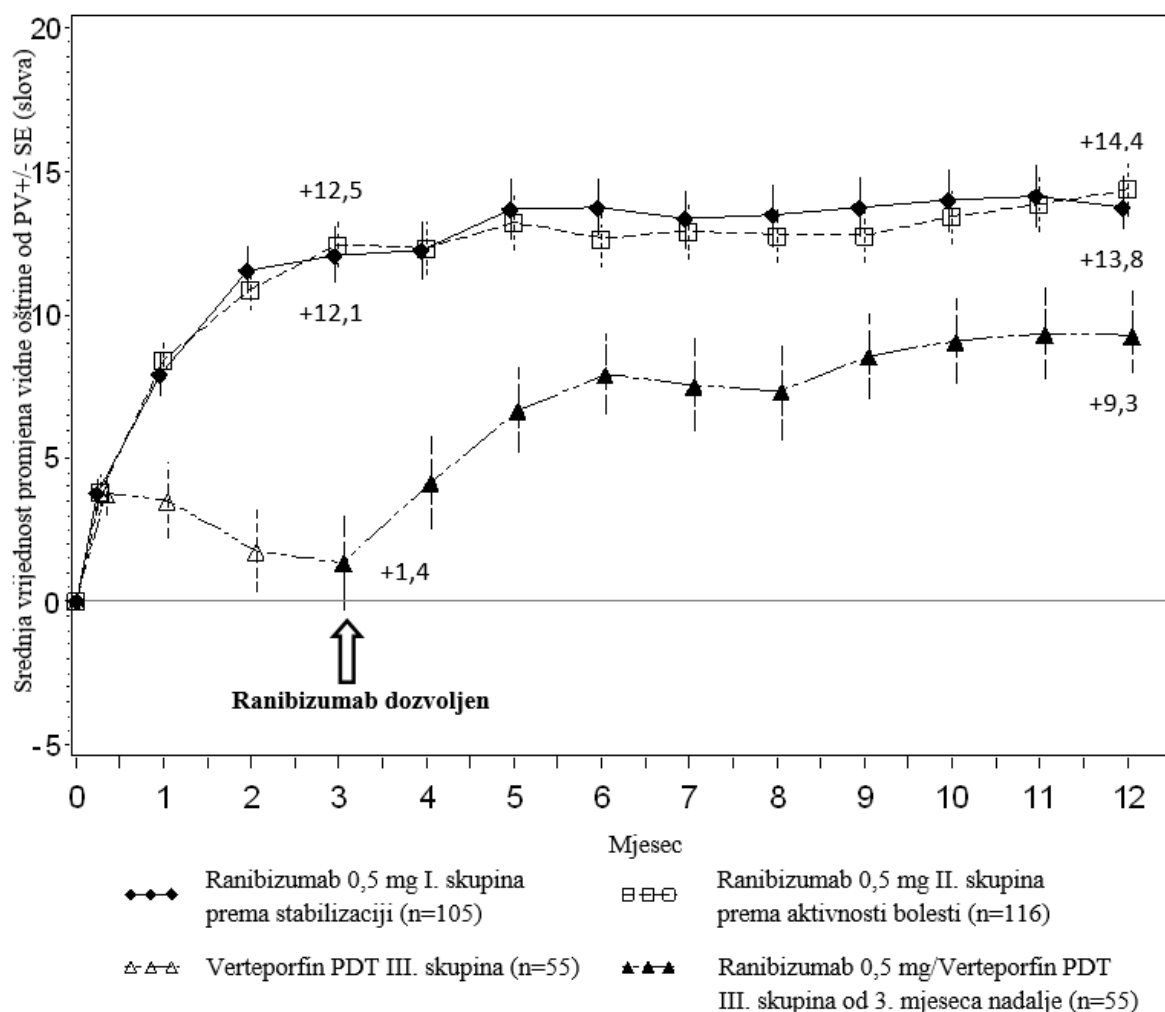
Tablica 2 Ishodi nakon 3. i 12. mjeseca (RADIANCE)

	I. skupina Ranibizumab 0,5 mg „stabilnost vida“ (n=105)	II. skupina Ranibizumab 0,5 mg „aktivnost bolesti“ (n=116)	III. skupina vPDT^b (n=55)
3. mjesec			
Srednja prosječna promjena BCVA od 1. do 3. mjeseca u usporedbi s početnom vrijednošću ^a (slova)	+10,5	+10,6	+2,2
Udio bolesnika s povećanjem za: ≥15 slova, ili dosegnutih ≥84 slova u BCVA-u	38,1%	43,1%	14,5%
12. mjesec			
Broj injekcija do 12. mjeseca:			
Srednja vrijednost	4,6	3,5	N/P
Medijan	4,0	2,5	N/P
Srednja prosječna promjena BCVA od 1. do 12. mjeseca u usporedbi s početnom vrijednošću (slova)	+12,8	+12,5	N/P
Udio bolesnika s povećanjem za: ≥15 slova, ili dosegnutih ≥84 slova u BCVA-u	53,3%	51,7%	N/P

^a $p < 0,00001$ usporedba s vPDT kontrolom

^b Komparativna kontrola do 3. mjeseca. Bolesnici randomizirani na vPDT smjeli su primati terapiju ranibizumabom od 3. mjeseca (u III. skupini 38 bolesnika primalo je ranibizumab od 3. mjeseca)

Slika 2 Srednja vrijednost promjene BCVA od početne vrijednosti tijekom vremena do 12. mjeseca (RADIANCE)

Poboljšanje vida bilo je popraćeno smanjenjem centralne debljine mrežnice.

Koristi koje su prijavili bolesnici bile su uočene u skupinama koje su primale terapiju ranibizumabom u odnosu na vPDT (p-vrijednost <0,05) u smislu poboljšanja kompozitnog rezultata i na nekoliko podljestvica (opći vid, aktivnosti koje zahtijevaju vid na blizinu, mentalno zdravlje i ovisnost) upitnika NEI VFQ-25.

Liječenje oštećenja vida uzrokovanog CNV-om (koji nije posljedica PM-a i vlažnog AMD-a)

Klinička sigurnost i djelotvornost Lucentisa u bolesnika s oštećenjem vida uzrokovanim CNV-om procijenjene su na temelju 12-mjesečnih podataka dvostruko slijepog, ključnog, placebo postupkom kontroliranog ispitivanja G2301 (MINERVA). U tom ispitivanju 178 odraslih bolesnika bilo je randomizirano u omjeru 2:1 da primaju:

- ranibizumab 0,5 mg na početku, nakon čega slijedi individualizirani režim doziranja utvrđen na temelju aktivnosti bolesti koja se procjenjuje s obzirom na vidnu oštrinu i/ili anatomske parametre (npr. oštećenje vidne oštrine, tekućina unutar ili ispod mrežnice, krvarenje ili propuštanje);
- prividnu injekciju na početku, nakon čega slijedi individualizirani režim liječenja utvrđen na temelju aktivnosti bolesti.

Nakon 2. mjeseca svi su bolesnici primali otvorenu terapiju ranibizumabom prema potrebi.

Ključne mjere ishoda iz ispitivanja MINERVA sažete su u Tablici 3 i Slici 3. Bilo je opaženo poboljšanje vida koje je bilo popraćeno smanjenjem centralne retinalne debljine tijekom 12-mjesečnog razdoblja.

Srednji broj injekcija primijenjenih tijekom 12 mjeseci bio je 5,8 u skupini koja je primala ranibizumab u usporedbi s 5,4 u onih bolesnika koji su primali prividne injekcije i koji su mogli primiti ranibizumab od 2. mjeseca nadalje. U skupini s prividnim injekcijama, 7 od 59 bolesnika nije primilo nikakvu terapiju ranibizumabom u ispitivano oko tijekom 12-mjesečnog razdoblja.

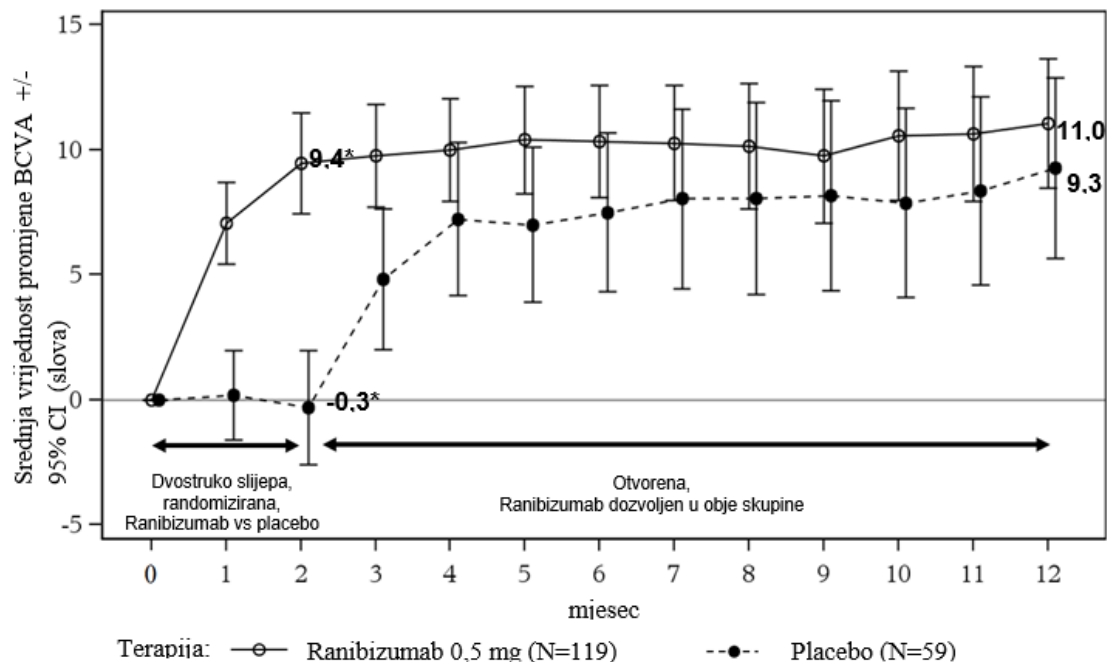
Tablica 3 Ishodi nakon 2. mjeseca (MINERVA)

	Ranibizumab 0,5 mg (n=119)	Placebo postupak (n=59)
Srednja vrijednost promjene BCVA od početne vrijednosti do 2. mjeseca ^a	9,5 slova	-0,4 slova
Bolesnici s povećanjem od ≥ 15 slova u odnosu na početnu vrijednost ili koji su dosegli 84 slova nakon 2 mjeseca	31,4%	12,3%
Bolesnici bez smanjenja za >15 slova u odnosu na početnu vrijednost nakon 2 mjeseca	99,2%	94,7%
Smanjenje CSFT-a ^b od početne vrijednosti do 2. mjeseca ^a	77 μ m	-9,8 μ m

^a Jednostrani $p < 0,001$ za usporedbu s prividnom kontrolom

^b CSFT – centralna retinalna debljina

Slika 3 Srednja vrijednost promjene u odnosu na početni BCVA tijekom vremena do 12. mjeseca (MINERVA)

* Opaženi srednji BCVA može se razlikovati od srednjeg BCVA dobivenog metodom najmanjih kvadrata (primjenjivo samo nakon 2. mjeseca)

Kada se uspoređivao ranibizumab s placebo postupkom u kontrolnoj skupini nakon 2 mjeseca, bio je opažen dosljedan učinak liječenja kako ukupno tako i u podskupinama prema početnoj etiologiji:

Tablica 4 Učinak liječenja ukupno i u podskupinama prema početnoj etiologiji

Ukupno i prema početnoj etiologiji	Učinak liječenja u odnosu na placebo postupak [slova]	Broj bolesnika [n] (terapija + placebo postupak)
Ukupno	9,9	178
Angioidne pruge	14,6	27
Postupalna korioretinopatija	6,5	28
Centralna serozna korioretinopatija	5,0	23
Idiopatska korioretinopatija	11,4	63
Razne etiologije ^a	10,6	37

^a obuhvaća različite etiologije niske učestalost pojavljivanja koje nisu uključene u ostale podskupine

U ključnom ispitivanju G2301 (MINERVA), pet bolesnika adolescenata u dobi od 12 do 17 godina s oštećenjem vida uslijed CNV-a primilo je otvorenu terapiju ranibizumabom 0,5 mg na početku nakon čega je slijedio individualizirani režim doziranja kao za odraslu populaciju. BCVA se poboljšao od početne vrijednosti do 12. mjeseca u svih pet bolesnika, a kretala se od 5 do 38 slova (srednja vrijednost 16,6 slova). Poboljšanje vida bilo je popraćeno stabilizacijom ili smanjenjem centralne retinalne debljine tijekom 12-mjesečnog razdoblja. Srednji broj injekcija ranibizumaba primijenjenih u ispitivano oko tijekom 12 mjeseci bio je 3 (u rasponu od 2 do 5). Općenito se terapija ranibizumabom dobro podnosila.

Liječenje poremećaja vida uzrokovanog DME-om

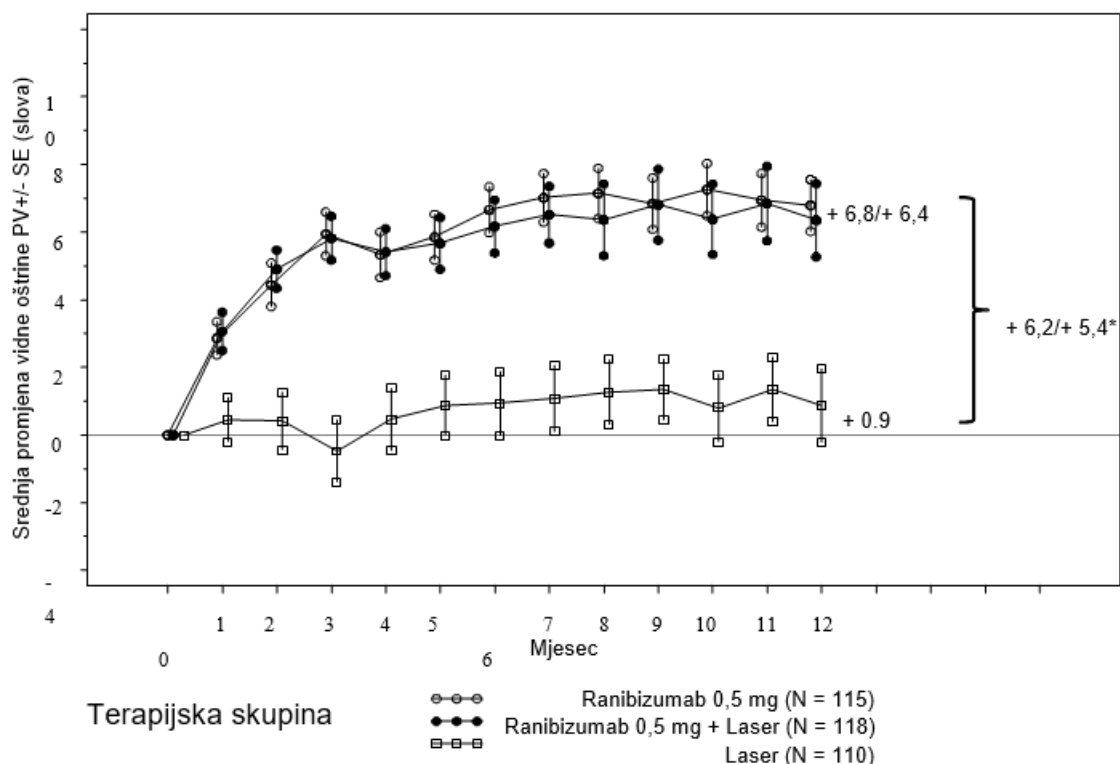
Djelotvornost i sigurnost Lucentisa procjenjivana je u okviru tri randomizirana, kontrolirana ispitivanja u trajanju od najmanje 12 mjeseci. Ukupno je 868 bolesnika uključeno u ova ispitivanja (708 u ispitivanoj skupini, a 160 u kontrolnoj).

U ispitivanju faze II D2201 (RESOLVE), 151 bolesnik liječen je ranibizumabom (6 mg/ml, n=51, 10 mg/ml, n=51) ili prividno liječen (n=49), intravitrealnim injekcijama jednom mjesečno. Srednja prosječna promjena BCVA od 1. mjeseca do 12. mjeseca u usporedbi s početnom vrijednošću bila je +7,8 (±7,72) slova u bolesnika liječenih ranibizumabom (n=102), u usporedbi sa -0,1 (±9,77) slova za prividno liječene bolesnike; a srednja promjena BCVA u 12. mjesecu u odnosu na početnu vrijednost bila je 10,3 (±9,1) slova u usporedbi s -1,4 (±14,2) slova (p<0,0001 za terapijsku razliku).

U ispitivanju faze III D2301 (RESTORE), 345 bolesnika bilo je randomizirano u omjeru 1:1:1 na primanje ranibizumaba 0,5 mg u monoterapiji i prividne laserske fotokoagulacije, kombinacije ranibizumaba 0,5 mg i laserske fotokoagulacije ili prividne injekcije i laserske fotokoagulacije. 240 bolesnika koji su prethodno dovršili 12-mjesečno ispitivanje RESTORE uključeno je u otvoreni, multicentrični, 24-mjesečni produžetak ispitivanja (RESTORE Produžetak). Bolesnici su bili liječeni ranibizumabom 0,5 mg prema potrebi (p.p.) u isto oko kao u glavnom ispitivanju (D2301 RESTORE).

Ključne mjere ishoda sažete su u Tablici 5 (RESTORE i Produžetak) i na Slici 4 (RESTORE).

Slika 4 Srednja vrijednost promjene vidne oštrote od početne vrijednosti tijekom vremena ispitivanja D2301 (RESTORE)

PV=početna vrijednost; SE=standardna pogreška srednje vrijednosti

* Razlika u metodi najmanjih kvadrata, $p < 0,0001/0,0004$ na temelju dvosmjernog stratificiranog Cochran-Mantel-Haenszel testa

Učinak nakon 12 mjeseci bio je dosljedan u većini podskupina. Međutim, ispitanici s početnim BCVA-om >73 slova i makularnim edemom s centralnom retinalnom debljinom $<300 \mu\text{m}$ čini se da nisu imali koristi od liječenja ranibizumabom u usporedbi s laserskom fotokoagulacijom.

Tablica 5 Ishodi u 12. mjesecu u ispitivanju D2301 (RESTORE) te u 36. mjesecu u ispitivanju D2301-E1 (RESTORE Produžetak)

Mjere ishoda u 12. mjesecu u usporedbi s početnim vrijednostima u ispitivanju D2301 (RESTORE)	Ranibizumab 0,5 mg n=115	Ranibizumab 0,5 mg + laser n=118	Laser n=110
Srednja prosječna promjena BCVA od 1. mjeseca do 12. mjeseca ^a (±SD)	6,1 (6,4) ^a	5,9 (7,9) ^a	0,8 (8,6)
Srednja promjena BCVA u 12. mjesecu (±SD)	6,8 (8,3) ^a	6,4 (11,8) ^a	0,9 (11,4)
Dobiveno ≥15 slova ili BCVA ≥84 slova u 12. mjesecu (%)	22,6	22,9	8,2
Srednji broj injekcija (mjeseci 0-11)	7,0	6,8	7,3 (placebo postupak)
Mjera ishoda u 36. mjesecu u ispitivanju D2301-E1 (RESTORE Produžetak) u usporedbi s početnom vrijednošću u ispitivanju D2301 (RESTORE)	Prethodni ranibizumab 0,5 mg n=83	Prethodni ranibizumab 0,5 mg + laser n=83	Prethodni laser n=74
Srednja promjena BCVA u 24. mjesecu (SD)	7,9 (9,0)	6,7 (7,9)	5,4 (9,0)
Srednja promjena BCVA u 36. mjesecu (SD)	8,0 (10,1)	6,7 (9,6)	6,0 (9,4)
Dobiveno ≥15 slova ili BCVA ≥84 slova u 36. mjesecu (%)	27,7	30,1	21,6
Srednji broj injekcija (mjeseci 12-35)*	6,8	6,0	6,5

^ap<0,0001 za usporedbe skupine koja je primala ranibizumab naspram skupine s laserskom terapijom. n u D2301-E1 (RESTORE Produžetak) označava broj bolesnika s vrijednošću na početku ispitivanja D2301 (RESTORE) (0. mjesec) i na posjetu u 36. mjesecu.

* Udio bolesnika kojima nije bilo potrebno liječenje ranibizumabom tijekom faze produžetka bio je 19% u skupini koja je prethodno primala ranibizumab, 25% u skupini s ranibizumabom + laserskom terapijom odnosno 20% u skupini s laserskom terapijom.

Statistički značajne koristi prema navodima bolesnika za većinu funkcija povezanih s vidom bile su uočene uz liječenje ranibizumabom (s laserskom terapijom ili bez) u odnosu na kontrolnu skupinu, mjereno upitnikom NEI VFQ-25. Za ostale podljestvice ovog upitnika nisu se mogle ustanoviti nikakve terapijske razlike.

Dugoročni sigurnosi profil ranibizumaba uočen u 24-mjesečnom produžetku ispitivanja u skladu je s poznatim sigurnosnim profilom za Lucentis.

U ispitivanju faze IIIb D2304 (RETAIN), 372 bolesnika bilo je randomizirano u omjeru 1:1:1 na primanje:

- ranibizumaba 0,5 mg s konkomitantnom laserskom fotokoagulacijom po režimu „liječi i produži“ (LIP),
- ranibizumaba 0,5 mg kao monoterapije po LIP režimu,
- ranibizumaba 0,5 mg kao monoterapije po režimu p.p..

U svim skupinama, ranibizumab je primijenjen mjesečno sve dok BCVA nije bio stabilan na najmanje tri uzastopne mjesečne procjene. Na LIP režimu, ranibizumab je bio primijenjen u intervalima liječenja od 2-3 mjeseca. U svim skupinama, mjesečna terapija ponovno je započeta nakon smanjenja BCVA zbog progresije DME-a te nastavljena dok opet nije postignut stabilan BCVA.

Broj planiranih posjeta za primjenu terapije nakon početne 3 injekcije za LIP režim bio je 13, odnosno 20 za p.p. režim. Uz oba LIP režima, više od 70% bolesnika održalo je svoj BCVA uz prosječnu učestalost posjeta od ≥ 2 mjeseca.

Ključne mjere ishoda sažete su u Tablici 6.

Tablica 6 Ishodi u ispitivanju D2304 (RETAIN)

Mjera ishoda u usporedbi s početnom vrijednošću	LIP ranibizumab 0,5 mg + laser n=117	LIP samo ranibizumab 0,5 mg n=125	p.p. ranibizumab 0,5 mg n=117
Srednja prosječna promjena BCVA od 1. mjeseca do 12. mjeseca (SD)	5,9 (5,5) ^a	6,1 (5,7) ^a	6,2 (6,0)
Srednja prosječna promjena BCVA od 1 mjeseca do 24. mjeseca (SD)	6,8 (6,0)	6,6 (7,1)	7,0 (6,4)
Srednja promjena BCVA od 24. mjeseca (SD)	8,3 (8,1)	6,5 (10,9)	8,1 (8,5)
Dobiveno ≥ 15 slova ili BCVA ≥ 84 slova u 24. mjesecu (%)	25,6	28,0	30,8
Srednji broj injekcija (mjeseci 0-23)	12,4	12,8	10,7

^ap<0,0001 za procjenu neinferiornosti prema režimu p.p.

U ispitivanjima DME-a, poboljšanje BCVA bilo je popraćeno smanjenjem tijekom vremena u srednjem CSFT-u u svim terapijskim skupinama.

Liječenje PDR-a

Klinička sigurnost i djelotvornost Lucentisa u bolesnika s PDR-om procijenjene su u Protokolu S koji je ocjenjivao liječenje intravitrealnim injekcijama ranibizumaba 0,5 mg u usporedbi s panretinalnom fotokoagulacijom (PRP). Primarni ishod bio je promjena u srednjoj vidnoj oštini nakon 2 godine. Dodatno, promjena u težini dijabetičke retinopatije (DR) procijenjena je na temelju fotografija očne pozadine koristeći ocjenu težine dijabetičke retinopatije (engl. *diabetic retinopathy severity score*, DRSS).

Protokol S bio je multicentrično, randomizirano, aktivno kontrolirano ispitivanje neinferiornosti s paralelnim skupinama faze III u koje je bilo uključeno 305 bolesnika (394 ispitivanih očiju) s PDR-om sa ili bez DME-a na početku. Ispitivanje je uspoređivalo intravitrealne injekcije ranibizumaba 0,5 mg sa standardnim liječenjem PRP-om. Ukupno je 191 oko (48,5%) bilo randomizirano na ranibizumab 0,5 mg, a 203 oka (51,5%) bila su randomizirana na PRP. Ukupno je 88 očiju (22,3%) imalo DME na početku: 42 (22,0%) u ranibizumab skupini i 46 (22,7%) očiju u PRP skupini.

U ovom je ispitivanju promjena u srednjoj vidnoj oštini nakon 2 godine bila je +2,7 slova u grupi koja je primala ranibizumab u usporedbi s -0,7 slova u grupi liječenoj PRP-om. Razlika u srednjoj vrijednosti dobivenoj metodom najmanjih kvadrata bila je 3,5 slova (95% CI: [0,2 do 6,7]).

Nakon 1 godine, u 41,8% očiju došlo je do poboljšanja za ≥ 2 koraka u DRSS-u kad su bila liječena ranibizumabom (n=189) u usporedbi s 14,6% očiju liječenih PRP-om (n=199). Procijenjena razlika između ranibizumaba i lasera bila je 27,4% (95% CI: [18,9; 35,9]).

Tablica 7 Poboljšanje ili pogoršanje u DRSS-u za ≥ 2 ili ≥ 3 koraka nakon 1 godine u Protokolu S (LOCF metoda)

Kategorizirana promjena u odnosu na početno stanje	Protokol S		
	Ranibizumab 0,5 mg (N=189)	PRP (N=199)	Razlika u udjelu (%), CI
Poboljšanje za ≥ 2 koraka			
n (%)	79 (41,8%)	29 (14,6%)	27,4 (18,9; 35,9)
Poboljšanje za ≥ 3 koraka			
n (%)	54 (28,6%)	6 (3,0%)	25,7 (18,9; 32,6)
Pogoršanje za ≥ 2 koraka			
n (%)	3 (1,6%)	23 (11,6%)	-9,9 (-14,7; -5,2)
Pogoršanje za ≥ 3 koraka			
n (%)	1 (0,5%)	8 (4,0%)	-3,4 (-6,3; -0,5)
DRSS = ocjena težine dijabetičke retinopatije, n = broj bolesnika koji su ispunjavali uvjet prilikom posjeta, N = ukupni broj ispitivanih očiju.			

Nakon 1 godine u skupini liječenoj ranibizumabom u Protokolu S, poboljšanje u DRSS-u od ≥ 2 koraka bilo je u konzistentno u očima bez DME-a (39,9%) i s DME-om na početku (48,8%).

Analiza dvogodišnjih podataka iz Protokola S pokazala je da je 42,3% (n=80) očiju u skupini liječenoj ranibizumabom imalo poboljšanje DRSS-a za ≥ 2 koraka u odnosu na početni, u usporedbi s 23,1% (n=46) očiju u PRP skupini. U skupini liječenoj ranibizumabom, poboljšanje DRSS-a za ≥ 2 koraka u odnosu na početni bilo je opaženo u 58,5% (n=24) očiju s DME-om na početku te u 37,8% (n=56) očiju bez DME-a.

DRSS je također procijenjena u tri odvojena aktivno kontrolirana ispitivanja DME faze III (ranibizumab 0,5 mg prema potrebi u odnosu na laser) koja su uključivala ukupno 875 bolesnika, od kojih je otprilike 75% bilo azijskog porijekla. U metaanalizi ovih ispitivanja, 48,4% od 315 bolesnika s ocjenjivim DRSS rezultatima u podskupini bolesnika s umjereno teškom ili težom neproliferativnom DR (NPDR) na početku, doživjelo je poboljšanje od ≥ 2 koraka u DRSS-u u 12. mjesecu kad su liječeni ranibizumabom (n=192) naspram 14,6% bolesnika koji su liječeni laserom (n=123). Procijenjena razlika između ranibizumaba i lasera bila je 29,9% (95% CI: [20,0; 39,7]). U 405 bolesnika s ocjenjivim DRSS-om s umjerenom ili lakšom NPDR, poboljšanje od ≥ 2 koraka u DRSS-u uočeno je u 1,4% bolesnika u skupini koja je liječena ranibizumabom, odnosno 0,9% bolesnika u skupini koja je liječena laserom.

Liječenje vidnoga poremećaja uzrokovanog makularnim edemom posljedičnim RVO-u

Sigurnost kliničke primjene i djelotvornost Lucentisa u bolesnika čiji je poremećaj vida nastao zbog makularnoga edema posljedičnoga RVO-u, procjenjivana je u okviru randomiziranih, dvostruko-maskiranih, kontroliranih ispitivanja BRAVO i CRUISE u koje su u prvom slučaju bili uključeni bolesnici s BRVO-om (n=397), a u drugom slučaju bolesnici s CRVO-om (n=392). U okviru oba ispitivanja, ispitanici su primali ili injekcije ranibizumaba u dozi od 0,3 mg ili 0,5 mg ili prividno dane injekcije. Nakon 6 mjeseci, bolesnike prvotno uvrštene u skupinu s prividno davanjem injekcijama prebacilo se na liječenje ranibizumabom u dozi od 0,5 mg.

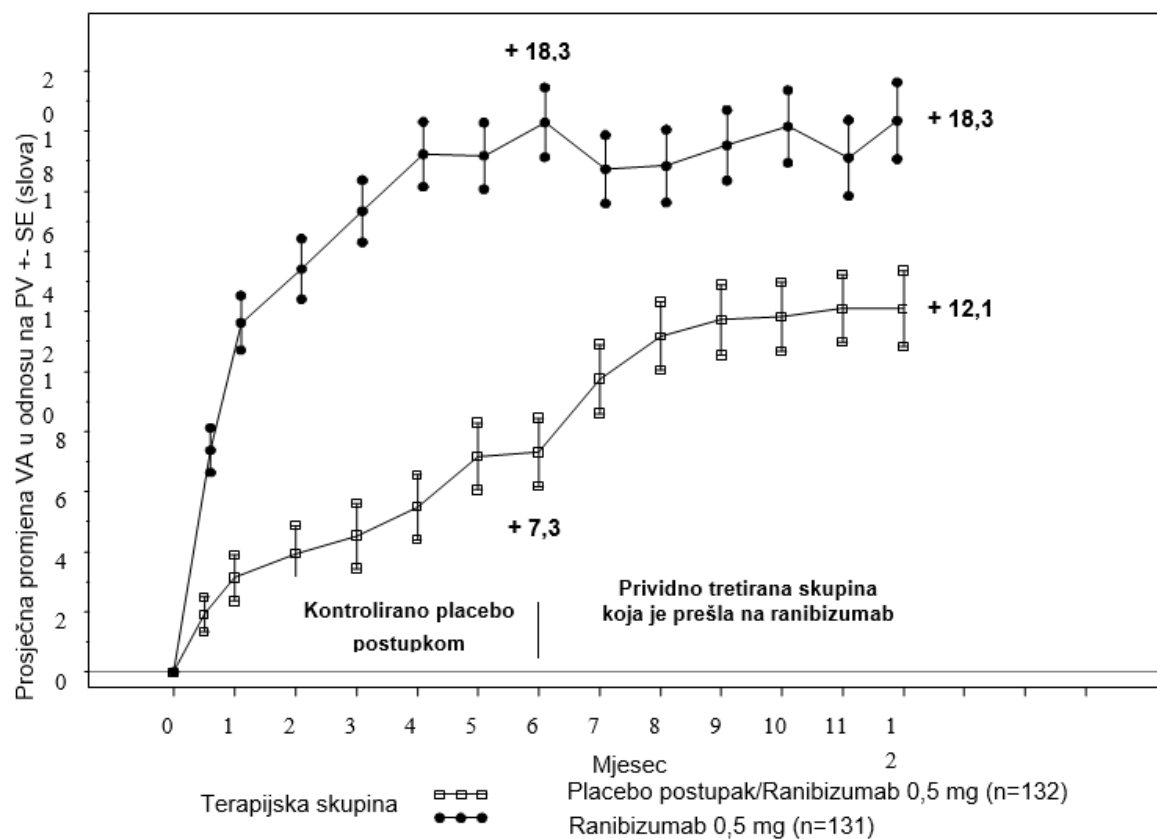
Ključni pokazatelji ishoda iz ispitivanja BRAVO i CRUISE sažeto su prikazani u Tablici 8 te na Slikama 5 i 6.

Tablica 8 Ishodi nakon 6 i 12 mjeseci (ispitivanje BRAVO i CRUISE)

	BRAVO		CRUISE	
	Placebo postupak/ Lucentis 0,5 mg (n=132)	Lucentis 0,5 mg (n=131)	Placebo postupak/Lucentis 0,5 mg (n=130)	Lucentis 0,5 mg (n=130)
Srednja promjena oštine vida nakon 6 mjeseci liječenja ^a (slova) (SD) (primarna mjera ishoda)	7,3 (13,0)	18,3 (13,2)	0,8 (16,2)	14,9 (13,2)
Srednja promjena BCVA nakon 12 mjeseci liječenja (slova) (SD)	12,1 (14,4)	18,3 (14,6)	7,3 (15,9)	13,9 (14,2)
Povećanje vidne oštine za ≥15 slova nakon 6 mjeseci ^a (%)	28,8	61,1	16,9	47,7
Povećanje vidne oštine za ≥15 slova nakon 12 mjeseci ^a (%)	43,9	60,3	33,1	50,8
Udio (%) bolesnika u kojih liječenje nije dalo rezultata te su u razdoblju od 12 mjeseci podvrgnuti laseru	61,4	34,4	NP	NP

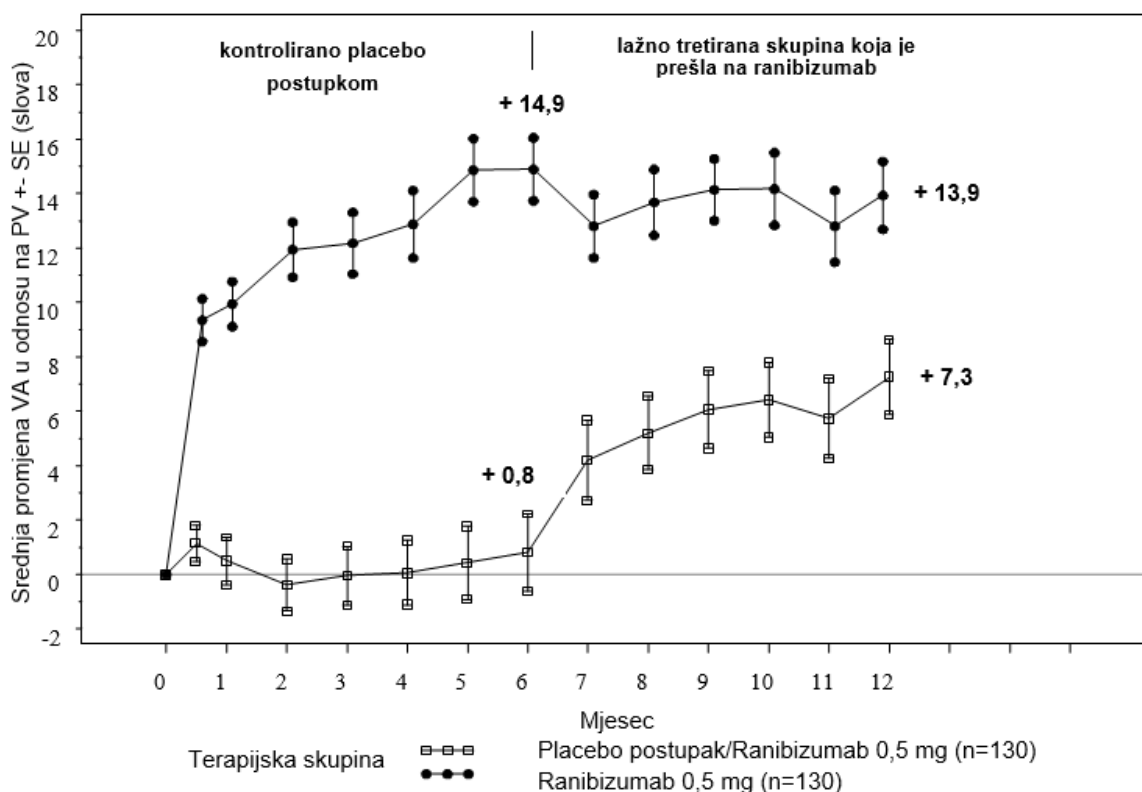
^ap<0,0001 za oba ispitivanja

Slika 5 Srednja vrijednost promjene od početnog BCVA kroz razdoblje do 6.mjeseca i 12. mjeseca (ispitivanje BRAVO)

PV=početna vrijednost; SE=standardna pogreška srednje vrijednosti

Slika 6 Srednja vrijednost promjene od početnog BCVA kroz razdoblje do 6. mjeseca i 12. mjeseca (ispitivanje CRUISE)

PV=početna vrijednost; SE=standardna pogreška srednje vrijednosti

U oba ispitivanja, poboljšanje vida bilo je popraćeno stalnim i značajnim smanjenjem makularnoga edema na koje su ukazivali rezultati mjerenja centralne debljine mrežnice.

U bolesnika s CRVO-om (ispitivanje CRUISE i ispitivanje HORIZON koje je predstavljalo njegov nastavak): Ispitanici koji su nakon prvih 6 mjeseci prividnog primanja injekcija primili ranibizumab, nisu postigli poboljšanje oštine vida do 24. mjeseca (~6) usporedivo s bolesnicima koji su ranibizumabom liječeni od samoga početka ispitivanja (~12).

Statistički značajne koristi prema navodima bolesnika u podljestvicama povezanim s vidom na blizinu i na daljinu bile su uočene uz liječenje ranibizumabom u odnosu na kontrolnu skupinu, mjereno upitnikom NEI VFQ-25.

Dugoročna (24-mjesečna) klinička sigurnost i djelotvornost Lucentisa u bolesnika s oštećenjem vida zbog makularnog edema uslijed RVO-a bile su procijenjene u ispitivanjima BRIGHTER (BRVO) i CRYSTAL (CRVO). U oba ispitivanja ispitanci su primali dozu od 0,5 mg ranibizumaba prema potrebi (p.p.) u skladu s individualnim kriterijima stabilizacije. BRIGHTER je bilo aktivno kontrolirano randomizirano ispitivanje s 3 skupine u kojem se uspoređivalo 0,5 mg ranibizumaba primijenjenog kao monoterapija ili u kombinaciji s dodatkom laserske fotokoagulacije sa samom laserskom fotokoagulacijom. Nakon 6 mjeseci, ispitanci u skupini s laserom mogli su primiti 0,5 mg ranibizumaba. CRYSTAL je bilo ispitivanje s jednom skupinom, koja je primala 0,5 mg ranibizumaba kao monoterapiju.

Ključne mjere ishoda iz ispitivanja BRIGHTER i CRYSTAL prikazane su u Tablici 9.

Tablica 9 Ishodi u 6. i 24. mjesecu (BRIGHTER i CRYSTAL)

	BRIGHTER			CRYSTAL
	Lucentis 0,5 mg N=180	Lucentis 0,5 mg + Laser N=178	Laser* N=90	Lucentis 0,5 mg N=356
Srednja promjena u BCVA-u u 6. mjesecu ^a (slova) (SD)	+14,8 (10,7)	+14,8 (11,13)	+6,0 (14,27)	+12,0 (13,95)
Srednja promjena u BCVA-u u 24. mjesecu ^b (slova) (SD)	+15,5 (13,91)	+17,3 (12,61)	+11,6 (16,09)	+12,1 (18,60)
Povećanje od ≥15 slova u BCVA-u u 24. mjesecu (%)	52,8	59,6	43,3	49,2
Srednji broj injekcija (SD) (mjeseci 0-23)	11,4 (5,81)	11,3 (6,02)	NP	13,1 (6,39)
^a p<0,0001 za obje usporedbe u ispitivanju BRIGHTER u 6. mjesecu: Lucentis 0,5 mg naspram laser i Lucentis 0,5 mg + laser naspram laser. ^b p<0,0001 za nultu hipotezu u ispitivanju CRYSTAL da srednja promjena u 24. mjesecu od početne vrijednosti iznosi nula. * Počevši od 6. mjeseca bilo je dopušteno liječenje s 0,5 mg ranibizumaba (24 bolesnika bilo je liječeno samo laserom).				

U ispitivanju BRIGHTER, ranibizumab 0,5 mg s dodatkom laserske terapije pokazao je neinferiornost u odnosu na monoterapiju ranibizumabom od početka do 24. mjeseca (95% CI -2,8 ; 1,4).

U oba ispitivanja bilo je opaženo brzo i statistički značajno smanjenje od početne vrijednosti u centralnoj retinalnoj debljini u 1. mjesecu. Taj se učinak održao do 24. mjeseca.

Učinak liječenja ranibizumabom bio je sličan bez obzira na prisutnost retinalne ishemije. U ispitivanju BRIGHTER, bolesnici u kojih je ishemija bila prisutna (N=46) ili odsutna (N=133) i koji su bili liječeni monoterapijom ranibizumabom imali su srednju promjenu u odnosu na početnu vrijednost od +15,3 odnosno +15,6 slova u 24. mjesecu. U ispitivanju CRYSTAL, bolesnici u kojih je ishemija bila prisutna (N=53) ili odsutna (N=300) i koji su bili liječeni monoterapijom ranibizumabom imali su srednju promjenu od +15,0 odnosno +11,5 slova u odnosu na početnu vrijednost.

Učinak u smislu poboljšavanja vida bio je opažen u svih bolesnika liječenih monoterapijom s 0,5 mg ranibizumaba bez obzira na trajanje njihove bolesti u oba ispitivanja, BRIGHTER i CRYSTAL. U bolesnika s trajanjem bolesti od <3 mjeseca u 1. mjesecu uočeno je povećanje vidne oštine od 13,3 odnosno 10,0 slova; te od 17,7 odnosno 13,2 slova u 24. mjesecu u ispitivanjima BRIGHTER i CRYSTAL. Odgovarajući porast vidne oštine u bolesnika s trajanjem bolesti od ≥12 mjeseci bio je 8,6 odnosno 8,4 slova u predmetnim ispitivanjima. Potrebno je razmotriti započinjanje liječenja u vrijeme dijagnosticiranja.

Dugoročni sigurnosni profil ranibizumaba uočen u 24-mjesečnim ispitivanjima u skladu je s poznatim sigurnosnim profilom Lucentisa.

Pedijatrijska populacija

Sigurnost i djelotvornost primjene 0,5 mg ranibizumaba u napunjenoj štrcaljki u pedijatrijskoj populaciji nije ispitana.

Europska agencija za lijekove izuzela je obvezu podnošenja rezultata ispitivanja lijeka Lucentisa u svim podskupinama pedijatrijske populacije kod neovaskularnog AMD-a, poremećaja vida uzrokovanog DME-om, poremećaja vida uzrokovanog makularnim edemom nastalim kao posljedica RVO-a i oštećenja vida uzrokovanog CNV-om i dijabetičkom retinopatijom (vidjeti dio 4.2 za informacije o pedijatrijskoj primjeni).

5.2 Farmakokinetička svojstva

Nakon mjesečnih intravitrealnih primjena Lucentisa u bolesnika s neovaskularnim AMD-om, koncentracije ranibizumaba u serumu bile su općenito niske, a maksimalne razine (C_{max}) bile su općenito ispod koncentracije ranibizumaba nužne za inhibiciju 50% biološke aktivnosti VEGF-a (11-27 ng/ml, procijenjeno testom stanične proliferacije *in vitro*). C_{max} bila je razmjerna dozi u rasponu doza od 0,05 do 1,0 mg/oku. Koncentracije u serumu kod ograničenog broja bolesnika s DME-om ukazuju na to da se ne može isključiti malo viša sustavna izloženost u usporedbi s onima zabilježenim u bolesnika s neovaskularnim AMD-om. Koncentracije ranibizumaba u serumu u bolesnika sa RVO-om bile su slične ili malo više u usporedbi s onim zabilježenim u bolesnika s neovaskularnim AMD-om.

Na temelju analize populacijske farmakokinetike i uklanjanja ranibizumaba iz seruma bolesnika s neovaskularnim AMD-om liječenih dozom od 0,5 mg, prosječno poluvrijeme eliminacije ranibizumaba iz staklovine iznosi oko 9 dana. Procjenjuje se da pri mjesečnoj intravitrealnoj primjeni Lucentisa 0,5 mg/oku, C_{max} ranibizumaba u serumu, postignut otprilike 1 dan nakon primjene doze, općenito iznosi od 0,79 do 2,90 ng/ml, a C_{min} se općenito procjenjuje na 0,07 do 0,49 ng/ml. Procjenjuje se da su koncentracije ranibizumaba u serumu oko 90 000 puta niže od koncentracije ranibizumaba u staklovini.

Bolesnici s oštećenjem bubrega: nisu provedena formalna ispitivanja farmakokinetike Lucentisa u bolesnika s oštećenjem bubrega. U analizi populacijske farmakokinetike u bolesnika s neovaskularnim AMD-om, 68% (136 od 200) bolesnika imalo je oštećenje bubrega (46,5% blago [50-80 ml/min], 20% umjereno [30-50 ml/min], a 1,5% teško [<30 ml/min]). U bolesnika s RVO-om, 48,2% (253 od 525) bolesnika imalo je oštećenje bubrega (36,4% blago, 9,5% umjereno, a 2,3% teško). Sistemski je klirens bio malo snižen, no to nije bilo klinički značajno.

Oštećenje jetre: nisu provedena formalna ispitivanja farmakokinetike Lucentisa u bolesnika s oštećenjem jetre.

5.3 Neklinički podaci o sigurnosti primjene

Obostrana intravitrealna primjena ranibizumaba cinomolgus majmunima u dozama od 0,25 mg/oku do 2,0 mg/oku jednom svaka 2 tjedna do 26 tjedana rezultirala je oftalmičkim učincima ovisnim o dozi.

Intraokularno, uočeni su porasti, o dozi ovisnih, zamućenja i stanica u prednjoj očnoj sobici, s vrhuncem 2 dana nakon injekcije. Jačina upalnog odgovora općenito se smanjila sa sljedećim injekcijama ili tijekom oporavka. U stražnjem segmentu uočene su leteće mutnine i infiltracija vitreusa stanicama, također s tendencijom ovisnosti o dozi, i općenito su se zadržavali sve do kraja razdoblja liječenja. U ispitivanju koje je trajalo 26 tjedana, težina vitrealne upale povećavala se s brojem injekcija. Međutim, uočena je reverzibilnost nakon oporavka. Priroda i trenutak pojave upale u stražnjem segmentu upućuju na imunološki posredovan odgovor antitijelima, no to ne mora biti klinički značajno. U nekih je životinja nakon razmjerno dugog razdoblja jake upale uočena pojava katarakte, što upućuje na zaključak da se promjene na leći javljaju kao sekundarna pojava nakon teške upale. Nakon primjene intravitrealnih injekcija uočen je prolazan porast intraokularnog tlaka, neovisno o dozi.

Mikroskopske promjene na oku bile su povezane s upalom i nisu ukazivale na degenerativni proces. U optičkom disku nekih očiju uočene su granulomatozne upalne promjene. Tijekom razdoblja oporavka te su se promjene u stražnjem segmentu smanjile ili su potpuno nestale u nekim slučajevima.

Nakon intravitrealne primjene nisu uočeni znakovi sistemske toksičnosti. U podskupini životinja koje su primale lijek nađena su serumska i vitrealna antitijela na ranibizumab.

Ne postoje podaci o karcinogenosti niti mutagenosti.

U gravidnih ženki majmuna, intravitrealna primjena ranibizumaba koja je rezultirala maksimalnom sustavnom izloženošću 0,9-7 puta većom od one u najgorem slučaju kliničke izloženosti nije izazvala razvojnu toksičnost niti teratogenost, te nije imala utjecaja na težinu ili strukturu posteljice, iako bi se, na temelju njegovog farmakološkog učinka, ranibizumab trebao smatrati potencijalno teratogenim i embrio-/fetotoksičnim.

Odsutnost ranibizumabom-posredovanih učinaka na embrio-fetalni razvoj vjerojatno je povezana uglavnom s nemogućnošću da Fab fragment prođe kroz posteljicu. Ipak, opisan je slučaj s visokim razinama ranibizumaba u serumu majke i prisutnošću ranibizumaba u serumu fetusa, što navodi na zaključak da je anti-ranibizumab protutijelo djelovalo kao proteinski nosač (koji sadrži Fc regiju) za ranibizumab, čime se smanjuje njegov klirens iz seruma majke i omogućuje njegov prijenos kroz posteljicu. Budući da su istraživanja embrio-fetalnog razvoja provedena u zdravih gravidnih ženki, a bolesti (poput šećerne bolesti) mogu modificirati propusnost posteljice za Fab fragment, rezultate ispitivanja treba tumačiti s oprezom.

6. FARMACEUTSKI PODACI

6.1 Popis pomoćnih tvari

α,α -trehaloza dihidrat
histidinklorid hidrat
histidin
polisorbat 20
voda za injekcije

6.2 Inkompatibilnosti

Zbog nedostatka ispitivanja kompatibilnosti, ovaj lijek se ne smije miješati s drugim lijekovima.

6.3 Rok valjanosti

3 godine

6.4 Posebne mjere pri čuvanju lijeka

Čuvati u hladnjaku (2°C – 8°C).

Ne zamrzavati.

Napunjenu štrcaljku držite u zatvorenoj kaseti u kutiji radi zaštite od svjetlosti.

Prije primjene, kaseta s lijekom može se držati na sobnoj temperaturi (25°C) do 24 sata.

6.5 Vrsta i sadržaj spremnika

0,165 ml sterilne otopine u napunjenoj štrcaljki (staklo tip I) s brombutilnim gumenim čepom i poklopcem za štrcaljku koji se sastoji od bijelog, čvrstog zaštitnog zatvarača sa sivom brombutilnom gumenom kapicom i adaptera s Luer zatvaračem. Napunjena štrcaljka sadrži potisni klip i hvatište za prst, a pakirana je u zatvorenoj kaseti.

Veličina pakiranja je jedna napunjena štrcaljka.

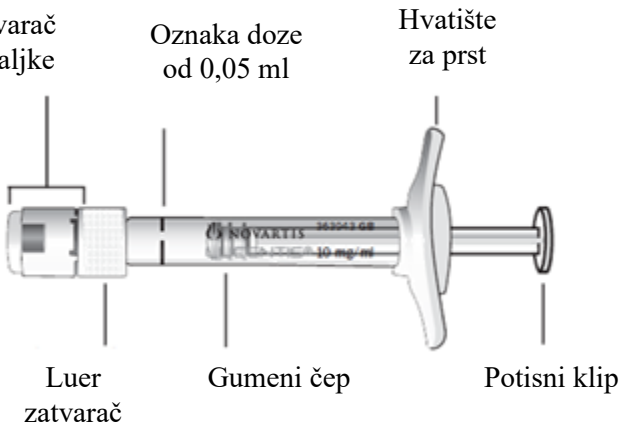
6.6 Posebne mjere za zbrinjavanje i druga rukovanja lijekom

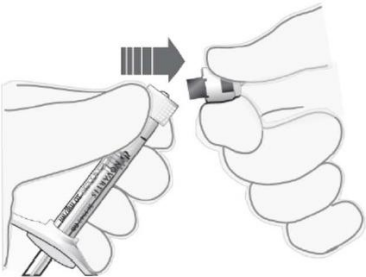
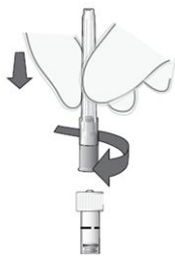
Napunjena štrcaljka je samo za jednokratnu uporabu. Napunjena štrcaljka je sterilna. Nemojte koristiti lijek ako je pakiranje oštećeno. Sterilnost napunjene štrcaljke ne može se jamčiti ako kasete nije zatvorena. Nemojte koristiti napunjenu štrcaljku ako je otopina promijenila boju, ako je zamućena ili sadrži vidljive čestice.

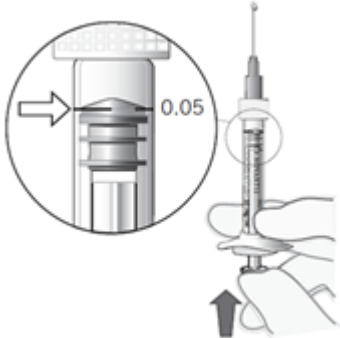
Napunjena štrcaljka sadrži više od preporučene doze od 0,5 mg. Ukupni volumen koji je moguće izvući iz napunjene štrcaljke (0,1 ml) ne smije se u cijelosti primijeniti. Višak volumena je potrebno izbaciti prije primjene injekcije. Injiciranje cjelokupnog volumena napunjene štrcaljke može dovesti do predoziranja. Da biste izbacili mjehuriće zraka zajedno s viškom lijeka, polagano potisnite klip sve dok rub ispod kupole gumenog čepa ne bude u ravni s crnom linijom oznake doze na štrcaljki (što odgovara količini od 0,05 ml, tj. 0,5 mg ranibizumaba).

Za primjenu intravitrealne injekcije mora se koristiti sterilna igla za injekciju od 30G x ½".

Kako biste pripremili Lucentis za intravitrealnu primjenu, molimo da se pridržavate uputa za uporabu:

Uvod	Pažljivo pročitajte sve upute prije primjene napunjene štrcaljke. Napunjena štrcaljka je samo za jednokratnu uporabu. Napunjena štrcaljka je sterilna. Nemojte koristiti lijek ako je pakiranje oštećeno. Otvaranje zatvorene kasete, kao i sve naknadne korake primjene lijeka treba obaviti u aseptičnim uvjetima. Napomena: Doza mora biti podešena na 0,05 ml.	
Opis napunjene štrcaljke	 Slika 1	
Priprema	1. Provjerite sadrži li pakiranje sljedeće: • sterilnu napunjenu štrcaljku u zatvorenoj kaseti. 2. Odlijepite poklopac s kasete sa štrcaljkom i, koristeći aseptičnu tehniku, pažljivo izvadite štrcaljku.	
Provjerite štrcaljku	3. Provjerite da: • se zatvarač štrcaljke nije odvojio od Luer zatvarača. • štrcaljka nije oštećena. • otopina izgleda bistro, bezbojna je do blijedo smečkastožuta i ne sadrži nikakve čestice. 4. Ako bilo što od gore navedenog nije u skladu s opisom, bacite napunjenu štrcaljku i upotrijebite novu.	

Uklonite zatvarač sa štrcaljke	- Otkinite (nemojte vrtiti ili okretati) zatvarač štrcaljke (vidjeti Sliku 2). - Odložite zatvarač štrcaljke (vidjeti Sliku 3).	 Slika 2 Slika 3
Spojite iglu	- Spojite sterilnu iglu za injekciju od 30G x ½" čvrsto na štrcaljku tako što ćete je pričvrstiti na Luer zatvarač (vidjeti Sliku 4). - Pažljivo uklonite poklopac igle povlačeći ga ravno prema gore (vidjeti Sliku 5). Napomena: Iglu za injekciju nemojte brisati.	 Slika 4 Slika 5
Izbacite mjehuriće zraka	- Držite štrcaljku uspravno. - Ako ima mjehurića zraka, prstom nježno kucnite štrcaljku dok se mjehurići zraka ne podignu na vrh štrcaljke (vidjeti Sliku 6).	 Slika 6

Podesite dozu	11. Držite štrcaljku u razini očiju te pažljivo potisnite klip sve dok rub ispod kupole gumenog čepa ne bude u ravni s oznakom za dozu (vidjeti Sliku 7). Na taj način ćete izbaciti zrak i višak tekućine te podesiti dozu na 0,05 ml. Napomena: Potisni klip nije spojen na gumeni čep – time se sprečava uvlačenje zraka u štrcaljku.	 Slika 7
Injiciranje	Injiciranje se mora obaviti u aseptičnim uvjetima. 12. Iglu injekcije treba uvesti 3,5-4,0 mm u vitrealnu šupljinu, posteriorno od limbusa, u smjeru središta očne jabučice, izbjegavajući pri tom horizontalni meridijan. 13. Zatim polagano injicirajte volumen injekcije od 0,05 ml sve dok gumeni čep ne dotakne dno štrcaljke. 14. Za svaku sljedeću injekciju treba promijeniti mjesto uboda na bjeloočnici. 15. Nakon primjene injekcije nemojte ponovno stavljati poklopac na iglu ili je odvajati od štrcaljke. Odložite upotrijebljenu štrcaljku zajedno s iglom u spremnik za oštre predmete sukladno lokalnim propisima.	

7. NOSITELJ ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET

Novartis Europharm Limited
Vista Building
Elm Park, Merrion Road
Dublin 4
Irska

8. BROJ(EVI) ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET

EU/1/06/374/003

9. DATUM PRVOG ODOBRENJA/DATUM OBNOVE ODOBRENJA

Datum prvog odobrenja: 22. siječnja 2007.
Datum posljednje obnove odobrenja: 11. studenog 2016.

10. DATUM REVIZIJE TEKSTA

Detaljnije informacije o ovom lijeku dostupne su na internetskoj stranici Europske agencije za lijekove
<http://www.ema.europa.eu>

PRILOG II.

- A. PROIZVOĐAČ BIOLOŠKE DJELATNE TVARI I
PROIZVOĐAČ ODGOVORAN ZA PUŠTANJE SERIJE
LIJEKA U PROMET**
- B. UVJETI ILI OGRANIČENJA VEZANI UZ OPSKRBU I
PRIMJENU**
- C. OSTALI UVJETI I ZAHTJEVI ODOBRENJA ZA
STAVLJANJE LIJEKA U PROMET**
- D. UVJETI ILI OGRANIČENJA VEZANI UZ SIGURNU I
UČINKOVITU PRIMJENU LIJEKA**

A. PROIZVOĐAČ BIOLOŠKE DJELATNE TVARI I PROIZVOĐAČI ODGOVORNI ZA PUŠTANJE SERIJE LIJEKA U PROMET

Naziv i adresa proizvođača biološke djelatne tvari

Roche Singapore Technical Operations Pte. Ltd.
10 Tuas Bay Link
Singapore 637394
Singapur

Nazivi i adrese proizvođača odgovornih za puštanje serije lijeka u promet

Otopina za injekciju

Novartis Farmacéutica, S.A.
Gran Via de les Corts Catalanes, 764
08013 Barcelona
Španjolska

Novartis Pharmaceutical Manufacturing LLC
Verovškova ulica 57
1000 Ljubljana
Slovenija

Lek Pharmaceuticals d.d.
Verovškova ulica 57
Ljubljana, 1526
Slovenija

Novartis Pharma GmbH
Sophie-Germain-Strasse 10
90443 Nürnberg
Njemačka

Otopina za injekciju u napunjenoj štrcaljki

Novartis Manufacturing NV
Rijksweg 14
2870 Puurs-Sint-Amans
Belgija

Novartis Pharma GmbH
Sophie-Germain-Strasse 10
90443 Nürnberg
Njemačka

Na tiskanoj uputi o lijeku mora se navesti naziv i adresa proizvođača odgovornog za puštanje navedene serije u promet.

B. UVJETI ILI OGRANIČENJA VEZANI UZ OPSKRBU I PRIMJENU

Lijek se izdaje na ograničeni recept (vidjeti Prilog I.: Sažetak opisa svojstava lijeka, dio 4.2).

C. OSTALI UVJETI I ZAHTJEVI ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET

• Periodička izvješća o neškodljivosti lijeka (PSUR-evi)

Zahtjevi za podnošenje PSUR-eva za ovaj lijek definirani su u referentnom popisu datuma EU (EURD popis) predviđenom člankom 107.c stavkom 7. Direktive 2001/83/EZ i svim sljedećim ažuriranim verzijama objavljenima na europskom internetskom portalu za lijekove.

D. UVJETI ILI OGRANIČENJA VEZANI UZ SIGURNU I UČINKOVITU PRIMJENU LIJEKA

• Plan upravljanja rizikom (RMP)

Nositelj odobrenja obavljat će zadane farmakovigilancijske aktivnosti i intervencije, detaljno objašnjene u dogovorenom Planu upravljanja rizikom (RMP), koji se nalazi u Modulu 1.8.2 Odobrenja za stavljanje lijeka u promet, te svim sljedećim dogovorenim ažuriranim verzijama RMP-a.

Ažurirani RMP treba dostaviti:

- na zahtjev Europske agencije za lijekove;
 - prilikom svake izmjene sustava za upravljanje rizikom, a naročito kada je ta izmjena rezultat primitka novih informacija koje mogu voditi ka značajnim izmjenama omjera korist/rizik, odnosno kada je izmjena rezultat ostvarenja nekog važnog cilja (u smislu farmakovigilancije ili minimizacije rizika).
- ### **• Dodatne mjere minimizacije rizika**

Prije stavljanja u promet u svakoj državi članici nositelj odobrenja usuglasit će se s nadležnim nacionalnim tijelom oko konačnog oblika edukativnog materijala.

Nositelj odobrenja dužan je osigurati da nakon razgovora i usuglašavanja s nadležnim nacionalnim tijelima u svakoj državi članici u kojoj se Lucentis nalazi na tržištu, prilikom stavljanja i nakon stavljanja lijeka u promet svim oftalmološkim klinikama u kojima se očekuje da će se primjenjivati Lucentis bude dostavljen ažurirani informacijski paket za bolesnike.

Informacijski paket za bolesnike treba biti i u obliku knjižice s informacijama za bolesnika i kao audio-CD koji sadrže sljedeće ključne elemente:

- Uputu o lijeku
- Način pripreme bolesnika za liječenje Lucentisom
- Koji su koraci nakon liječenja Lucentisom
- Ključni znakovi i simptomi ozbiljnih štetnih događaja koji uključuju povišeni intraokularni tlak, intraokularnu upalu, ablaciju mrežnice i razderotinu mrežnice i infektivni endoftalmitis
- Kada treba zatražiti hitnu pomoć zdravstvenog radnika

PRILOG III.
OZNAČIVANJE I UPUTA O LIJEKU

A. OZNAČIVANJE

PODACI KOJI SE MORAJU NALAZITI NA VANJSKOM PAKIRANJU**KUTIJA****BOČICA****1. NAZIV LIJEKA**

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju
ranibizumab

2. NAVOĐENJE DJELATNE(IH) TVARI

Jedan ml sadrži 10 mg ranibizumaba. Bočica sadrži 2,3 mg ranibizumaba.

3. POPIS POMOĆNIH TVARI

Također sadrži: α,α -trehaloza dihidrat, histidinklorid hidrat, histidin, polisorbat 20, vodu za injekcije.

4. FARMACEUTSKI OBLIK I SADRŽAJ

Otopina za injekciju

1x 0,23 ml bočica

Jednokratna doza za odrasle: 0,5 mg/0,05 ml. Suvišak volumena treba izbaciti.

Jednokratna doza za prijevremeno rođenu dojenčad: 0,2 mg/0,02 ml. Suvišak volumena treba izbaciti.

5. NAČIN I PUT(EVI) PRIMJENE LIJEKA

Intravitrealna primjena.

Bočica samo za jednokratnu uporabu.

Prije uporabe pročitajte uputu o lijeku.

6. POSEBNO UPOZORENJE O ČUVANJU LIJEKA IZVAN POGLEDA I DOHVATA DJECE

Čuvati izvan pogleda i dohvata djece.

7. DRUGO(A) POSEBNO(A) UPOZORENJE(A), AKO JE POTREBNO**8. ROK VALJANOSTI**

EXP

9. POSEBNE MJERE ČUVANJA

Čuvati u hladnjaku (2°C – 8°C).

Ne zamrzavati.

Bočicu čuvati u vanjskom pakiranju radi zaštite od svjetlosti.

10. POSEBNE MJERE ZA ZBRINJAVANJE NEISKORIŠTENOG LIJEKA ILI OTPADNIH MATERIJALA KOJI POTJEČU OD LIJEKA, AKO JE POTREBNO**11. NAZIV I ADRESA NOSITELJA ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET**

Novartis Europharm Limited
Vista Building
Elm Park, Merrion Road
Dublin 4
Irska

12. BROJ(EVI) ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET

EU/1/06/374/002

13. BROJ SERIJE

Lot

14. NAČIN IZDAVANJA LIJEKA**15. UPUTE ZA UPORABU****16. PODACI NA BRAILLEOVOM PISMU**

Prihvaćeno obrazloženje za nenavođenje Brailleovog pisma.

17. JEDINSTVENI IDENTIFIKATOR – 2D BARKOD

Sadrži 2D barkod s jedinstvenim identifikatorom.

18. JEDINSTVENI IDENTIFIKATOR – PODACI ČITLJIVI LJUDSKIM OKOM

PC
SN
NN

PODACI KOJE MORA NAJMANJE SADRŽAVATI MALO UNUTARNJE PAKIRANJE

NALJEPNICA

BOČICA

1. NAZIV LIJEKA I PUT(EVI) PRIMJENE LIJEKA

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju
ranibizumab
Intravitrealna primjena

2. NAČIN PRIMJENE LIJEKA

3. ROK VALJANOSTI

EXP

4. BROJ SERIJE

Lot

5. SADRŽAJ PO TEŽINI, VOLUMENU ILI DOZNOJ JEDINICI LIJEKA

2,3 mg/0,23 ml.

6. DRUGO

PODACI KOJI SE MORAJU NALAZITI NA VANJSKOM PAKIRANJU**KUTIJA****NAPUNJENA ŠTRCALJKA****1. NAZIV LIJEKA**

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju u napunjenoj štrcaljki
ranibizumab

2. NAVOĐENJE DJELATNE(IH) TVARI

Svaka napunjena štrcaljka s 0,165 ml otopine sadrži 1,65 mg ranibizumaba (10 mg/ml).

3. POPIS POMOĆNIH TVARI

Također sadrži: α,α -trehaloza dihidrat, histidinklorid hidrat, histidin, polisorbat 20, vodu za injekcije.

4. FARMACEUTSKI OBLIK I SADRŽAJ**Otopina za injekciju**

1 napunjena štrcaljka od 0,165 ml.
Jednokratna doza od 0,5 mg/0,05 ml.
Suvišak volumena treba izbaciti prije primjene injekcije.

5. NAČIN I PUT(EVI) PRIMJENE LIJEKA

Samo za jednokratnu uporabu. Nakon otvaranja zatvorene kasete, nastavite s postupkom u aseptičnim uvjetima.

Podesite dozu na oznaku doze od 0,05 ml.

Prije uporabe pročitajte uputu o lijeku.

Intravitrealna upotreba.

6. POSEBNO UPOZORENJE O ČUVANJU LIJEKA IZVAN POGLEDA I DOHVATA DJECE

Čuvati izvan pogleda i dohvata djece.

7. DRUGO(A) POSEBNO(A) UPOZORENJE(A), AKO JE POTREBNO**8. ROK VALJANOSTI**

EXP

9. POSEBNE MJERE ČUVANJA

Čuvati u hladnjaku (2°C – 8°C).

Ne zamrzavati.

Napunjenu štrcaljku držite u zatvorenoj kaseti u kutiji radi zaštite od svjetlosti.

10. POSEBNE MJERE ZA ZBRINJAVANJE NEISKORIŠTENOG LIJEKA ILI OTPADNIH MATERIJALA KOJI POTJEČU OD LIJEKA, AKO JE POTREBNO**11. NAZIV I ADRESA NOSITELJA ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET**

Novartis Europharm Limited
Vista Building
Elm Park, Merrion Road
Dublin 4
Irska

12. BROJ(EVI) ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET

EU/1/06/374/003

13. BROJ SERIJE

Lot

14. NAČIN IZDAVANJA LIJEKA**15. UPUTE ZA UPORABU****16. PODACI NA BRAILLEOVOM PISMU**

Prihvaćeno obrazloženje za nenavođenje Brailleovog pisma.

17. JEDINSTVENI IDENTIFIKATOR – 2D BARKOD

Sadrži 2D barkod s jedinstvenim identifikatorom.

18. JEDINSTVENI IDENTIFIKATOR – PODACI ČITLJIVI LJUDSKIM OKOM

PC
SN
NN

PODACI KOJE MORA NAJMANJE SADRŽAVATI MALO UNUTARNJE PAKIRANJE

BLISTER FOLIJA

NAPUNJENA ŠTRCALJKA

1. NAZIV LIJEKA I PUT(EVI) PRIMJENE LIJEKA

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju u napunjenoj štrcaljki
ranibizumab
Intravitrealna upotreba

2. NAZIV NOSITELJA ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET

Novartis Europharm Limited

3. ROK VALJANOSTI

EXP

4. BROJ SERIJE

Lot

5. DRUGO

0,165 ml

PODACI KOJE MORA NAJMANJE SADRŽAVATI MALO UNUTARNJE PAKIRANJE

NALJEPNICA

NAPUNJENA ŠTRCALJKA

1. NAZIV LIJEKA I PUT(EVI) PRIMJENE LIJEKA

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju
ranibizumab
Intravitrealna primjena

2. NAČIN PRIMJENE LIJEKA

3. ROK VALJANOSTI

EXP

4. BROJ SERIJE

Lot

5. SADRŽAJ PO TEŽINI, VOLUMENU ILI DOZNOJ JEDINICI LIJEKA

0,165 ml

6. DRUGO

PODACI KOJI SE MORAJU NALAZITI NA VANJSKOM PAKIRANJU**KUTIJA****BOČICA + IGLA S FILTEROM****1. NAZIV LIJEKA**

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju
ranibizumab

2. NAVOĐENJE DJELATNE(IH) TVARI

Jedan ml sadrži 10 mg ranibizumaba. Bočica sadrži 2,3 mg ranibizumaba.

3. POPIS POMOĆNIH TVARI

Također sadrži: α,α -trehaloza dihidrat, histidinklorid hidrat, histidin, polisorbat 20, vodu za injekcije.

4. FARMACEUTSKI OBLIK I SADRŽAJ

Otopina za injekciju

1x 0,23 ml bočica, 1 igla s filterom.

Jednokratna doza za odrasle: 0,5 mg/0,05 ml. Suvišak volumena treba izbaciti.

Jednokratna doza za prijevremeno rođenu dojenčad: 0,2 mg/0,02 ml. Suvišak volumena treba izbaciti.

5. NAČIN I PUT(EVI) PRIMJENE LIJEKA

Intravitrealna primjena.

Bočica i igla s filterom samo za jednokratnu uporabu.

Prije uporabe pročitajte uputu o lijeku.

Igla s filterom nije namijenjena za injekciju.

6. POSEBNO UPOZORENJE O ČUVANJU LIJEKA IZVAN POGLEDA I DOHVATA DJECE

Čuvati izvan pogleda i dohvata djece.

7. DRUGO(A) POSEBNO(A) UPOZORENJE(A), AKO JE POTREBNO**8. ROK VALJANOSTI**

EXP

9. POSEBNE MJERE ČUVANJA

Čuvati u hladnjaku (2°C – 8°C).

Ne zamrzavati.

Bočicu čuvati u vanjskom pakiranju radi zaštite od svjetlosti.

10. POSEBNE MJERE ZA ZBRINJAVANJE NEISKORIŠTENOG LIJEKA ILI OTPADNIH MATERIJALA KOJI POTJEČU OD LIJEKA, AKO JE POTREBNO**11. NAZIV I ADRESA NOSITELJA ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET**

Novartis Europharm Limited
Vista Building
Elm Park, Merrion Road
Dublin 4
Irska

12. BROJ(EVI) ODOBRENJA ZA STAVLJANJE LIJEKA U PROMET

EU/1/06/374/004

13. BROJ SERIJE

Lot

14. NAČIN IZDAVANJA LIJEKA**15. UPUTE ZA UPORABU****16. PODACI NA BRAILLEOVOM PISMU**

Prihvaćeno obrazloženje za nenavođenje Brailleovog pisma.

17. JEDINSTVENI IDENTIFIKATOR – 2D BARKOD

Sadrži 2D barkod s jedinstvenim identifikatorom.

18. JEDINSTVENI IDENTIFIKATOR – PODACI ČITLJIVI LJUDSKIM OKOM

PC
SN
NN

PODACI KOJE MORA NAJMANJE SADRŽAVATI MALO UNUTARNJE PAKIRANJE

NALJEPNICA

BOČICA

1. NAZIV LIJEKA I PUT(EVI) PRIMJENE LIJEKA

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju
ranibizumab
Intravitrealna primjena

2. NAČIN PRIMJENE LIJEKA

3. ROK VALJANOSTI

EXP

4. BROJ SERIJE

Lot

5. SADRŽAJ PO TEŽINI, VOLUMENU ILI DOZNOJ JEDINICI LIJEKA

2,3 mg/0,23 ml.

6. DRUGO

B. UPUTA O LIJEKU

Uputa o lijeku: Informacije za odraslog bolesnika

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju ranibizumab

ODRASLI

Informacije za prijevremeno rođenu dojenčad potražite s druge strane ove upute.

Pažljivo pročitajte cijelu uputu prije nego primite ovaj lijek jer sadrži Vama važne podatke.

- Sačuvajte ovu uputu. Možda ćete je trebati ponovno pročitati.
- Ako imate dodatnih pitanja, obratite se liječniku.
- Ako primijetite bilo koju nuspojavu, potrebno je obavijestiti liječnika. To uključuje i svaku moguću nuspojavu koja nije navedena u ovoj uputi. Pogledajte dio 4.

Što se nalazi u ovoj uputi;

1. Što je Lucentis i za što se koristi
2. Što morate znati prije nego primite Lucentis
3. Kako primjenjivati Lucentis
4. Moguće nuspojave
5. Kako čuvati Lucentis
6. Sadržaj pakiranja i druge informacije

1. Što je Lucentis i za što se koristi

Što je Lucentis

Lucentis je otopina koja se ubrizgava u oko. Lucentis pripada skupini lijekova koji se nazivaju lijekovima protiv neovaskularizacije. Sadrži djelatnu tvar koja se naziva ranibizumab.

Za što se Lucentis koristi

Lucentis se koristi u odraslih za liječenje nekoliko očnih bolesti koje uzrokuju oštećenje vida.

Te su bolesti rezultat oštećenja mrežnice (sloja u stražnjem dijelu oka koji je osjetljiv na svjetlost) uzrokovane:

- Rastom propusnih, abnormalnih krvnih žila. To se uočava u bolestima kao što su senilna makularna degeneracija (AMD) i proliferativna dijabetička retinopatija (PDR, bolest koju uzrokuje šećerna bolest). Također može biti povezan s neovaskularizacijom žilnice (CNV) nastalom kao posljedica patološke miopije (PM), angiodnim prugama, centralnom seroznom korioretinopatijom ili upalnim CNV-om.
- Makularnim edemom (oticanjem središnjeg dijela mrežnice). To oticanje može biti uzrokovano šećernom bolešću (bolest koja se naziva dijabetički makularni edem (DME)) ili začepljenjem retinalnih vena u mrežnici (bolest koja se naziva okluzija retinalne vene (RVO)).

Kako Lucentis djeluje

Lucentis specifično prepoznaje i veže se za protein koji se naziva ljudski čimbenik rasta vaskularnog endotela A (VEGF-A) i prisutan je u oku. Ako ga ima previše, VEGF-A uzrokuje abnormalan rast krvnih žila i oticanje u oku koje može dovesti do oštećenja vida u bolestima kao što su AMD, DME, PDR, RVO, PM i CNV. Vežući se za VEGF-A, Lucentis može blokirati njegova djelovanja i spriječiti taj abnormalan rast i oticanje.

U ovim bolestima Lucentis može pomoći stabilizirati, a u mnogim slučajevima i poboljšati Vaš vid.

2. Što morate znati prije nego primite Lucentis

Ne smijete primati Lucentis

- Ako ste alergični na ranibizumab ili neki drugi sastojak ovog lijeka (naveden u dijelu 6.).
- Ako imate infekciju u ili oko oka.
- Ako Vas oko boli ili je crveno (teška upala u oku).

Upozorenja i mjere opreza

Obratite se svom liječniku prije nego primite Lucentis.

- Lucentis se daje injekcijom u oko. Ponekad se, nakon injekcije Lucentisa mogu javiti infekcija u unutrašnjem dijelu oka, bol ili crvenilo (upala), odvajanje ili pucanje jednog od slojeva u stražnjem dijelu oka (odignuće ili pukotina mrežnice i odignuće ili pukotina pigmentnog epitela mrežnice) ili zamućenje leće (mrena). Važno je takvu infekciju ili odignuće mrežnice što prije otkriti i liječiti. Odmah se javite svome liječniku ako osjetite znakove poput boli u oku ili pojačane neugode, crvenila koje se pogoršava, zamućenog ili smanjenog vida, povećanog broja sitnih čestica u Vašem vidnom polju ili pojačane osjetljivosti na svjetlost.
- U nekih bolesnika može u kratkom periodu nakon dobivanja injekcije porasti očni tlak. To je nešto što možda nećete zamijetiti; stoga će liječnik nakon svake injekcije provjeravati očni tlak.
- Ukoliko ste imali očnu bolest ili liječenje oka, ili ako ste pretrpjeli moždani udar ili privremeno razvili njegove znakove (slabost ili kljenut udova ili lica, teškoće u govoru ili razumijevanju), o tome obavijestite svog liječnika. Ovaj podatak uzet će se u obzir pri razmatranju je li Lucentis za Vas primjeren lijek ili ne.

Molimo vidjeti dio 4 („Moguće nuspojave“) za detaljnije informacije o nuspojavama do kojih bi moglo doći tijekom terapije Lucentisom.

Djeca i adolescenti (mlađi od 18 godina starosti)

Osim za retinopatiju nedonoščadi, primjena Lucentisa u djece i adolescenata nije ustanovljena te se stoga ne preporučuje. Za liječenje prijevremeno rođene dojenčadi s retinopatijom nedonoščadi (ROP) pogledajte drugu stranu ove upute.

Drugi lijekovi i Lucentis

Obavijestite svog liječnika ako primjenjujete, nedavno ste primijenili ili biste mogli primijeniti bilo koje druge lijekove.

Trudnoća i dojenje

- Žene koje mogu zatrudnjeti moraju koristiti učinkovitu kontracepciju tijekom liječenja te još najmanje tri mjeseca nakon zadnje injekcije Lucentisa.
- Nema iskustva s primjenom Lucentisa u trudnica. Lucentis se ne smije primjenjivati tijekom trudnoće, osim ako je moguća korist veća od mogućeg rizika za nerođeno dijete. Ako ste trudni, mislite da biste mogli biti trudni ili planirate imati dijete, razgovarajte o tome sa svojim liječnikom prije liječenja Lucentisom.
- Male količine Lucentisa mogu se izlučiti u majčino mlijeko, stoga se primjena Lucentisa ne preporučuje tijekom dojenja. Obratite se svom liječniku ili ljekarniku za savjet prije nego uzmete Lucentis.

Upravljanje vozilima i strojevima

Nakon što primite Lucentis, vid Vam se može prolazno zamutiti. Ako se to dogodi, nemojte upravljati vozilima ili strojevima dok to ne prođe.

3. Kako primjenjivati Lucentis

Lucentis Vam primjenjuje oftalmolog u obliku jednokratne injekcije u oko uz lokalni anestetik. Uobičajena doza injekcije je 0,05 ml (koja sadrži 0,5 mg djelatne tvari). Razmak između dviju doza injiciranih u isto oko treba biti najmanje četiri tjedna. Svaku injekciju će Vam dati Vaš liječnik za liječenje bolesti oka.

Prije injekcije, liječnik će Vam pažljivo isprati oko, da spriječi infekciju. Liječnik će Vam dati i lokalni anestetik da smanji ili spriječi bol koju bi injekcija mogla izazvati.

Liječenje započinje jednom injekcijom Lucentisa mjesečno. Liječnik će kontrolirati stanje Vašeg oka te, ovisno o tome kako reagirate na terapiju, odlučiti trebate li i kada nastaviti s liječenjem.

Detaljne upute za primjenu navedene su na kraju Upute pod naslovom „Kako pripremiti i primijeniti Lucentis odraslima“.

Starije osobe (65 godina starosti i više)

Osobe od 65 godina starosti i više mogu primati Lucentis bez prilagođavanja doze.

Prije prestanka liječenja Lucentisom

Ako razmišljate o prekidu liječenja Lucentisom, molimo da posjetite liječnika u prvom predviđenom terminu i o tome s njim porazgovarate. Liječnik će Vas savjetovati i odlučiti koliko dugo trebate biti liječeni Lucentisom.

U slučaju bilo kakvih pitanja u vezi s primjenom ovog lijeka, obratite se liječniku.

4. Moguće nuspojave

Kao i svi lijekovi, ovaj lijek može uzrokovati nuspojave iako se one neće javiti kod svakoga.

Nuspojave povezane s primjenom Lucentisa uzrokovane su ili samim lijekom ili postupkom davanja injekcije i pretežno se javljaju u oku.

Najozbiljnije nuspojave opisane su u nastavku:

Česte ozbiljne nuspojave (mogu se javiti u do 1 na 10 osoba): odvajanje ili pucanje sloja u pozadini oka (odignuće ili pukotina mrežnice), koje rezultira bljeskovima svjetla s plutajućim mutninama koji napreduju do privremenog gubitka vida, ili zamućivanja leće (mrena).

Manje česte ozbiljne nuspojave (mogu se javiti u 1 na svakih 100 osoba): sljepoća, infekcija očne jabučice (endoftalmitis) s upalom unutrašnjosti oka.

Simptomi koje biste mogli osjetiti su bol ili povećana nelagoda u oku, pogoršanje crvenila oka, zamagljeni ili smanjeni vid, povećani broj malih čestica u vidnom polju ili povećana osjetljivost na svjetlost. **Molimo odmah obavijestite svog liječnika ako se kod Vas razvije bilo koja od ovih nuspojava.**

Najučestalije prijavljene nuspojave opisane su u nastavku:

Vrlo česte nuspojave (mogu se javiti u više od 1 na 10 osoba)

Nuspojave povezane s vidom uključuju: upalu oka, krvarenje u stražnjem dijelu oka (krvarenje mrežnice), poremećaje vida, bol u oku, sitne čestice ili mrlje u Vašem vidnom polju (plutajuće mutnine), krvni podljev oka, nadražaj oka, osjećaj da Vam je nešto u oku, pojačano suzenje, upalu ili infekciju rubova očnih kapaka, suho oko, crvenilo ili svrbež oka i povišeni očni tlak.

Nuspojave koje nisu povezane s vidom uključuju: grlobolju, začepljenje nosa, curenje iz nosa, glavobolju i bol u zglobovima.

Ostale nuspojave koje se mogu javiti uslijed liječenja Lucentisom opisane su u nastavku:

Česte nuspojave

Nuspojave povezane s vidom uključuju: smanjenje oštine vida, oticanje dijelova oka (srednji sloj oka, rožnica), upalu rožnice (prednjeg dijela oka), mali znakovi na površini oka, замуćeni vid, krvarenje na mjestu primjene injekcije, krvarenje u oku, iscjedak iz oka uz svrbež, crvenilo i oticanje (konjunktivitis), osjetljivost na svjetlost, osjećaj neugode u oku, oticanje kapka, bol u kapku.

Nuspojave koje nisu povezane s vidom uključuju: infekciju mokraćnog sustava, nisku razinu eritrocita (sa simptomima kao što su umor, nedostatak zraka, omaglica, bljedoća kože), tjeskobu, kašalj, mučninu, alergijske reakcije kao što su osip, koprivnjača, svrbež i crvenilo kože.

Manje česte nuspojave

Nuspojave povezane s vidom uključuju: upalu i krvarenje u prednjem dijelu oka, gnojnu vrećicu na oku, promjene u središnjem dijelu površine oka, bol ili nadražaj na mjestu injekcije, abnormalni osjet u oku, nadražaj očnog kapka.

Prijavljivanje nuspojava

Ako primijetite bilo koju nuspojavu, potrebno je obavijestiti liječnika. To uključuje i svaku moguću nuspojavu koja nije navedena u ovoj uputi. Nuspojave možete prijaviti izravno putem nacionalnog sustava za prijavu nuspojava: **navedenog u [Dodatku V](#)**. Prijavljivanjem nuspojava možete pridonijeti u procjeni sigurnosti ovog lijeka.

5. Kako čuvati Lucentis

- Lijek čuvajte izvan pogleda i dohvata djece.
- Ovaj lijek se ne smije upotrijebiti nakon isteka roka valjanosti navedenog na kutiji i naljepnici bočice iza oznake „Rok valjanosti“, odnosno „EXP“. Rok valjanosti odnosi se na zadnji dan navedenog mjeseca.
- Čuvati u hladnjaku (2°C – 8°C). Ne zamrzavati.
- Prije upotrebe, neotvorena bočica može se držati na sobnoj temperaturi (25°C) do 24 sata.
- Bočicu čuvati u vanjskom pakiranju radi zaštite od svjetlosti.
- Ne koristiti ako je pakiranje oštećeno.

6. Sadržaj pakiranja i druge informacije

Što Lucentis sadrži

- Djelatna tvar je ranibizumab. Jedan ml sadrži 10 mg ranibizumaba. Svaka bočica sadrži 2,3 mg ranibizumaba u 0,23 ml otopine. Time se dobiva iskoristiva količina za primjenu jedne doze od 0,05 ml koja sadrži 0,5 mg ranibizumaba.
- Drugi sastojci su α,α -trehaloza dihidrat, histidinklorid hidrat, histidin, polisorbit 20, voda za injekcije.

Kako Lucentis izgleda i sadržaj pakiranja

Lucentis je otopina za injekciju u bočici (0,23 ml). Otopina je bistra, bezbojna do blijedo smečkastožuta i vodena.

Dostupne su dvije različite vrste pakiranja:

Pakiranje samo s bočicom

Pakiranje koje sadrži jednu staklenu bočicu ranibizumaba s čepom od klorobutilne gume. Bočica je samo za jednokratnu uporabu.

Pakiranje s bočicom + igla s filterom

Pakiranje koje sadrži jednu staklenu bočicu ranibizumaba s klorobutilnim čepom i jednu tupu iglu s filterom (18G x 1½", 1,2 mm x 40 mm, 5 mikrometara) za izvlačenje sadržaja bočice. Sve su komponente samo za jednokratnu uporabu.

Nositelj odobrenja za stavljanje lijeka u promet

Novartis Europharm Limited
Vista Building
Elm Park, Merrion Road
Dublin 4
Irska

Proizvođač

Novartis Farmacéutica, S.A.
Gran Via de les Corts Catalanes, 764
08013 Barcelona
Španjolska

Novartis Pharmaceutical Manufacturing LLC

Verovškova ulica 57
1000 Ljubljana
Slovenija

Lek Pharmaceuticals d.d.

Verovškova ulica 57
Ljubljana, 1526
Slovenija

Novartis Pharma GmbH

Sophie-Germain-Strasse 10
90443 Nürnberg
Njemačka

Za sve informacije o ovom lijeku obratite se lokalnom predstavniku nositelja odobrenja za stavljanje lijeka u promet:

België/Belgique/Belgien

Novartis Pharma N.V.
Tél/Tel: +32 2 246 16 11

Lietuva

SIA Novartis Baltics Lietuvos filialas
Tel: +370 5 269 16 50

България

Novartis Bulgaria EOOD
Тел.: +359 2 489 98 28

Luxembourg/Luxemburg

Novartis Pharma N.V.
Tél/Tel: +32 2 246 16 11

Česká republika

Novartis s.r.o.
Tel: +420 225 775 111

Magyarország

Novartis Hungária Kft.
Tel.: +36 1 457 65 00

Danmark

Novartis Healthcare A/S
Tlf: +45 39 16 84 00

Malta

Novartis Pharma Services Inc.
Tel: +356 2122 2872

Deutschland

Novartis Pharma GmbH
Tel: +49 911 273 0

Nederland

Novartis Pharma B.V.
Tel: +31 88 04 52 111

Eesti

SIA Novartis Baltics Eesti filiaal
Tel: +372 66 30 810

Norge

Novartis Norge AS
Tlf: +47 23 05 20 00

Ελλάδα

Novartis (Hellas) A.E.B.E.
Τηλ: +30 210 281 17 12

España

Novartis Farmacéutica, S.A.
Tel: +34 93 306 42 00

France

Novartis Pharma S.A.S.
Tél: +33 1 55 47 66 00

Hrvatska

Novartis Hrvatska d.o.o.
Tel. +385 1 6274 220

Ireland

Novartis Ireland Limited
Tel: +353 1 260 12 55

Ísland

Vistor hf.
Sími: +354 535 7000

Italia

Novartis Farma S.p.A.
Tel: +39 02 96 54 1

Κύπρος

Novartis Pharma Services Inc.
Τηλ: +357 22 690 690

Latvija

SIA Novartis Baltics
Tel: +371 67 887 070

Österreich

Novartis Pharma GmbH
Tel: +43 1 86 6570

Polska

Novartis Poland Sp. z o.o.
Tel.: +48 22 375 4888

Portugal

Novartis Farma - Produtos Farmacêuticos, S.A.
Tel: +351 21 000 8600

România

Novartis Pharma Services Romania SRL
Tel: +40 21 31299 01

Slovenija

Novartis Pharma Services Inc.
Tel: +386 1 300 75 50

Slovenská republika

Novartis Slovakia s.r.o.
Tel: +421 2 5542 5439

Suomi/Finland

Novartis Finland Oy
Puh/Tel: +358 (0)10 6133 200

Sverige

Novartis Sverige AB
Tel: +46 8 732 32 00

Ova uputa je zadnji puta revidirana u

Ostali izvori informacija

Detaljnije informacije o ovom lijeku dostupne su na internetskoj stranici Europske agencije za lijekove: <http://www.ema.europa.eu>

SLJEDEĆE INFORMACIJE NAMIJENJENE SU SAMO ZDRAVSTVENIM RADNICIMA:

Molimo vidjeti i dio 3 „Kako primjenjivati Lucentis“.

Kako pripremiti i primijeniti Lucentis odraslima

Bočica za jednokratnu, isključivo intravitrealnu primjenu

Lucentis mora primjenjivati kvalificirani oftalmolog s iskustvom u primjeni intravitrealnih injekcija.

Kod vlažnog AMD-a, kod CNV-a, kod PDR-a te poremećaja vida nastalog zbog DME-a ili makularnog edema posljedičnog RVO-u preporučena doza Lucentisa iznosi 0,5 mg u obliku jednokratne intravitrealne injekcije. Ova doza odgovara injekcijskom volumenu od 0,05 ml. Interval između dviju doza ubrizganih u isto oko mora biti najmanje četiri tjedna.

Liječenje započinje jednom injekcijom mjesečno sve dok se ne postigne maksimalna oštrina vida i/ili dok nema znakova aktivnosti bolesti tj. nema promjene u oštini vida i u drugim znakovima i simptomima bolesti na kontinuiranoj terapiji. U bolesnika s vlažnim AMD-om, DME-om, PDR-om i RVO-om moguće je da će u početku biti potrebno tri ili više uzastopnih mjesečnih injekcija.

Nakon toga, liječnik utvrđuje intervale praćenja i liječenja koji se trebaju temeljiti na aktivnosti bolesti, procijenjenim parametrima vidne oštine i/ili anatomskim parametrima.

Ako po liječnikovom mišljenju parametri vidne oštine i anatomske parametri upućuju na to da bolesnik nema koristi od nastavka liječenja, primjenu Lucentisom potrebno je prekinuti.

Praćenje aktivnosti bolesti može uključivati klinički pregled, funkcionalno testiranje ili tehnike slikovne dijagnostike (npr. optičku koherentnu tomografiju ili fluoresceinsku angiografiju).

Ako se bolesnici liječe prema režimu „liječi i produži“ (engl. *treat and extend*), nakon što se postigne maksimalna oštrina vida i/ili nema znakova aktivnosti bolesti, intervali liječenja mogu se postupno produžiti dok se ne vrate znakovi aktivnosti bolesti ili oštećenja vida. Interval liječenja smije se produžiti za najviše dva tjedna u jednom koraku za vlažni AMD te za najviše jedan mjesec u jednom koraku za DME. Za PDR i RVO, intervali liječenja također se mogu postupno produžiti, međutim postojeći podaci nedostadni su da bi se donio zaključak o duljini tih intervala. Ako se ponovno vrati aktivnost bolesti, interval liječenja treba sukladno tome skratiti.

U liječenju oštećenja vida zbog CNV-a uslijed PM-a, mnogi bolesnici možda će trebati samo jednu ili dvije injekcije tijekom prve godine, dok će nekim bolesnicima biti potrebno učestalije liječenje.

Liječenje oštećenja vida uzrokovanog CNV-om treba odrediti individualno za svakog bolesnika na temelju aktivnosti bolesti. Nekim bolesnicima će možda biti potrebna samo jedna injekcija tijekom prvih 12 mjeseci; drugima će možda biti trebati učestalija primjena, uključujući i primjenu injekcije jednom mjesečno. Za CNV nastao kao posljedica patološke miopije (PM), mnogim bolesnicima će možda biti potrebna samo jedna ili dvije injekcije tijekom prve godine.

Lucentis i laserska fotokoagulacija kod DME-a i makularnog edema posljedičnog BRVO-u

Postoje izvjesna iskustva vezana uz istodobno provođenje terapije Lucentisom i laserske fotokoagulacije. Primjenjuje li ih se istoga dana, Lucentis valja dati najmanje 30 minuta nakon laserske fotokoagulacije. Lucentis se može primijeniti u bolesnika koji su ranije podvrgavani laserskoj fotokoagulaciji.

Fotodinamska terapija Lucentisom i verteporfinom u CNV-u posljedičnom PM-u

Nema iskustava s istodobnom primjenom Lucentisa i verteporfina.

Lucentis treba prije primjene vizualno pregledati radi prisutnosti čestica i promjene boje.

Injekcije treba primjenjivati u aseptičnim uvjetima, što uključuje kiruršku dezinfekciju ruku, sterilne rukavice, sterilni prekrivač, sterilni spekulum za očni kapak (ili ekvivalentni instrument) i raspoloživost sterilne paracenteze (ako bude potrebno). Prije provođenja intravitrealnog postupka treba pažljivo provjeriti bolesnikovu anamnezu s obzirom na reakcije preosjetljivosti. Prije injekcije potrebno je primijeniti odgovarajuću anesteziju i topikalni baktericid širokog spektra za dezinfekciju kože oko oka, očnog kapka i površine oka, u skladu s lokalnom praksom.

Pakiranje samo s bočicom

Bočica je samo za jednokratnu uporabu. Nakon primjene injekcije sav neiskorišteni lijek mora se baciti. Bočica na kojoj ima znakova oštećenja ili neovlaštenog otvaranja ne smije se koristiti. Sterilnost se može jamčiti samo ako je sigurnosna naljepnica na pakiranju netaknuta.

Za pripremu i intravitrealnu injekciju potrebni su sljedeći medicinski proizvodi za jednokratnu uporabu:

- igla s filterom promjera pora od 5 μm (18G)
- sterilna štrcaljka od 1 ml (sadrži 0,05 ml oznaku)
- igla za injekciju (30G x $\frac{1}{2}$ ").

Ovi medicinski proizvodi nisu uključeni u pakiranje Lucentisa.

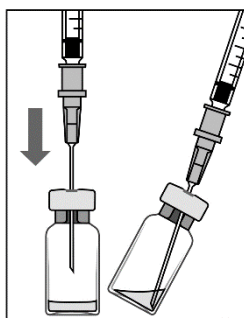
Pakiranje s bočicom + igla s filterom

Sve su komponente sterilne i samo za jednokratnu uporabu. Komponente pakiranja na kojem ima znakova oštećenja ili neovlaštenog otvaranja ne smiju se koristiti. Sterilnost se može jamčiti samo ako je sigurnosna naljepnica na pakiranju komponenti netaknuta. Ponovna uporaba može dovesti do infekcije ili drugih bolesti/ozljeda.

Za pripremu i intravitrealnu injekciju potrebni su sljedeći medicinski proizvodi za jednokratnu uporabu:

- igla s filterom promjera pora od 5 μm (18G x $\frac{1}{2}$ ", 1,2 mm x 40 mm, priložena)
- sterilna štrcaljka od 1 ml (sadrži 0,05 ml oznaku, nije uključena u pakiranje Lucentisa)
- igla za injekciju (30G x $\frac{1}{2}$ "; nije uključena u pakiranje Lucentisa)

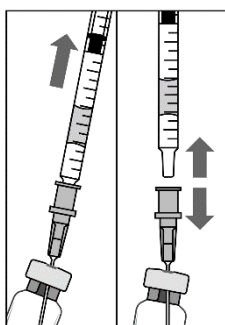
Kako biste pripremili Lucentis za intravitrealnu primjenu odraslim bolesnicima, molimo da se pridržavate sljedećih uputa:

1. Prije izvlačenja sadržaja bočice, skinite zatvarač bočice i očistite septum bočice (npr. tupferom natopljenim 70%-tnim alkoholom).

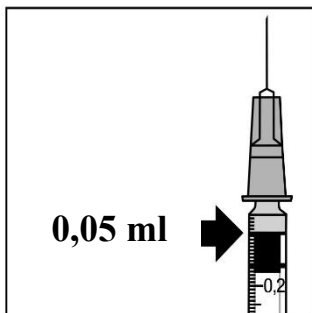
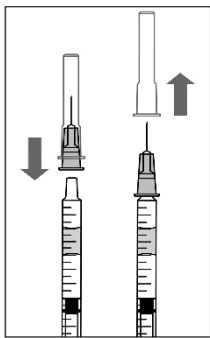
2. Na štrcaljku od 1 ml stavite iglu s filterom promjera pora 5 μm (18G x $\frac{1}{2}$ ", 1,2 mm x 40 mm, 5 μm) koristeći aseptičku tehniku. Iglu s filterom gurajte kroz sredinu čepa bočice sve dok igla ne dotakne dno bočice.

3. Iz bočice izvucite svu tekućinu, držeći ju u uspravnom položaju, lagano nagnutu kako bi se olakšalo potpuno izvlačenje.

4. Prilikom pražnjenja bočice osigurajte da se klip štrcaljke povuče dovoljno unazad kako bi se potpuno ispraznila igla s filterom.

5. Tupu iglu s filterom ostavite u bočici, a štrcaljku odvojite od tupe igle s filterom. Igla s filterom se ne smije koristiti za primjenu intravitrealne injekcije već se nakon izvlačenja sadržaja iz bočice treba baciti.

6. Iglu za injekciju (30G x ½", 0,3 mm x 13 mm) treba aseptički i čvrsto spojiti na štrcaljku.

7. Pažljivo skinite zatvarač s igle za injekciju, a da pritom ne odvojite iglu za injekciju od štrcaljke.

Napomena: Čvrsto stisnite dio igle za injekciju prilikom skidanja zatvarača.

8. Pažljivo istisnite zrak iz štrcaljke zajedno s otopinom u suvišku i prilagodite dozu do oznake 0,05 ml na štrcaljki. Štrcaljka je spremna za injiciranje.

Napomena: Iglu za injekciju nemojte brisati. Klip štrcaljke nemojte potezati unazad.

Iglu za injekciju treba uvesti 3,5-4,0 mm posterirno od limbusa u vitrealnu šupljinu u smjeru središta očne jabučice, pri čemu treba izbjegavati horizontalni meridijan. Zatim se injicira volumen od 0,05 ml; za svaku sljedeću injekciju treba potražiti drugo mjesto na bjeloočnici.

Nakon primjene injekcije nemojte ponovno stavljati poklopac na iglu ili je odvajati od štrcaljke. Odložite upotrijebljenu štrcaljku zajedno s iglom u spremnik za oštre predmete sukladno lokalnim propisima.

Uputa o lijeku: Informacije za bolesnika

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju u napunjenoj štrcaljki ranibizumab

Pažljivo pročitajte cijelu uputu prije nego primite ovaj lijek jer sadrži Vama važne podatke.

- Sačuvajte ovu uputu. Možda ćete je trebati ponovno pročitati.
- Ako imate dodatnih pitanja, obratite se liječniku.
- Ako primijetite bilo koju nuspojavu, potrebno je obavijestiti liječnika. To uključuje i svaku moguću nuspojavu koja nije navedena u ovoj uputi. Pogledajte dio 4.

Što se nalazi u ovoj uputi:

1. Što je Lucentis i za što se koristi
2. Što morate znati prije nego primite Lucentis
3. Kako primjenjivati Lucentis
4. Moguće nuspojave
5. Kako čuvati Lucentis
6. Sadržaj pakiranja i druge informacije

1. Što je Lucentis i za što se koristi

Što je Lucentis

Lucentis je otopina koja se ubrizgava u oko. Lucentis pripada skupini lijekova koji se nazivaju lijekovima protiv neovaskularizacije. Sadrži djelatnu tvar koja se naziva ranibizumab.

Za što se Lucentis koristi

Lucentis se koristi u odraslih za liječenje nekoliko očnih bolesti koje uzrokuju oštećenje vida.

Te su bolesti rezultat oštećenja mrežnice (sloja u stražnjem dijelu oka koji je osjetljiv na svjetlost) uzrokovane:

- Rastom propusnih, abnormalnih krvnih žila. To se uočava u bolestima kao što su senilna makularna degeneracija (AMD) i proliferativna dijabetička retinopatija (PDR, bolest koju uzrokuje šećerna bolest). Također može biti povezan s neovaskularizacijom žilnice (CNV) nastalom kao posljedica patološke miopije (PM), angiodnim prugama, centralnom seroznom kororetinopatijom ili upalnim CNV-om.
- Makularnim edemom (oticanjem središnjeg dijela mrežnice). To oticanje može biti uzrokovano šećernom bolešću (bolest koja se naziva dijabetički makularni edem (DME)) ili začepljenjem retinalnih vena u mrežnici (bolest koja se naziva okluzija retinalne vene (RVO)).

Kako Lucentis djeluje

Lucentis specifično prepoznaje i veže se za protein koji se naziva ljudski čimbenik rasta vaskularnog endotela A (VEGF-A) i prisutan je u oku. Ako ga ima previše, VEGF-A uzrokuje abnormalan rast krvnih žila i oticanje u oku koje može dovesti do oštećenja vida u bolestima kao što su AMD, DME, PDR, RVO, PM i CNV. Vežući se za VEGF-A, Lucentis može blokirati njegova djelovanja i spriječiti taj abnormalan rast i oticanje.

U ovim bolestima Lucentis može pomoći stabilizirati, a u mnogim slučajevima i poboljšati Vaš vid.

2. Što morate znati prije nego primite Lucentis

Ne smijete primati Lucentis

- Ako ste alergični na ranibizumab ili neki drugi sastojak ovog lijeka (naveden u dijelu 6.).
- Ako imate infekciju u ili oko oka.
- Ako Vas oko boli ili je crveno (teška upala u oku).

Upozorenja i mjere opreza

Obratite se svom liječniku prije nego primite Lucentis.

- Lucentis se daje injekcijom u oko. Ponekad se, nakon injekcije Lucentisa mogu javiti infekcija u unutrašnjem dijelu oka, bol ili crvenilo (upala), odvajanje ili pucanje jednog od slojeva u stražnjem dijelu oka (odignuće ili pukotina mrežnice i odignuće ili pukotina pigmentnog epitela mrežnice) ili zamućenje leće (mrena). Važno je takvu infekciju ili odignuće mrežnice što prije otkriti i liječiti. Odmah se javite svome liječniku ako osjetite znakove poput boli u oku ili pojačane neugode, crvenila koje se pogoršava, zamućenog ili smanjenog vida, povećanog broja sitnih čestica u Vašem vidnom polju ili pojačane osjetljivosti na svjetlost.
- U nekih bolesnika može u kratkom periodu nakon dobivanja injekcije porasti očni tlak. To je nešto što možda nećete zamijetiti; stoga će liječnik nakon svake injekcije provjeravati očni tlak.
- Ukoliko ste imali očnu bolest ili liječenje oka, ili ako ste pretrpjeli moždani udar ili privremeno razvili njegove znakove (slabost ili kljenut udova ili lica, teškoće u govoru ili razumijevanju), o tome obavijestite svog liječnika. Ovaj podatak uzet će se u obzir pri razmatranju je li Lucentis za Vas primjeren lijek ili ne.

Molimo vidjeti dio 4 („Moguće nuspojave“) za detaljnije informacije o nuspojavama do kojih bi moglo doći tijekom terapije Lucentisom.

Djeca i adolescenti (mlađi od 18 godina starosti)

Primjena Lucentisa u djece i adolescenata nije ustanovljena te se stoga ne preporučuje.

Drugi lijekovi i Lucentis

Obavijestite svog liječnika ako primjenjujete, nedavno ste primijenili ili biste mogli primijeniti bilo koje druge lijekove.

Trudnoća i dojenje

- Žene koje mogu zatrudnjeti moraju koristiti učinkovitu kontracepciju tijekom liječenja te još najmanje tri mjeseca nakon zadnje injekcije Lucentisa.
- Nema iskustva s primjenom Lucentisa u trudnica. Lucentis se ne smije primjenjivati tijekom trudnoće, osim ako je moguća korist veća od mogućeg rizika za nerođeno dijete. Ako ste trudni, mislite da biste mogli biti trudni ili planirate imati dijete, razgovarajte o tome sa svojim liječnikom prije liječenja Lucentisom.
- Male količine Lucentisa mogu se izlučiti u majčino mlijeko, stoga se primjena Lucentisa ne preporučuje tijekom dojenja. Obratite se svom liječniku ili ljekarniku za savjet prije nego uzmete Lucentis.

Upravljanje vozilima i strojevima

Nakon što primite Lucentis, vid Vam se može prolazno zamutiti. Ako se to dogodi, nemojte upravljati vozilima ili strojevima dok to ne prođe.

3. Kako primjenjivati Lucentis

Lucentis Vam primjenjuje oftalmolog u obliku jednokratne injekcije u oko uz lokalni anestetik. Uobičajena doza injekcije je 0,05 ml (koja sadrži 0,5 mg djelatne tvari). Napunjena štrcaljka sadrži više od preporučene doze od 0,5 mg. Ukupni volumen koji je moguće izvući iz napunjene štrcaljke ne smije se u potpunosti primijeniti. Višak volumena je potrebno izbaciti prije primjene injekcije. Injiciranje cjelokupnog volumena napunjene štrcaljke može dovesti do predoziranja.

Razmak između dviju doza injiciranih u isto oko treba biti najmanje četiri tjedna. Svaku injekciju će Vam dati Vaš liječnik za liječenje bolesti oka.

Prije injekcije, liječnik će Vam pažljivo isprati oko, da spriječi infekciju. Liječnik će Vam dati i lokalni anestetik da smanji ili spriječi bol koju bi injekcija mogla izazvati.

Liječenje započinje jednom injekcijom Lucentisa mjesečno. Liječnik će kontrolirati stanje Vašeg oka te, ovisno o tome kako reagirate na terapiju, odlučiti trebate li i kada nastaviti s liječenjem.

Detaljne upute za primjenu navedene su na kraju Upute pod naslovom „Kako pripremiti i primijeniti Lucentis“.

Starije osobe (65 godina starosti i više)

Osobe od 65 godina starosti i više mogu primati Lucentis bez prilagođavanja doze.

Prije prestanka liječenja Lucentisom

Ako razmišljate o prekidu liječenja Lucentisom, molimo da posjetite liječnika u prvom predviđenom terminu i o tome s njim porazgovarate. Liječnik će Vas savjetovati i odlučiti koliko dugo trebate biti liječeni Lucentisom.

U slučaju bilo kakvih pitanja u vezi s primjenom ovog lijeka, obratite se liječniku.

4. Moguće nuspojave

Kao i svi lijekovi, ovaj lijek može uzrokovati nuspojave iako se one neće javiti kod svakoga.

Nuspojave povezane s primjenom Lucentisa uzrokovane su ili samim lijekom ili postupkom davanja injekcije i pretežno se javljaju u oku.

Najozbiljnije nuspojave opisane su u nastavku:

Česte ozbiljne nuspojave (mogu se javiti u do 1 na 10 osoba): odvajanje ili pucanje sloja u pozadini oka (odignuće ili pukotina mrežnice), koje rezultira bljeskovima svjetla s plutajućim mutninama koji napreduju do privremenog gubitka vida, ili zamućivanja leće (mrena).

Manje česte ozbiljne nuspojave (mogu se javiti u 1 na svakih 100 osoba): sljepoća, infekcija očne jabučice (endofthalmitis) s upalom unutrašnjosti oka.

Simptomi koje biste mogli osjetiti su bol ili povećana nelagoda u oku, pogoršanje crvenila oka, zamagljeni ili smanjeni vid, povećani broj malih čestica u vidnom polju ili povećana osjetljivost na svjetlost. **Molimo odmah obavijestite svog liječnika ako se kod Vas razvije bilo koja od ovih nuspojava.**

Najučestalije prijavljene nuspojave opisane su u nastavku:

Vrlo česte nuspojave (mogu se javiti u više od 1 na 10 osoba)

Nuspojave povezane s vidom uključuju: upalu oka, krvarenje u stražnjem dijelu oka (krvarenje mrežnice), poremećaje vida, bol u oku, sitne čestice ili mrlje u Vašem vidnom polju (plutajuće mutnine), krvni podljev oka, nadražaj oka, osjećaj da Vam je nešto u oku, pojačano suženje, upalu ili infekciju rubova očnih kapaka, suho oko, crvenilo ili svrbež oka i povišeni očni tlak.

Nuspojave koje nisu povezane s vidom uključuju: grlobolju, začepljenje nosa, curenje iz nosa, glavobolju i bol u zglobovima.

Ostale nuspojave koje se mogu javiti uslijed liječenja Lucentisom opisane su u nastavku:

Česte nuspojave

Nuspojave povezane s vidom uključuju: smanjenje oštine vida, oticanje dijelova oka (srednji sloj oka, rožnica), upalu rožnice (prednjeg dijela oka), mali znakovi na površini oka, zamućeni vid, krvarenje na mjestu primjene injekcije, krvarenje u oku, iscjedak iz oka uz svrbež, crvenilo i oticanje (konjunktivitis), osjetljivost na svjetlost, osjećaj neugode u oku, oticanje kapka, bol u kapku.

Nuspojave koje nisu povezane s vidom uključuju: infekciju mokraćnog sustava, nisku razinu eritrocita (sa simptomima kao što su umor, nedostatak zraka, omaglica, bljedoća kože), tjeskobu, kašalj, mučninu, alergijske reakcije kao što su osip, koprivnjača, svrbež i crvenilo kože.

Manje česte nuspojave

Nuspojave povezane s vidom uključuju: upalu i krvarenje u prednjem dijelu oka, gnojnu vrećicu na oku, promjene u središnjem dijelu površine oka, bol ili nadražaj na mjestu injekcije, abnormalni osjet u oku, nadražaj očnog kapka.

Prijavljivanje nuspojava

Ako primijetite bilo koju nuspojavu, potrebno je obavijestiti liječnika. To uključuje i svaku moguću nuspojavu koja nije navedena u ovoj uputi. Nuspojave možete prijaviti izravno putem nacionalnog sustava za prijavu nuspojava: navedenog u [Dodatku V](#). Prijavljivanjem nuspojava možete pridonijeti u procjeni sigurnosti ovog lijeka.

5. Kako čuvati Lucentis

- Lijek čuvajte izvan pogleda i dohvata djece.
- Ovaj lijek se ne smije upotrijebiti nakon isteka roka valjanosti navedenog na kutiji i naljepnici napunjene štrcaljke iza oznake „Rok valjanosti“, odnosno „EXP“. Rok valjanosti odnosi se na zadnji dan navedenog mjeseca.
- Čuvati u hladnjaku (2°C – 8°C). Ne zamrzavati.
- Prije upotrebe zatvorena kaset s lijekom može se držati na sobnoj temperaturi (25°C) do 24 sata.
- Napunjenu štrcaljku držite u zatvorenoj kaseti u kutiji radi zaštite od svjetlosti.
- Ne koristiti ako je pakiranje oštećeno.

6. Sadržaj pakiranja i druge informacije

Što Lucentis sadrži

- Djelatna tvar je ranibizumab. Jedan ml sadrži 10 mg ranibizumaba. Jedna napunjena štrcaljka sadrži 0,165 ml, što je ekvivalentno količini od 1,65 mg ranibizumaba. To osigurava upotrebljivu količinu za isporuku jednokratne doze od 0,05 ml koja sadrži 0,5 mg ranibizumaba.
- Drugi sastojci su α,α -trehaloza dihidrat, histidinklorid hidrat, histidin, polisorbit 20, voda za injekcije.

Kako Lucentis izgleda i sadržaj pakiranja

Lucentis je otopina za injekciju u napunjenoj štrcaljki. Napunjena štrcaljka sadrži 0,165 ml sterilne, bistre, bezbojne do blijedo smečkastožute vodene otopine. Napunjena štrcaljka sadrži više od preporučene doze od 0,5 mg. Ukupni volumen koji je moguće izvući ne smije se u cijelosti primijeniti. Višak volumena je potrebno izbaciti prije primjene injekcije. Injiciranje cjelokupnog volumena napunjene štrcaljke može dovesti do predoziranja.

Veličina pakiranja je jedna napunjena štrcaljka, pakirana u zatvorenoj kaseti. Napunjena štrcaljka je samo za jednokratnu uporabu.

Nositelj odobrenja za stavljanje lijeka u promet

Novartis Europharm Limited
Vista Building
Elm Park, Merrion Road
Dublin 4
Irska

Proizvođač

Novartis Manufacturing NV
Rijksweg 14
2870 Puurs-Sint-Amans
Belgija

Novartis Pharma GmbH
Sophie-Germain-Strasse 10
90443 Nürnberg
Njemačka

Za sve informacije o ovom lijeku obratite se lokalnom predstavniku nositelja odobrenja za stavljanje lijeka u promet:

België/Belgique/Belgien

Novartis Pharma N.V.
Tél/Tel: +32 2 246 16 11

България

Novartis Bulgaria EOOD
Тел.: +359 2 489 98 28

Česká republika

Novartis s.r.o.
Tel: +420 225 775 111

Danmark

Novartis Healthcare A/S
Tlf: +45 39 16 84 00

Deutschland

Novartis Pharma GmbH
Tel: +49 911 273 0

Eesti

SIA Novartis Baltics Eesti filiaal
Tel: +372 66 30 810

Ελλάδα

Novartis (Hellas) A.E.B.E.
Τηλ: +30 210 281 17 12

España

Novartis Farmacéutica, S.A.
Tel: +34 93 306 42 00

France

Novartis Pharma S.A.S.
Tél: +33 1 55 47 66 00

Hrvatska

Novartis Hrvatska d.o.o.
Tel. +385 1 6274 220

Ireland

Novartis Ireland Limited
Tel: +353 1 260 12 55

Ísland

Vistor hf.
Sími: +354 535 7000

Lietuva

SIA Novartis Baltics Lietuvos filialas
Tel: +370 5 269 16 50

Luxembourg/Luxemburg

Novartis Pharma N.V.
Tél/Tel: +32 2 246 16 11

Magyarország

Novartis Hungária Kft.
Tel.: +36 1 457 65 00

Malta

Novartis Pharma Services Inc.
Tel: +356 2122 2872

Nederland

Novartis Pharma B.V.
Tel: +31 88 04 52 111

Norge

Novartis Norge AS
Tlf: +47 23 05 20 00

Österreich

Novartis Pharma GmbH
Tel: +43 1 86 6570

Polska

Novartis Poland Sp. z o.o.
Tel.: +48 22 375 4888

Portugal

Novartis Farma - Produtos Farmacêuticos, S.A.
Tel: +351 21 000 8600

România

Novartis Pharma Services Romania SRL
Tel: +40 21 31299 01

Slovenija

Novartis Pharma Services Inc.
Tel: +386 1 300 75 50

Slovenská republika

Novartis Slovakia s.r.o.
Tel: +421 2 5542 5439

Italia

Novartis Farma S.p.A.
Tel: +39 02 96 54 1

Κύπρος

Novartis Pharma Services Inc.
Τηλ: +357 22 690 690

Latvija

SIA Novartis Baltics
Tel: +371 67 887 070

Suomi/Finland

Novartis Finland Oy
Puh/Tel: +358 (0)10 6133 200

Sverige

Novartis Sverige AB
Tel: +46 8 732 32 00

Ova uputa je zadnji puta revidirana u

Ostali izvori informacija

Detaljnije informacije o ovom lijeku dostupne su na internetskoj stranici Europske agencije za lijekove: <http://www.ema.europa.eu>

Sljedeće informacije namijenjene su samo zdravstvenim radnicima:

Molimo vidjeti i dio 3 „Kako primjenjivati Lucentis“.

Kako pripremiti i primijeniti Lucentis

Napunjena štrcaljka za jednokratnu, isključivo intravitrealnu primjenu

Lucentis mora primjenjivati kvalificirani oftalmolog s iskustvom u primjeni intravitrealnih injekcija.

Kod vlažnog AMD-a, kod CNV-a, kod PDR-a te poremećaja vida nastalog zbog DME-a ili makularnog edema posljedičnog RVO-u preporučena doza Lucentisa iznosi 0,5 mg u obliku jednokratne intravitrealne injekcije. Ova doza odgovara injekcijskom volumenu od 0,05 ml. Interval između dviju doza ubrizganih u isto oko mora biti najmanje četiri tjedna.

Liječenje započinje jednom injekcijom mjesečno sve dok se ne postigne maksimalna oštrina vida i/ili dok nema znakova aktivnosti bolesti tj. nema promjene u oštini vida i u drugim znakovima i simptomima bolesti na kontinuiranoj terapiji. U bolesnika s vlažnim AMD-om, DME-om, PDR-om i RVO-om moguće je da će u početku biti potrebno tri ili više uzastopnih mjesečnih injekcija.

Nakon toga, liječnik utvrđuje intervale praćenja i liječenja koji se trebaju temeljiti na aktivnosti bolesti, procijenjenim parametrima vidne oštine i/ili anatomskim parametrima.

Ako po liječnikovom mišljenju parametri vidne oštine i anatomski parametri upućuju na to da bolesnik nema koristi od nastavka liječenja, primjenu Lucentisom potrebno je prekinuti.

Praćenje aktivnosti bolesti može uključivati klinički pregled, funkcionalno testiranje ili tehnike slikovne dijagnostike (npr. optičku koherentnu tomografiju ili fluoresceinsku angiografiju).

Ako se bolesnici liječe prema režimu „liječi i produži“ (engl. *treat and extend*), nakon što se postigne maksimalna oštrina vida i/ili nema znakova aktivnosti bolesti, intervali liječenja mogu se postupno produžiti dok se ne vrate znakovi aktivnosti bolesti ili oštećenja vida. Interval liječenja smije se produžiti za najviše dva tjedna u jednom koraku za vlažni AMD te za najviše jedan mjesec u jednom koraku za DME. Za PDR i RVO, intervali liječenja također se mogu postupno produžiti, međutim postojeći podaci nedostadni su da bi se donio zaključak o duljini tih intervala. Ako se ponovno vrati aktivnost bolesti, interval liječenja treba sukladno tome skratiti.

U liječenju oštećenja vida zbog CNV-a uslijed PM-a, mnogi bolesnici možda će trebati samo jednu ili dvije injekcije tijekom prve godine, dok će nekim bolesnicima biti potrebno učestalije liječenje.

Liječenje oštećenja vida uzrokovanog CNV-om treba odrediti individualno za svakog bolesnika na temelju aktivnosti bolesti. Nekim bolesnicima će možda biti potrebna samo jedna injekcija tijekom prvih 12 mjeseci; drugima će možda biti trebati učestalija primjena, uključujući i primjenu injekcije jednom mjesečno. Za CNV nastao kao posljedica patološke miopije (PM), mnogim bolesnicima će možda biti potrebna samo jedna ili dvije injekcije tijekom prve godine.

Lucentis i laserska fotokoagulacija kod DME-a i makularnog edema posljedičnog BRVO-u

Postoje izvjesna iskustva vezana uz istodobno provođenje terapije Lucentisom i laserske fotokoagulacije. Primjenjuje li ih se istoga dana, Lucentis valja dati najmanje 30 minuta nakon laserske fotokoagulacije. Lucentis se može primijeniti u bolesnika koji su ranije podvrgavani laserskoj fotokoagulaciji.

Fotodinamska terapija Lucentisom i verteporfinom u CNV-u posljedičnom PM-u

Nema iskustava s istodobnom primjenom Lucentisa i verteporfina.

Lucentis treba prije primjene vizualno pregledati radi prisutnosti čestica i promjene boje.

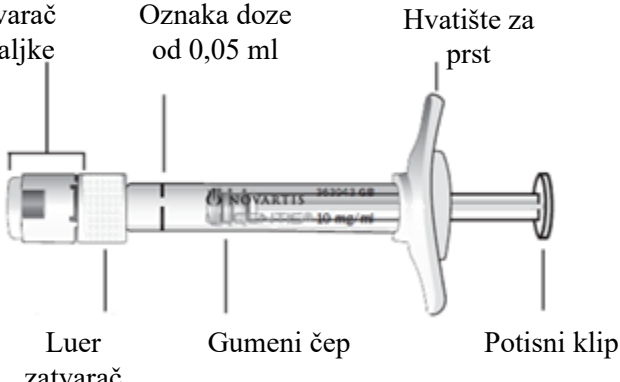
Injekcije treba primjenjivati u aseptičnim uvjetima, što uključuje kiruršku dezinfekciju ruku, sterilne rukavice, sterilni prekrivač, sterilni spekulum za očni kapak (ili ekvivalentni instrument) i raspoloživost sterilne paracenteze (ako bude potrebno). Prije provođenja intravitrealnog postupka treba pažljivo provjeriti bolesnikovu anamnezu s obzirom na reakcije preosjetljivosti. Prije injekcije potrebno je primijeniti odgovarajuću anesteziju i topikalni baktericid širokog spektra za dezinfekciju kože oko oka, očnog kapka i površine oka, u skladu s lokalnom praksom.

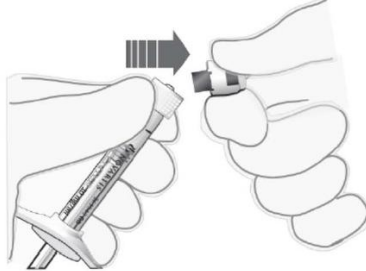
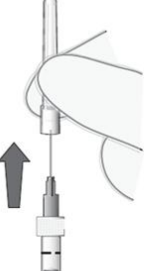
Napunjena štrcaljka je samo za jednokratnu uporabu. Napunjena štrcaljka je sterilna. Nemojte koristiti lijek ako je pakiranje oštećeno. Sterilnost napunjene štrcaljke ne može se jamčiti ako kasete nije zatvorena. Nemojte koristiti napunjenu štrcaljku ako je otopina promijenila boju, ako je zamućena ili sadrži vidljive čestice.

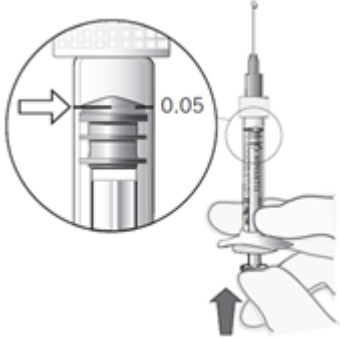
Napunjena štrcaljka sadrži više od preporučene doze od 0,5 mg. Ukupni volumen koji je moguće izvući iz napunjene štrcaljke (0,1 ml) ne smije se u cijelosti primijeniti. Višak volumena je potrebno izbaciti prije primjene injekcije. Injiciranje cjelokupnog volumena napunjene štrcaljke može dovesti do predoziranja. Da biste izbacili mjehuriće zraka zajedno s viškom lijeka, polagano potisnite klip sve dok rub ispod kupole gumenog čepa ne bude u ravnini s crnom linijom oznake doze na štrcaljki (što odgovara količini od 0,05 ml, tj. 0,5 mg ranibizumaba).

Za primjenu intravitrealne injekcije mora se koristiti sterilna igla za injekciju od 30G x ½".

Kako biste pripremili Lucentis za intravitrealnu primjenu, molimo da se pridržavate uputa za uporabu:

Uvod	Pažljivo pročitajte sve upute prije primjene napunjene štrcaljke. Napunjena štrcaljka je samo za jednokratnu uporabu. Napunjena štrcaljka je sterilna. Nemojte koristiti lijek ako je pakiranje oštećeno. Otvaranje zatvorene kasete, kao i sve naknadne korake primjene lijeka treba obaviti u aseptičnim uvjetima. Napomena: Doza mora biti podešena na 0,05 ml.
Opis napunjene štrcaljke	 Slika 1
Priprema	1. Provjerite sadrži li pakiranje sljedeće: • sterilnu napunjenu štrcaljku u zatvorenoj kaseti. 2. Odlijepite poklopac s kasete sa štrcaljkom i, koristeći aseptičnu tehniku, pažljivo izvadite štrcaljku.

Provjerite štrcaljku	3. Provjerite da: • se zatvarač štrcaljke nije odvojio od Luer zatvarača. • štrcaljka nije oštećena. • otopina izgleda bistro, bezbojna je do blijedo smečkastožuta i ne sadrži nikakve čestice. 4. Ako bilo što od gore navedenog nije u skladu s opisom, bacite napunjenu štrcaljku i upotrijebite novu.	
Uklonite zatvarač sa štrcaljke	5. Otkinite (nemojte vrtiti ili okretati) zatvarač štrcaljke (vidjeti Sliku 2). 6. Odložite zatvarač štrcaljke (vidjeti Sliku 3).	 Slika 2 Slika3
Spojite iglu	7. Spojite sterilnu iglu za injekciju od 30G x ½" čvrsto na štrcaljku tako što ćete je pričvrstiti na Luer zatvarač (vidjeti Sliku 4). 8. Pažljivo uklonite poklopac igle povlačeći ga ravno prema gore (vidjeti Sliku 5). Napomena: Iglu za injekciju nemojte brisati.	 Slika 4 Slika 5

Izbacite mjehuriće zraka	9. Držite štrcaljku uspravno. 10. Ako ima mjehurića zraka, prstom nježno kucnite štrcaljku dok se mjehurići zraka ne podignu na vrh štrcaljke (vidjeti Sliku 6).	 Slika 6
Podesite dozu	11. Držite štrcaljku u razini očiju te pažljivo potisnite klip sve dok rub ispod kupole gumenog čepa ne bude u ravni s oznakom za dozu (vidjeti Sliku 7). Na taj način ćete izbaciti zrak i višak tekućine te podesiti dozu na 0,05 ml. Napomena: Potisni klip nije spojen na gumeni čep – time se sprečava uvlačenje zraka u štrcaljku.	 Slika 7
Injiciranje	Injiciranje se mora obaviti u aseptičnim uvjetima. 12. Iglu injekcije treba uvesti 3,5-4,0 mm u vitrealnu šupljinu, posteriorno od limbusa, u smjeru očne jabučice, izbjegavajući pri tom horizontalni meridijan. 13. Zatim polagano injicirajte volumen injekcije od 0,05 ml sve dok gumeni čep ne dotakne dno štrcaljke. 14. Za svaku sljedeću injekciju treba promijeniti mjesto uboda na bjeloočnici. 15. Nakon primjene injekcije nemojte ponovno stavljati poklopac na iglu ili je odvajati od štrcaljke. Odložite upotrijebljenu štrcaljku zajedno s iglom u spremnik za oštre predmete sukladno lokalnim propisima.	

Uputa o lijeku: Informacije za skrbnike prijevremeno rođene dojenčadi

Lucentis 10 mg/ml otopina za injekciju ranibizumab

PRIJEVREMENO ROĐENA DOJENČADI

Informacije za odrasle potražite s druge strane ove upute.

Pažljivo pročitajte cijelu uputu prije nego Vaše dijete primi ovaj lijek jer sadrži Vama važne podatke.

- Sačuvajte ovu uputu. Možda ćete je trebati ponovno pročitati.
- Ako imate dodatnih pitanja, obratite se djetetovom liječniku.
- Ako primijetite bilo koju nuspojavu kod Vašeg djeteta, potrebno je obavijestiti djetetovog liječnika. To uključuje i svaku moguću nuspojavu koja nije navedena u ovoj uputi. Pogledajte dio 4.

Što se nalazi u ovoj uputi;

1. Što je Lucentis i za što se koristi
2. Što morate znati prije nego Vaše dijete primi Lucentis
3. Kako primjenjivati Lucentis
4. Moguće nuspojave
5. Kako čuvati Lucentis
6. Sadržaj pakiranja i druge informacije

1. Što je Lucentis i za što se koristi

Što je Lucentis

Lucentis je otopina koja se ubrizgava u oko. Lucentis pripada skupini lijekova koji se nazivaju lijekovima protiv neovaskularizacije. Sadrži djelatnu tvar koja se naziva ranibizumab.

Za što se Lucentis koristi

Lucentis se koristi u prijevremeno rođene dojenčadi za liječenje retinopatije nedonoščadi (ROP), bolesti koja uzrokuje oštećenje vida zbog oštećenja stražnjeg dijela oka (mrežnice), a uzrokovana je poremećenim rastom krvnih žila.

Kako Lucentis djeluje

Lucentis specifično prepoznaje i veže se za protein koji se naziva ljudski čimbenik rasta vaskularnog endotela A (VEGF-A) i prisutan je u oku. Ako ga ima previše, VEGF-A uzrokuje abnormalan rast krvnih žila u oku. Lucentis može blokirati njegova djelovanja i spriječiti taj abnormalan rast.

2. Što morate znati prije nego Vaše dijete primi Lucentis

Vaše dijete ne smije primati Lucentis

- Ako je Vaše dijete alergično na ranibizumab ili neki drugi sastojak ovog lijeka (naveden u dijelu 6).
- Ako Vaše dijete ima infekciju u ili oko oka.
- Ako Vaše dijete oko boli ili je crveno (teška upala u oku).

Upozorenja i mjere opreza

Obratite se liječniku Vašeg djeteta prije nego dijete primi Lucentis.

- Lucentis se daje injekcijom u oko. Ponekad se, nakon injekcije Lucentisa mogu javiti infekcija u unutrašnjem dijelu oka, bol ili crvenilo (upala), odvajanje ili pucanje jednog od slojeva u stražnjem dijelu oka (odignuće ili pukotina mrežnice i odignuće ili pukotina pigmentnog epitela mrežnice) ili zamućenje leće (mrena). Važno je takvu infekciju ili odignuće mrežnice što prije

otkriti i liječiti. **Odmah se javite liječniku ako se u Vašeg djeteta razviju znakovi poput boli u oku ili crvenila koje se pogoršava.**

- U nekih bolesnika može u kratkom periodu nakon dobivanja injekcije porasti očni tlak. Liječnik Vašeg djeteta će provjeravati očni tlak nakon svake injekcije.

Molimo vidjeti dio 4 („Moguće nuspojave“) za detaljnije informacije o nuspojavama do kojih bi moglo doći tijekom terapije Lucentisom.

Drugi lijekovi i Lucentis

Obavijestite djetetovog liječnika ako Vaše dijete prima, nedavno je primilo ili bi moglo primiti bilo koje druge lijekove.

3. Kako primjenjivati Lucentis

Lucentis primjenjuje liječnik za liječenje bolesti oka u obliku jednokratne injekcije u oči Vašeg djeteta, obično uz lokalni anestetik. Uobičajena doza injekcije je 0,02 ml (koja sadrži 0,2 mg djelatne tvari). Razmak između dviju doza injiciranih u isto oko treba biti najmanje četiri tjedna. Svaku injekciju će dati liječnik za liječenje bolesti oka.

Prije injekcije, liječnik Vašeg djeteta će pažljivo djetetu isprati oči, da spriječi infekciju. Liječnik će dati Vašem djetetu i lokalni anestetik da smanji ili spriječi bilo kakvu bol.

Liječenje započinje jednom injekcijom Lucentisa u svako oko (u neke dojenčadi može biti potrebno liječenje samo jednog oka). Liječnik će kontrolirati stanje oka (očiju) Vašeg djeteta te, ovisno o tome kako dijete reagira na terapiju, odlučiti treba li i kada nastaviti s liječenjem.

Detaljne upute za primjenu navedene su na kraju ove upute, pod naslovom „Kako pripremiti i primijeniti Lucentis prijevremeno rođene dojenčadi“.

Prije prestanka liječenja Lucentisom

Ako razmišljate o prekidu liječenja Vašeg djeteta Lucentisom, molimo da posjetite djetetovog liječnika u prvom predviđenom terminu i o tome s njim porazgovarate. Djetetov liječnik će Vas savjetovati i odlučiti koliko dugo Vaše dijete treba biti liječeno Lucentisom.

U slučaju bilo kakvih pitanja u vezi s primjenom ovog lijeka, obratite se djetetovom liječniku.

4. Moguće nuspojave

Kao i svi lijekovi, ovaj lijek može uzrokovati nuspojave iako se one neće javiti kod svakoga.

Nuspojave povezane s primjenom Lucentisa uzrokovane su ili samim lijekom ili postupkom davanja injekcije i pretežno se javljaju u oku.

Najčešće nuspojave u prijevremeno rođene dojenčadi opisane su u nastavku:

Nuspojave povezane s vidom uključuju: krvarenje u stražnjem dijelu oka (krvarenje mrežnice), krvarenje u oku ili na mjestu primjene injekcije, te krvni podljev oka (krvarenje konjunktive).

Nuspojave koje nisu povezane s vidom uključuju: grlobolju, začepljenje nosa i curenje iz nosa, nisku razinu eritrocita (sa simptomima kao što su umor, nedostatak zraka, blijeda koža), kašalj, infekciju mokraćnog sustava, alergijske reakcije kao što su osip i crvenilo kože.

Dodatne nuspojave koje su opažene kada je Lucentis primjenjivan u odraslih su navedene ispod. Ove nuspojave također se mogu javiti u prijevremeno rođene dojenčadi.

Najozbiljnije nuspojave u odraslih opisane su u nastavku:

Česte ozbiljne nuspojave (mogu se javiti u do 1 na 10 osoba): odvajanje ili pucanje sloja u pozadini oka (odignuće ili pukotina mrežnice) koji napreduju do privremenog gubitka vida, ili zamućivanja leće (mrena).

Manje česte ozbiljne nuspojave (mogu se javiti u 1 na svakih 100 osoba): sljepoća, infekcija očne jabučice (endoftalmitis) s upalom unutrašnjosti oka.

Važno je što prije otkriti i liječiti ozbiljne nuspojave kao što su infekcija očne jabučice ili odignuće mrežnice. **Molimo odmah obavijestite liječnika ako se kod Vašeg djeteta razviju znakovi kao što su bol u oku ili pogoršanje crvenila oka.**

Ostale nuspojave u odraslih opisane su u nastavku:

Vrlo česte nuspojave (mogu se javiti u više od 1 na 10 osoba)

Nuspojave povezane s vidom uključuju: upalu oka, poremećaje vida, bol u oku, sitne čestice ili mrlje u Vašem vidnom polju (plutajuće mutnine), nadražaj oka, osjećaj da Vam je nešto u oku, pojačano suženje, upalu ili infekciju rubova očnih kapaka, suho oko, crvenilo ili svrbež oka i povišeni očni tlak. Nuspojave koje nisu povezane s vidom uključuju: glavobolju i bol u zglobovima.

Česte nuspojave

Nuspojave povezane s vidom uključuju: smanjenje oštine vida, oticanje dijelova oka (srednji sloj oka, rožnica), upalu rožnice (prednjeg dijela oka), mali znakovi na površini oka, zamućeni vid, iscjedak iz oka uz svrbež, crvenilo i oticanje (konjunktivitis), osjetljivost na svjetlost, osjećaj neugode u oku, oticanje kapka, bol u kapku.

Nuspojave koje nisu povezane s vidom uključuju: tjeskobu, mučninu.

Manje česte nuspojave

Nuspojave povezane s vidom uključuju: upalu i krvarenje u prednjem dijelu oka, gnojnu vrećicu na oku, promjene u središnjem dijelu površine oka, bol ili nadražaj na mjestu injekcije, abnormalni osjet u oku, nadražaj očnog kapka.

Ako imate bilo kakva pitanja o bilo kojoj nuspojavi, obratite se djetetovom liječniku.

Prijavljivanje nuspojava

Ako primijetite bilo koju nuspojavu kod svog djeteta, potrebno je obavijestiti djetetovog liječnika. To uključuje i svaku moguću nuspojavu koja nije navedena u ovoj uputi. Nuspojave možete prijaviti izravno putem nacionalnog sustava za prijavu nuspojava: navedenog u [Dodatku V](#). Prijavljivanjem nuspojava možete pridonijeti u procjeni sigurnosti ovog lijeka.

5. Kako čuvati Lucentis

- Lijek čuvajte izvan pogleda i dohvata djece.
- Ovaj lijek se ne smije upotrijebiti nakon isteka roka valjanosti navedenog na kutiji i naljepnici bočice iza oznake „Rok valjanosti“, odnosno „EXP“. Rok valjanosti odnosi se na zadnji dan navedenog mjeseca.
- Čuvati u hladnjaku (2°C – 8°C). Ne zamrzavati.
- Prije upotrebe, neotvorena bočica može se držati na sobnoj temperaturi (25°C) do 24 sata.
- Bočicu čuvati u vanjskom pakiranju radi zaštite od svjetlosti.
- Ne koristiti ako je pakiranje oštećeno.

6. Sadržaj pakiranja i druge informacije

Što Lucentis sadrži

- Djelatna tvar je ranibizumab. Jedan ml sadrži 10 mg ranibizumaba. Svaka bočica sadrži 2,3 mg ranibizumaba u 0,23 ml otopine. Time se dobiva iskoristiva količina za primjenu jedne doze od 0,02 ml koja sadrži 0,2 mg ranibizumaba.
- Drugi sastojci su α,α -trehaloza dihidrat, histidinklorid hidrat, histidin, polisorbat 20, voda za injekcije.

Kako Lucentis izgleda i sadržaj pakiranja

Lucentis je otopina za injekciju u bočici (0,23 ml). Otopina je bistra, bezbojna do blijedo smečkastožuta i vodena.

Dostupne su dvije različite vrste pakiranja:

Pakiranje samo s bočicom

Pakiranje koje sadrži jednu staklenu bočicu ranibizumaba s čepom od klorobutilne gume. Bočica je samo za jednokratnu uporabu.

Pakiranje s bočicom + igla s filterom

Pakiranje koje sadrži jednu staklenu bočicu ranibizumaba s klorobutilnim čepom i jednu tupu iglu s filterom (18G x 1½", 1,2 mm x 40 mm, 5 mikrometara) za izvlačenje sadržaja bočice. Sve su komponente samo za jednokratnu uporabu.

Nositelj odobrenja za stavljanje lijeka u promet

Novartis Europharm Limited
Vista Building
Elm Park, Merrion Road
Dublin 4
Irska

Proizvođač

Novartis Farmacéutica, S.A.
Gran Via de les Corts Catalanes, 764
08013 Barcelona
Španjolska

Novartis Pharmaceutical Manufacturing LLC
Verovškova ulica 57
1000 Ljubljana
Slovenija

Lek Pharmaceuticals d.d.
Verovškova ulica 57
Ljubljana, 1526
Slovenija

Novartis Pharma GmbH
Sophie-Germain-Strasse 10
90443 Nürnberg
Njemačka

Za sve informacije o ovom lijeku obratite se lokalnom predstavniku nositelja odobrenja za stavljanje lijeka u promet:

België/Belgique/Belgien

Novartis Pharma N.V.
Tél/Tel: +32 2 246 16 11

България

Novartis Bulgaria EOOD
Тел.: +359 2 489 98 28

Česká republika

Novartis s.r.o.
Tel: +420 225 775 111

Danmark

Novartis Healthcare A/S
Tlf: +45 39 16 84 00

Deutschland

Novartis Pharma GmbH
Tel: +49 911 273 0

Eesti

SIA Novartis Baltics Eesti filiaal
Tel: +372 66 30 810

Ελλάδα

Novartis (Hellas) A.E.B.E.
Τηλ: +30 210 281 17 12

España

Novartis Farmacéutica, S.A.
Tel: +34 93 306 42 00

France

Novartis Pharma S.A.S.
Tél: +33 1 55 47 66 00

Hrvatska

Novartis Hrvatska d.o.o.
Tel. +385 1 6274 220

Ireland

Novartis Ireland Limited
Tel: +353 1 260 12 55

Ísland

Vistor hf.
Sími: +354 535 7000

Italia

Novartis Farma S.p.A.
Tel: +39 02 96 54 1

Lietuva

SIA Novartis Baltics Lietuvos filialas
Tel: +370 5 269 16 50

Luxembourg/Luxemburg

Novartis Pharma N.V.
Tél/Tel: +32 2 246 16 11

Magyarország

Novartis Hungária Kft.
Tel.: +36 1 457 65 00

Malta

Novartis Pharma Services Inc.
Tel: +356 2122 2872

Nederland

Novartis Pharma B.V.
Tel: +31 88 04 52 111

Norge

Novartis Norge AS
Tlf: +47 23 05 20 00

Österreich

Novartis Pharma GmbH
Tel: +43 1 86 6570

Polska

Novartis Poland Sp. z o.o.
Tel.: +48 22 375 4888

Portugal

Novartis Farma - Produtos Farmacêuticos, S.A.
Tel: +351 21 000 8600

România

Novartis Pharma Services Romania SRL
Tel: +40 21 31299 01

Slovenija

Novartis Pharma Services Inc.
Tel: +386 1 300 75 50

Slovenská republika

Novartis Slovakia s.r.o.
Tel: +421 2 5542 5439

Suomi/Finland

Novartis Finland Oy
Puh/Tel: +358 (0)10 6133 200

Κύπρος

Novartis Pharma Services Inc.
Τηλ: +357 22 690 690

Sverige

Novartis Sverige AB
Tel: +46 8 732 32 00

Latvija

SIA Novartis Baltics
Tel: +371 67 887 070

Ova uputa je zadnji puta revidirana u

Ostali izvori informacija

Detaljnije informacije o ovom lijeku dostupne su na internetskoj stranici Europske agencije za lijekove: <http://www.ema.europa.eu>

SLJEDEĆE INFORMACIJE NAMIJENJENE SU SAMO ZDRAVSTVENIM RADNICIMA:

Molimo vidjeti i dio 3 „Kako primjenjivati Lucentis“.

Kako pripremiti i primijeniti Lucentis prijevremeno rođenoj dojenčadi

Bočica za jednokratnu, isključivo intravitrealnu primjenu.

Lucentis mora primjenjivati kvalificirani oftalmolog s iskustvom u primjeni intravitrealnih injekcija u prijevremeno rođene dojenčadi.

Za liječenje prijevremeno rođene dojenčadi upotrijebite preciznu štrcaljku malog volumena koja se isporučuje s iglom za injekciju (30G x ½") u kompletu VISISURE.

Preporučena doza Lucentisa za prijevremeno rođenu dojenčad iznosi 0,2 mg u obliku jednokratne intravitrealne injekcije. Ova doza odgovara injekcijskom volumenu od 0,02 ml. U prijevremeno rođene dojenčadi se liječenje retinopatije nedonoščadi (ROP) započinje jednom injekcijom po oku i može se primijeniti obostrano istoga dana. Ukupno se smiju primijeniti do tri injekcije po oku unutar šest mjeseci od početka liječenja ako postoje znakovi aktivnosti bolesti. Većina bolesnika (78%) u 24-tjednom RAINBOW kliničkom ispitivanju primila je jednu injekciju po oku. Bolesnici koji su u ovom kliničkom ispitivanju bili liječeni s 0,2 mg nisu imali potrebu za dodatnim liječenjem u naknadnom dugotrajnom produžetku ispitivanja koje je pratilo bolesnike do pete godine starosti. Primjena više od tri injekcije po oku nije ispitana. Interval između dviju doza ubrizganih u isto oko mora biti najmanje četiri tjedna.

Lucentis treba prije primjene vizualno pregledati radi prisutnosti čestica i promjene boje.

Injekcije treba primjenjivati u aseptičnim uvjetima, što uključuje kiruršku dezinfekciju ruku, sterilne rukavice, sterilni prekrivač, sterilni spekulum za očni kapak (ili ekvivalentni instrument) i raspoloživost sterilne paracenteze (ako bude potrebno). Prije provođenja intravitrealnog postupka treba pažljivo provjeriti bolesnikovu anamnezu s obzirom na reakcije preosjetljivosti. Prije injekcije potrebno je primijeniti odgovarajuću anesteziju i topikalni baktericid širokog spektra za dezinfekciju kože oko oka, očnog kapka i površine oka, u skladu s lokalnom praksom.

Pakiranje samo s bočicom

Bočica je samo za jednokratnu uporabu. Nakon primjene injekcije sav neiskorišteni lijek mora se baciti. Bočica na kojoj ima znakova oštećenja ili neovlaštenog otvaranja ne smije se koristiti. Sterilnost se može jamčiti samo ako je sigurnosna naljepnica netaknuta.

Za pripremu i intravitrealnu injekciju potrebni su sljedeći medicinski proizvodi za jednokratnu uporabu:

- igla s filterom promjera pora od 5 µm (18G); nije uključena u pakiranje Lucentisa
- precizna sterilna štrcaljka malog volumena (isporučuje se zasebno u kompletu VISISURE)
- igla za injekciju (30G x ½"); (isporučuje se zasebno u kompletu VISISURE)

Pakiranje s bočicom + igla s filterom

Sve su komponente sterilne i samo za jednokratnu uporabu. Komponente pakiranja na kojem ima znakova oštećenja ili neovlaštenog otvaranja ne smiju se koristiti. Sterilnost se može jamčiti samo ako je sigurnosna naljepnica na pakiranju komponenti netaknuta. Ponovna uporaba može dovesti do infekcije ili drugih bolesti/ozljeda.

Za pripremu i intravitrealnu injekciju potrebni su sljedeći medicinski proizvodi za jednokratnu uporabu:

- igla s filterom promjera pora od 5 µm (18G x 1½", 1,2 mm x 40 mm, priložena)
- precizna sterilna štrcaljka malog volumena (isporučuje se zasebno u kompletu VISISURE)
- igla za injekciju (30G x ½") (isporučuje se zasebno u kompletu VISISURE)

Kako biste pripremili Lucentis za intravitrealnu primjenu u prijevremeno rođene dojenčadi, molimo da se pridržavate uputa za uporabu u kompletu VISISURE.

Iglu za injekciju treba uvesti u oko 1,0 do 2,0 mm posteriorno od limbusa, pri čemu igla treba biti usmjerena prema očnom živcu. Zatim se injicira volumen injekcije od 0,02 ml.